

ZÁRÓJELENTÉS (2009. december 1.)

a 2006/18/176.02.01 számú Átmeneti Támogatás projekt keretén belül „Natura 2000 területek fenntartási tervének elkészítése és ehhez kapcsolódó szolgáltatások elvégzése” című projekthez

1/18. sz. melléklet Velencei-hegység (HUDI20053) NATURA 2000 terület fenntartási terve (tervezet)

Készítette:

VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési
és Urbanisztikai Nonprofit Kft.

**VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és
Urbanisztikai Nonprofit Kft.
1016 Budapest, Gellérthegy u. 30-32**

Budapest 2009. november 30.

- A megbízó témafelelőse:* *Pallag Orsolya*
projektfelelős, vezető főtanácsos KvVM TKSZÁT
Nemzeti parki és tájvédelmi Főosztály, Tájvédelmi és
Ökoturisztikai Osztály
- Az érintett nemzeti park igazgatóságok kapcsolattartói:*
Baranyai Zsolt
ökológiai referens, DINPI
- Vállalkozó képviselője:* *Göncz Annamária*
projektvezető helyettes VÁTI Kht.
- Vállalkozó szakmai témafelelőse:* *Dr. Podmaniczky László*
projektvezető, egyetemi docens SZIE KTI
- Területi felelős szakértő:* *Kenyeres Zoltán*
biológus, ACRIDA Bt.
- Területi szakértők:* *Dr. Tóth Sándor*
zoológus, magánkutató
Sáringner-Kenyeres Tamás
növényvédelmi szakmérnök, Pannónia Kft.
Dr. Szabó Szilárd
környezetvédelmi és környezetgazdálkodási
szakmérnök, egyéni vállalkozó
- Segítséget nyújtottak:* *Baranyai Zsolt*
ökológiai referens, DINPI
Hegyi Balázs
természetvédelmi mérnök
Hegyi István
osztályvezető, MgSzH, Veszprém
- További szakértők, tervezők:* *Faragóné Huszár Szilvia*
területrendezési tervező, projektasszisztens VÁTI Kht.
Fejes Ágnes
Gyakornok VÁTI Kht
Illés István.
területrendezési tervező, VÁTI Kht
Magyari Julianna
agrárkörnyezet-gazdálkodási szakértő, SZIE KTI
Schneller Krisztián
területrendezési tervező, VÁTI Kht.

Tartalomjegyzék

Bevezető

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai
 1. 1. Név
 1. 2. Azonosító kód
 1. 3. Kiterjedés
 1. 4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek
 1. 5. Érintett települések
 1. 6. Jogi helyzet
 1. 7. Tervezési és egyéb előírások
2. Veszélyeztető tényezők
3. Kezelési feladatok meghatározása
 3. 1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése
 3. 2. Kezelési javaslatok
 3. 2. 1. Élőhelyek kezelése
 3. 2. 2. Élőhely-rekonstrukció és élőhely-fejlesztés
 3. 2. 3. Fajvédelmi intézkedések
 3. 2. 4. Kutatás, monitorozás
 3. 2. 4. 1. Faj szintű monitorozás
 3. 2. 4. 2. Közösség szintű monitorozás
 3. 2. 4. 3. Élőhely szintű monitorozás
 3. 2. 4. 4. Területkezelések hatásainak monitorozása
 3. 3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében
 3. 3. 1. Agrártámogatások
 3. 3. 1. 1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer
 3. 3. 1. 2. Javasolt agrártámogatási rendszer
 3. 4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja
 3. 4. 1. Felhasznált kommunikációs eszközök
 3. 4. 2. A kommunikáció címzettjei
 3. 4. 3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése
 1. 1. Környezeti adottságok
 1. 1. 1. Éghajlati adottságok
 1. 1. 2. Vízrajzi adottságok
 1. 1. 3. Geológiai, geomorfológiai adottságok
 1. 1. 4. Talajtani adottságok
 1. 1. 5. Tájhasználat-változás
 1. 2. Természeti adottságok
 1. 2. 1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek
 1. 2. 2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok
 1. 2. 3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok
 1. 2. 4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok
 1. 3. Területhasználat
 1. 3. 1. Művelési ág szerinti megoszlás
 1. 3. 2. Tulajdoni viszonyok
 1. 3. 3. Területhasználat és kezelés

- 1. 3. 3. 1. Mezőgazdaság
- 1. 3. 3. 2. Erdőgazdálkodás
- 1. 3. 3. 3. Vadgazdálkodás halászat, horgászat
- 1. 3. 3. 4. Vízgazdálkodás, halgazdálkodás
- 1. 3. 3. 5. Turizmus
- 1. 3. 3. 6. Ipar
- 1. 3. 3. 7. Infrastruktúra
- 1. 3. 3. 8. Települési viszonyok, területfelhasználási konfliktusok

2. Felhasznált irodalom

III. MELLÉKLETEK

Térképek

1. sz. melléklet: A tervezési terület átnézeti légifotója	89
2. sz. melléklet: A tervezési terület átnézeti topográfiai térképe	90
3. sz. melléklet: A tervezési terület DTA-50 átnézeti térképe	91
4. sz. melléklet: A tervezési terület jogi oltalom alatt álló területei	92
5. sz. melléklet: A tervezési terület érintettsége az Országos Ökológia Hálózatban	93
6. sz. melléklet: A tervezési terület kiemelten és fokozottan érzékeny felszín alatti vizei	94
7. sz. melléklet: A tervezési terület talajtérképe	95
8. sz. melléklet: A tervezési terület felszínborítási térképe	96
9. sz. melléklet: A tervezési terület szántóföldi művelési alkalmassága	97
10. sz. melléklet: A tervezési terület erdőtelepítési alkalmassága	98
11. sz. melléklet: A tervezési terület környezeti érzékenysége	99
12. sz. melléklet: A tervezési terület ökotípusos földhasználati rendszere	100
13. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési szempontból jelentős növényfajai	101
14. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési szempontból jelentős állatfajai	102
15. sz. melléklet: A tervezési terület Á-NÉR élőhelyeinek térképe	103
16. sz. melléklet: A tervezési terület NATURA 2000 élőhelyeinek térképe	104
17. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési egységeinek térképe	105
18. sz. melléklet: A tervezési terület AKG célprogramja	106
19. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek jellemző adatai	107
20. sz. melléklet: Natura 2000 területek egységes kezelési előírásai	113
21. sz. melléklet: Alkalmazott kommunikációs eszközök és eredmények	125
22. sz. melléklet: Az érintett települések településszerkezeti tervei	143
23. sz. melléklet: A fenntartási terv véleményezése	145

Ábrák, táblázatok	150
-------------------	-----

Digitális melléklet	150
---------------------	-----

IV. Natura 2000 fogalomtár	151
-----------------------------------	------------

BEVEZETŐ

A Natura 2000 területek az európai, közösségi jelentőségű ritka és veszélyeztetett fajok illetve élőhelyeik hálózata. Kijelölésük célja a fajok és élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fejlesztése illetve helyreállítása. A védelem céljait az Európai Unió két irányelvében határozta meg, amelyekben egyben kötelezi a tagországokat a Natura 2000 hálózat lehatárolására. 2004-re az országban 512 Natura 2000 terület, közel 20000 km² (2 millió ha) nagyságban került kijelölésre. Ezzel hazánk a pannon biogeográfiai régió tagjaként jelentős mértékben járul hozzá Európa természeti értékeihez.

A hazai Natura 2000 területek kijelölését a 275/2004.(X.8.) Kormány rendelet* határozza meg, a területek helyrajzi szám szintű kihirdetése pedig a 45/2006. (XII. 8.) KvVM rendeletben* található. (*Megj.: A hatályos jogszabályok felől kérjük minden esetben körültekintően tájékozódjon)

Az irányelvek céljainak teljesítése érdekében a tagállamok a Natura 2000 területekre fenntartási terveket készíthetnek. Ezekben többek között rögzítik a természetvédelmi célkitűzéseket és a területhasználókkal együtt kialakított kezelési előírásokat javaslatok formájában. Ezek alapját képezhetik az egyes területeken igényelhető agrár-környezetgazdálkodási kifizetéseknek, amelyek az aktuális agrár-környezetgazdálkodási jogszabályokban jelennek meg. A fenntartási terv jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.

Jelen tervezés keretében 2008-ban, uniós forrásból finanszírozott formában indul hazánkban a fenntartási tervek készítése. A tervezést végigkíséri egy új típusú, széles körű és nyílt kommunikáció, amelynek célja, hogy lehetőséget biztosítson minden érintett számára a tervezésbe való bekapcsolódásra. Ezáltal valósulhat meg a fenntartási tervek elkészítésének hármas célja:

1. Az egyes Natura 2000 területek érintettjei – földtulajdonosok, gazdálkodók és egyéb területhasználók – megismerhessék azokat a természetvédelmi értékeket, szempontokat, amelyek a terület kijelölését szükségessé tették.
2. Az érintettekkel közösen olyan gazdálkodási előírások fogalmazódnak meg, amelyek betartásával – egyfajta önkéntes feladatvállalás formájában – a területen gazdálkodók közreműködnek a természeti értékek megőrzésében és gyarapításában. A nyílt tervezési folyamatban a különböző érdekcsoportok álláspontja tükröződjön és alakuljon ki párbeszéd a területek jó kezelése érdekében és mindez tanulságul szolgáljon majd a további Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítésekor.
3. A területek részletes ismertetésével, javasolt kezelési, használati módokkal segítséget, iránymutatást nyújtson a gazdálkodókon kívül egyéb földhasználóknak, önkormányzatoknak, lehetséges beruházóknak, fejlesztőknek és a Natura 2000 területtel érintett lakosságnak.

A tervezés eredményeként elkészül 20 Natura 2000 terület (összesen 45000 ha) fenntartási terve és a terv megalapozó dokumentációja. A megalapozó dokumentáció a felhasználók széles körének információkat ad a biotikiai és abiotikai értékekről, összegzi, értékeli a jelenlegi területhasználatot. A terv tartalmazza az agrár támogatási rendszerbe illeszthető, művelési ághoz köthető illetve nem köthető kezelési előírásokat, melyet a felhasználók tervek, pályázatok készítésekor, konkrét területkezelési megvalósítás során, illetve a hatósági szervek államigazgatási döntésekben tudnak felhasználni. Az ideális

területkezelések végrehajtását segítő támogatási rendszerek mikéntjére vonatkozóan is javaslatokat fogalmaz meg, amiket a különböző állami, uniós stb. támogatási rendszerek kialakítása, pályázati támogatások megítélése során tudnak figyelembe venni a döntéshozók. A terv mellett egy tájékoztató kiadvány is elkészül az érintett területhasználóknak, gazdálkodóknak, kezelő szervezeteknek. Szakmai anyagként kidolgozásra kerül a további fenntartási tervezést megalapozó tervezési és kommunikációs tapasztalatok összefoglalásával egy módszertani segédlet is.

Jelen dokumentáció a Natura 2000 terület fenntartási terv teljes – tervi és megalapozó anyag – egyeztetés utáni változata. A tervi anyagrész 2009. szeptemberében egyeztetési anyagként az országos és területi illetékességű érintett szervezeteknek, valamint gazdálkodóknak véleményezés céljából kiküldésre került. A tervek egyeztetése az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm.rend szerint történt. A megbízóval egyeztetett álláspont alapján az elfogadott észrevételek a tervben visszavezetésre kerültek.

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Velencei-hegység kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

1.2. Azonosító kód

HUDI20053

1.3. Kiterjedés

3.873 ha

1. 4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek:

Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

Közösségi jelentőségű élőhelytípus	Natura 2000 kód
*Szubpannon sztyeppék	6240
*Síksági pannon löszgyepek	6250
<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárétjei	6440
Nagyközönség számára meg nem nyitott barlangok	8310
*Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraea</i> val és <i>Carpinus betulus</i> szal	91G0
* Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> szal	91H0
*Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus</i> spp.)	91I0
Pannon cseres-tölgyesek	91M0

* kiemelt jelentőségű

Közösségi jelentőségű növényfaj

Nincs

Közösségi jelentőségű állatfaj

*Csíkos medvelepke (<i>Callimorpha</i>)	1078
Szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>)	1083
Skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>)	1086
Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>)	1088

* kiemelt jelentőségű

A jelölő élőhelyek és fajok a Natura 2000 területek adatlapjait (Standard Data Form 2008.) alapul véve a nemzeti park igazgatóságok 2009. évi jelentése, valamint a fenntartási tervek készítését megalapozó 2009. évi botanikai/zoológiai felméréseknek a SDF adatbázistól eltérő, illetve azt módosító eredményei alapján kerülnek feltüntetésre. Ezek ismertetése és indoklása a megalapozó dokumentáció részét képezi. A tervi munkarészben szereplő fenntartási javaslatok az új felmérések eredményein alapulnak.

1.5. Érintett települések

Lovasberény, Nadap, Pákozd, Pátka, Pázmánd, Sukoró, Székesfehérvár

1.6. Jogi helyzet

Egyéb védettségi kategóriák

Országos jelentőségű védett természeti terület: A Natura 2000 területből 1175 ha, azaz az összterület 27,1 %-a a Pákozd-ingókövek Természetvédelmi Terület, egyes részterületekre készült kezelési terv. Ex lege védett lápterület nem található a területen.

Országos Ökológiai Hálózat: A terület legnagyobb arányban magterületként (96 %) és elenyésző részben ökológia folyosóként (0,02 %) azonosított. Közel 4 %-a Natura 2000 területnek nem tartozik az országos ökológiai hálózathoz.

Egyéb nemzetközi védelemben részesülő terület: nincs.

Természetvédelmi kezelés szervei

Illetékes I. fokú természetvédelmi hatóság: Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség

Működési területében érintett nemzeti park igazgatóság: Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (továbbiakban DINPI)

1.7. Tervezési és egyéb előírások

A) A tervezési területre vonatkozó tervek

- Vízgazdálkodási/vízgyűjtő gazdálkodási tervek: A terület a Közép-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság Velencei-tó tervezési alegységébe tartozik. Társadalmi egyeztetés alatt áll.
- Körzeti erdőterv, erdőgazdálkodási üzemterv, erdőgazdálkodási terv 2003 MGSZH Erdészeti Igazgatóság, Kecskemét
- Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény
- Fejér Megye 1/2009. (II. 13.) számú rendelettel jóváhagyott területrendezési terve

Településrendezési tervek

- Nadap: 14/2004. számú határozattal jóváhagyott településszerkezeti terv, és a 2/2004. számú rendelettel jóváhagyott Helyi Építési Szabályzat
- Pákozd: 1/2003. számú rendelettel jóváhagyott Helyi Építési Szabályzat
- Pátka: 47/2003. számú határozattal jóváhagyott településszerkezeti terv, és a 8/2003. számú rendelettel jóváhagyott Helyi Építési Szabályzat
- Sukoró: 61/2003. számú határozattal jóváhagyott településszerkezeti terv, és a 13/2004. számú rendelettel jóváhagyott Helyi Építési Szabályzat
- Székesfehérvár: 123/2008. számú határozattal jóváhagyott településszerkezeti tervmódosítás

B) A tervezési területre vonatkozó előírásokat tartalmazó jogszabályok

- Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet

- Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészeletről szóló 45/2006. (XII. 8.) KvVM rendelet
- A védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet
- A természet védelméről szóló [1996. évi LIII. törvény](#) erejénél fogva védett lápok jegyzékéről szóló 8005/2001. (MK 156.) KöM tájékoztató
- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrárkörnyezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet
- A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
- A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló 1996. évi LV. törvény
- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009.évi XXXVII.törvény
- A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv alapján az Euróai Unió által társfinanszírozott mezőgazdasági területek erdősítéséhez nyújtott támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 132/2004. (IX.11.) FVM rendelet
- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az agrár-erdészeti rendszerek mezőgazdasági földterületeken történő első létrehozásához nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 46/2009.(IV.16.) FVM rendelet

2. Veszélyeztető tényezők

Erdőterületeken veszélyeztető tényező az intenzív, fatermelési céllal végzett erdőgazdálkodás folytatása. Az intenzív erdőgazdálkodásból adódóan nagy területeket borító, egykorú (főképp fiatal), elegendően állományú erdőrészek esetében megvalósítható természetvédelmi célkitűzések megfogalmazására csak hosszú távon – a megkezdett felújítások befejeztével – van mód.

A tájidegen fásszárúak (ezüstfa, akác) térhódítása nemcsak (ill. nem elsősorban) az erdőterületeket, mint inkább a gyepterületeket veszélyezteti. A tájidegen fásszárúak már kialakult, nagy kiterjedésű, homogén foltjai csak jelentős ráfordítással számolhatók fel/alakíthatók át.

A tervezési terület gyepterületein veszélyeztető tényezőként jelentkeznek – az invazív fásszárúak térhódítása mellett – a terepmotorozás, a legeltetés felhagyásából eredő erőteljes cserjésedés, és – lokálisan – a beépítés.

F00	Erdőgazdálkodás
I21	Akác terjedése
I29	Ezüstfa terjedése
E42	Motocross, quad
T11	Cserjésedés

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A tervezési terület több mint kétharmadát erdőterületek borítják. Ezen erdőterületeken természetvédelmi szempontból a fő veszélyt a tájidegen fásszárúak térhódítása, valamint az intenzív erdőgazdálkodás adja. Előbbiből adódóan jelen vannak már a tájidegen fásszárúak nagy kiterjedésű, homogén foltjai, utóbbiból adódóan nagyon sok az egykorú (főképp fiatal), elegyetlen állománnyal bíró erdőrészlet. Természetvédelmi stratégiaként négy fő irány nevezhető meg az erdők vonatkozásában:

(1) A sekély termőrétegen, száraz termőhelyen előforduló, főképp edafikus erdőtársulásokat érintetlenül kell hagyni.

(2) A természetes szerkezettel (vegyeskorú, elegyes szerkezetű) bíró erdőrészletek területén csak kímélő gazdálkodás (szálalás, egészségügyi, készletgondozó fahasználat) legyen engedélyezhető.

(3) A tájidegen fásszárúak állományait fokozatosan, hosszú időtávlatban át kell alakítani természetes állományokká.

(4) Az erdészeti már nagymértékben átalakított erdőtagokra vonatkozó kezelési irányelvek megfogalmazását át kell engedni az erdészeti kezelő számára (fatermelés a termőhely adottságainak megfelelően) és azokat üzemterv szerint kell kezelni, az általános fenntartási irányelvek betartásával.

A tervezési terület nagy kiterjedésű száraz gyepterületein az egykor elterjedt legeltetés felhagyásával erőteljes cserjésedés indult el. E foltok területén a cserjésedés mértékét figyelemmel kell kísérni, a foltok kisebb részén a természetes szukcesszióknak kell teret engedni, a kezelt foltokon időszakos beavatkozásokra van szükség, a foltok területén el kell érni, hogy a cserjés komponens területi aránya ne haladja meg a 30%-ot. A gyepek zömén pásztoroló legeltetés (birka) javasolható, úgy alkalmazva, hogy a nyáj adott folton való jelenléte évente nem haladhatja meg a két hónapot.

Ezek alapján:

- A területen élő védett és fokozottan védett fajok által reprezentált, hazai szinten is egyedülálló életközösség megőrzése.
- A védett növény- és állatfajok állományának, egyedszámának, populációi életképességének megőrzése, különös tekintettel a következő fajokra: leánykőkörcsin (*Pulsatilla grandis*), kisészkű aszat (*Cirsium brachycephalum*), nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), szarvasbogár (*Lucanus cervus*), csíkos medvelepke (*Euplagia quadripunctaria*), tövisszúró gébics (*Lanius collurio*).
- A természetes és természetszerű élőhelyek megőrzése, fenntartása – különös tekintettel a szubkontinentális peripannon cserjésekre, a szálkaperjés-rozsnokos xero-mezofil gyepekre, szubpannon sztyeppékre, a síksági pannon löszshtyeppekre, ártéri mocsárrétekre, mészkedvelő (meszes talajú) üde láp- és sásrétekre, szilikátszikkás lejtőkre, pannon gyertyános-tölgyesekre, pannon molyhos tölgyesekre, euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesekre és pannon cseres-tölgyesekre.

3. 2. Kezelési javaslatok

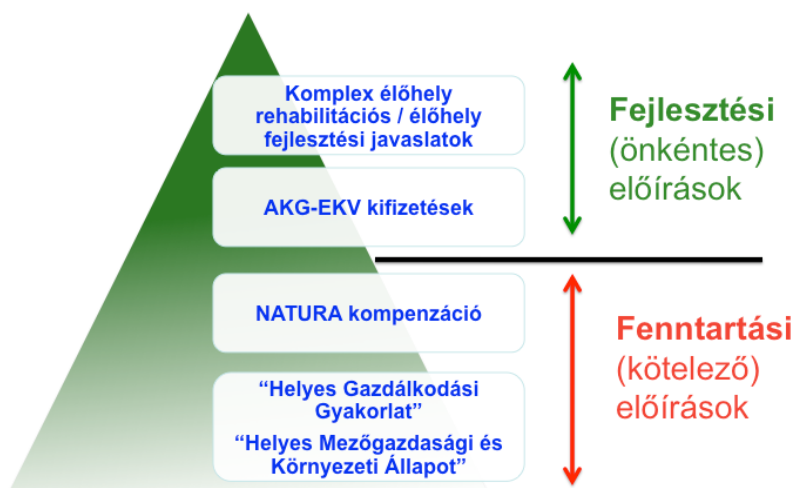
A fenntartási tervek rögzítik az adott Natura 2000 terület botanikai, zoológia értékeit, és élőhelyekre vonatkozó adatok alapján meghatározzák a természeti értékek fenntartása érdekében követendő, illetve javasolt gazdálkodási gyakorlatot. Ezeket a tervben “előírásoknak” nevezzük, és meghatározásuk – művelési ághoz kötötten – élőhelytípus (ÁNER) szinten történt.

A faj- vagy élőhelyvédelmi szempontból azonos kezelést igénylő területegységeket az egyszerűség kedvéért a terv ún. *kezelési egységként* határolja le, és jeleníti meg az 17.sz. térképmellékletben. A Natura 2000 területek egységes kódszámmal jelzett ún. „harmonizált” előírásai a 20. sz. mellékletben találhatóak.

A kezelési egységekhez (élőhelyekhez/élőhelyegyüttesekhez) rendelt előírások a következők szerint csoportosíthatók:

1. Fenntartási előírások:
 - jogszabályokban rögzített, kötelező előírások,
 - Natura kompenzációs előírások (kötelező formában)
2. Fejlesztési előírások és javaslatok
 - működő támogatási rendszerekhez (AKG-EKV) kapcsolt, önkéntes formában működő előírások
 - élőhely rehabilitációs/fejlesztési javaslatok (önkéntes formában)

Az előírások hierarchiáját az alábbi ábra szemlélteti:

Fenntartási előírások

A fenntartási előírások betartása azért szükséges, mert ezek révén biztosítható a fajok, valamint az élőhelyek fennmaradása, a területek jelenlegi állapotának a megőrzése. Ezek

- részben *jogszabályokban* („Helyes Gazdálkodási Gyakorlat”, „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot”) rögzítettek, tehát betartásuk anyagi ellentételezés nélkül is kötelező;

- részben a Natura 2000 területekre alkalmazott *új előírások*. Ezen előírások esetében a 1698/2005 EC rendelet 38§-a alapján kompenzációs kifizetésre jogosultak a Natura 2000 területen gazdálkodók a földhasználati korlátozásból eredő jövedelemkiesés mértékéig.

Fejlesztési előírások

A **fejlesztési előírások** a területek természeti értékeinek a növelésére irányulnak olyan gazdálkodási formák ösztönzése mellett, melyek a fajok populációjának növekedését, valamint az élőhelyek állapotának javulását célozzák meg. Ezek

- egyrészt olyan, az agrár-környezetgazdálkodási és erdő-környezetgazdálkodási logika mentén, önkéntes vállalás alapján és kifizetés ellenében megvalósítható *új előírások*, melyeket a területi sajátosságok figyelembe vételével alakítottunk ki és amelyek a gazdálkodási módok meghatározása révén alapvetően a területek kezelésére vonatkoznak;
- másrészt komplex élőhely rehabilitációs/ élőhely fejlesztési javaslatok, melyek megvalósulása eredményeként a terület arculata jelentősen megváltozik, természeti értékessége nagymértékben nő. A célok eléréséhez beruházási, fejlesztési feladatok elvégzése szükséges, ezért ezek is csak önkéntes formában, megfelelő támogatási programok mellett valósulhatnak meg.

Az előírások és a támogatási rendszerek tervezett kapcsolatát az alábbi táblázatban foglaltuk össze:

Előírások	Támogatási forma
Fenntartási előírások	Önálló Natura 2000 kompenzáció formájában
Fejlesztési előírások	Agrár-környezetgazdálkodási, Erdő környezetvédelmi támogatásokkal integráltan
Komplex élőhely rehabilitációs, élőhely fejlesztési javaslatok	Erdősítésre vonatkozó, agrár-erdészeti, nem termelő beruházásokkal, KEOP támogatásokkal integráltan

Egyéb javaslatok

Kutatás, monitoring, területhasználat, stb.

3. 2. 1. Kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatok

KE1 kezelési egység

(1) *Érintett élőhelyek*

1. **6240 Szubpannon sztyeppék**¹ / H3a Lejtőgyepek, egyéb kemény alapközetten²

¹ Natura 2000 (közösségi jelentőségű) élőhely kódja és neve

² Á-NER élőhely kódja és neve

2. **7230 Mészkedvelő (meszes talajú) üde láp- és sásrétek** / B4 Lápi zsombékosok, B5 Nem zsombékoló magassásrétek

(2) *Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok*

Fenntartási előírások

GY17	Cserjeirtás nem megengedett.
GY21	Legeltetés és kaszálás tilos, a területet kezeletlenül kell fenntartani.
GY24	A gyepek égetése csak a területileg illetékes KÖTEVIFE egyedi írásos engedélye alapján történhet.

Fejlesztési javaslatok

–

(3) *A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása*

A biotikai értékek és az élőhelystruktúra megőrzése érdekében a Kezelési Egység területén érintetlenséget kell biztosítani.

(4) *Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok*

Nincs.

(5) *Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok*

Nincs.

(6) *Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat*

Erdősítés nem támogatható.

(7) *Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat*

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE2 kezelési egység

(1) *Érintett élőhelyek*

1. **6190 Pannon sziklagyepek** / G3 Nyílt szilikát sziklagyepek
2. **6240 Szubpannon sztyeppék** / H3a Lejtőgyepek, egyéb kemény alapkőzetten
3. **6210 Szálkaperjés-rozsnokos xero-mezofil gyepek** / H4 Félzáraz irtásrétek, száraz magaskórósok és erdőssztyeprétek
4. **6250 Síksági pannon löszsztyeppék** / H5a Kötött talajú sztyeprétek (löss, agyag, nem köves lejtőhordalék, tufák)
5. – / OB Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok
6. – / OC Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok
7. – / OG Taposott gyomnövényzet és ruderális iszapnövényzet
8. – / P1 Óshonos fafajú fiatalosok
9. – / P2b Galagonyás-kökényes-borókás cserjések
10. – / P3 Újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú, fiatal erdősítés

(2) *Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok*

Fenntartási előírások:

GY21	Legeltetés és kaszálás tilos, a területet kezeletlenül kell fenntartani.
GY24	A gyepek égetése csak a területileg illetékes KÖTEVIFE egyedi írásos engedélye alapján történhet.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY31	A cserjeirtás megkezdését legalább 5 nappal írásban az NPI-nak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a NPI-gal egyeztetni kell.
GY32	A fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani.

Fejlesztési javaslatok:

–

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A gyepterületen éves rendszerességű kezelés nem szükséges. A cserjésedés mértékét, a cserjeirtás szükségességét 5 évente érdemes felülvizsgálni. A cserjék visszaszorítását szükség esetén el kell végezni, úgy, hogy a hagyományosan száraz gyepként (száraz legelőként) fenntartott területeken a cserjés komponens területi aránya ne haladja meg a 30%-ot.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE3 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

1. **6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek** / D34 Mocsárrétek
2. **6240 Szubpannon sztyeppék** / H3a Lejtőgyepek, egyéb kemény alapkőzetten
3. – / OB Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok
4. – / OC Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok
5. – / OG Taposott gyomnövényzet és ruderális iszapnövényzet
6. – / P1 Őshonos fafajú fiatalosok
7. – / P2b Galagonyás-kökényes-borókás cserjések
8. – / S1 Ültetett akácok
9. – / S6 Nem őshonos fafajok spontán állományai

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások:

GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY03	Mútrágyázás nem megengedett.
GY05	Tápanyag utánpótlás csak a legelő állatok által elhullajtott ürülékből származhat, trágya kijuttatása tilos.
GY16	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
GY24	A gyepek égetése csak a területileg illetékes KÖTEVIFE egyedi írásos engedélye alapján történhet.
GY26	Inváziós fászfűak mechanikus irtása kötelező.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY31	A cserjeirtás megkezdését legalább 5 nappal írásban az NPI-nak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a NPI-gal egyeztetni kell.
GY32	A fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani.
GY34	A terület túllegeltetése tilos.
GY43	A legeltetés április 24 és október 31 között lehetséges.
GY66	Juh.
GY68	Lófélék (ló, szamár).

Fejlesztési javaslatok:

GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY42	A legeltetési sűrűséget a működési területében érintett NPI-gal egyeztetni szükséges.
GY46	Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése a NPI-gal.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

Az élőhely-struktúra megőrzése, a cserjésedés féken tartása a kezelési egység területén leginkább mérsékelt juh-legeltetéssel biztosítható. A gyepterületen ezen felül a cserjésedés mértékét, a cserjeirtás szükségességét 5 évente érdemes felülvizsgálni. A cserjék visszaszorítását szükség esetén el kell végezni, úgy, hogy a hagyományosan száraz gyepként (száraz legelőként) fenntartott területeken a cserjés komponens területi aránya ne haladja meg a 30%-ot.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat
Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat
Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE4 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek:

1. **6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek** / D34 Mocsárrétek
2. – / OB Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok:

Fenntartási előírások:

GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY03	Mútrágyázás nem megengedett.
GY07	Szerves trágyázás nem megengedett.
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY16	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
GY20	Kizárólag kaszálással történő hasznosítás.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY70	Kaszálás június 30 után.
GY77	A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni.
GY83	Szénát a kaszálást követően 1 hónapon belül le kell hordani a területről.
GY103	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.

Fejlesztési javaslatok:

GY08	Dobkaszó és talaj meghajtású rendszerek, kezelő használata tilos.
GY88	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén minimum 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY104	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább 3-szor kezelni kell.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A területkezelési javaslatokat a táplálékspecifikus lepkefajok, a földön fészkelő madárfajok, valamint a faji és társulás szintű botanikai értékek megőrzésével kapcsolatos célkitűzések indokolják.

(4) *Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok*
Nincs.

(5) *Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok*

(a) izolált foltokon: A gyepterületen nincs kezelés, jelen állapotban kell megőrizni; (b) jellegtelen, ill. cserjésedő foltokon: A gyepterület mérsékelten legeltetése engedélyezhető. A cserjésedés mértékét, a cserjeirtás szükségességét 5 évente felül kell vizsgálni.

(6) *Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat*
Erdősítés nem támogatható.

(7) *Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat*
Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE5 kezelési egység

(1) *Érintett élőhelyek*

1. **6240 Szubpannon sztyeppék** / H3a Lejtőgyepek, egyéb kemény alapkőzetten
2. **6210 Szálkaperjés-rozsnokos xero-mezofil gyepek** / H4 Félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok és erdőssztyeprétek
3. **6250 Síksági pannon löszsztyeppék** / H5a Kötött talajú sztyeprétek (löss, agyag, nem köves lejtőhordalék, tufák)
4. – / OB Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok
5. – / OC Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok
6. – / P2b Galagonyás-kökényes-borókás cserjések
7. – / P45 Fáslegelők, fáskaszálók, felhagyott legelőerdők, gesztenyeligetek

(2) *Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok*

Fenntartási előírások:

GY21	Legeltetés és kaszálás tilos, a területet kezeletlenül kell fenntartani.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.

Fejlesztési javaslatok:

GY27	Nem speciális növényvédőszer kijuttatás esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
------	--

(3) *A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása*

Az ide tartozó élőhelyek területén – az inváziós lágý- és fásszárúak visszaszorításán kívül – egyéb területkezelést nem kell folytatni. A természetes szukcesszió folyamatainak engedése mind a szűkebb, mind a tágabb ökológiai környezet biotikai értékeinek és diverz élőhelystruktúrájának megőrzését szolgálja.

(4) *Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok*

Nincs.

(5) *Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok*
Nincs.

(6) *Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat*
Erdősítés nem támogatható.

(7) *Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat*
Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE6 kezelési egység

(1) *Érintett élőhelyek*

1. **91H0 Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*szel** / M1 Molyhos tölgyes bokorerdők
2. **91I0 Euro-szibériai erdőössztyepp-tölgyesek** / M2 Nyílt, gyepekkel mozaikos lösztölgyesek
3. – / L4b Nyílt mészkérülő tölgyesek
4. – / S4 Erdei- és feketefenyvesek

(2) *Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok*

Fenntartási előírások:

E04	Közösségi jelentőségű fajok populációi, közösségi jelentőségű élőhelyek, továbbá minden természetközeli állapotú (Evt szerint természetes, természetszerű, származék) erdő és gyepek kétszáz méteres körzetében idegenhonos fafajok telepítése tilos.
E08	Meghatározott erdőrészekben, ill. részterületen teljes érintetlenséget kell biztosítani (faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód, teljes korlátozás).
E14	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető lábon álló holtfát kivágni tilos.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos (EKV41)

Fejlesztési javaslatok:

–

(3) *A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása*

Bárminemű beavatkozás súlyosan veszélyeztetné az élőhelyek és hozzájuk kötődő fajok fennmaradását..

(4) *Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok*
Nincs.

(5) *Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok*
Nincs.

(6) *Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat*
Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat
Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE7 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

1. **91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek** / K1a Gyertyános-kocsányos tölgyesek, K2 Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek
2. **91M0 Pannon cseres-tölgyesek** / L2a Cseres-kocsánytalan tölgyesek
3. **91I0 Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek** / M2 Nyílt, gyepekkel mozaikos lösztölgyesek
4. – / L4a Zárt mészkörű tölgyesek
5. – / L4b Nyílt mészkörű tölgyesek
6. – / P1 Óshonos fafajú fiatalosok
7. – / P8 Vágásterületek
8. – / RC Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások:

E05	Idegenhonos fafajok telepítése (erdő, szabad rendelkezésű erdő, fásítás formájában) a teljes területen tilos.
E07	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomokat és utakat az illetékes természetvédelmi hatóság, vagy nemzeti park igazgatóság egyetértésével kell kijelölni.
E12	A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha (az állomány átlagos közép-, vagy mellmagassági átmérőjét elérő méretű) álló és fekvő holtfa jelenlétét kell biztosítani.
E23	A természetes erdőtársulás/jelölő élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása/fenntartása érdekében az előhasználatok során az alsó korona-, és a cserjeszint kialakulását elő kell segíteni, a kialakult szintek megfelelő záródását fenn kell tartani.
E24	Óshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban az előhasználatok során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre vissza kell szorítani (lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani).
E33	A véghasználat során elszórtan és csoportosan egészséges hagyásfákat kell meghagyni, úgy, hogy a természetvédelmi hatósággal/nemzeti park igazgatósággal előzetesen egyeztetett fedettség az idős fákból fennmaradjon.
E36	Fakitermelés csak az illetékes természetvédelmi hatósággal, vagy nemzeti park igazgatósággal egyeztetett időszakban végezhető.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-vel egyeztetett helyszínen alakítható ki.

Fejlesztési javaslatok:

–

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

Az e kezelési egységhez tartozó élőhelyfoltok erdei zömmel erdészetileg már nagymértékben átalakított erdőtagok területére esnek. A kezelési irányelvek tekintetében javasolt az üzemterv előírásait figyelembe venni és azokat bizonyos – a biotikai értékek megőrzését és a

természetes élőhelystruktúra kialakulását elősegítő – irányelvekkel kiegészíteni (természeteszerű állományok (koreloszlás, elegyesség) kialakítását elősegítő előírások ld. fent).

(4) *Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok*
Nincs.

(5) *Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok*
Nincs.

(6) *Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat*
Erdősítés nem támogatható.

(7) *Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat*
Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE8 kezelési egység

(1) *Érintett élőhelyek*

1. **91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek** / K1a Gyertyános-kocsányos tölgyesek, K2 Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek
2. **91H0 Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*szel** / L1 Mész- és melegkedvelő tölgyesek
3. **91M0 Pannon cseres-tölgyesek** / L2a Cseres-kocsánytalan tölgyesek

(2) *Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok*

Fenntartási előírások:

E07	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomokat és utakat az illetékes természetvédelmi hatóság, vagy nemzeti park igazgatóság egyetértésével kell kijelölni.
E20	Egyéb részletként el nem különített, értékes élőhelyként funkcionáló tisztások, cserjés foltok, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E31	Előzetesen meghatározott, az illetékes természetvédelmi hatósággal, vagy nemzeti park igazgatósággal egyeztetett erdőrészletekben szálalóvágást, ill. szálalást kell alkalmazni.
E36	Fakitermelés csak az illetékes természetvédelmi hatósággal, vagy nemzeti park igazgatósággal egyeztetett időszakban végezhető.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-vel egyeztetett helyszínen alakítható ki.

Fejlesztési javaslatok:

E03	A körzeti erdőtervezés során az erdőterület meghatározott, az illetékes természetvédelmi hatósággal, vagy nemzeti park igazgatósággal egyeztetett részét átalakító, szálaló, vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba kell átszervezni.
-----	---

(3) *A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása*

Egészségügyi termelésnél komolyabb beavatkozás súlyosan veszélyeztetné az élőhelyek és a hozzájuk kötődő fajok fennmaradását..

(4) *Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok*

Nincs.

(5) *Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok*
Nincs.

(6) *Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat*
Erdősítés nem támogatható.

(7) *Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat*
Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE9 kezelési egység

(1) *Érintett élőhelyek*

1. – / P8 Vágásterületek
2. – / RA Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok
3. – / RC Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők

(2) *Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok*

Fenntartási előírások:

E20	Egyéb részletként el nem különített, értékes élőhelyként funkcionáló tisztások, cserjés foltok, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E24	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban az előhasználatok során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre vissza kell szorítani (lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani).

Fejlesztési javaslatok:

E23	A természetes erdőtársulás/jelölő élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása/fenntartása érdekében az előhasználatok során az alsó korona-, és a cserjeszint kialakulását elő kell segíteni, a kialakult szintek megfelelő záródását fenn kell tartani.
-----	--

(3) *A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása*

Cél a jelenleg jellegtelen lombos állomány, vagy fiatalos átalakítása a termőhelynek megfelelő természetközeli állománnyá. A fenntartási javaslatok a természetközeli struktúra kialakulását és megfelelő elegyességet biztosító erdőkezelési eljárások előtérbe kerülését célozzák.

(4) *Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok*
Nincs.

(5) *Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok*
Nincs.

(6) *Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat*
Erdősítés nem támogatható.

(7) *Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat*
Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE10 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

1. – / L4a / Zárt mészkerülő tölgyesek
2. – / OC / Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok
3. – / P1 / Őshonos fafajú fiatalosok
4. – / P2b / Galagonyás-kökényes-borókás cserjések
5. – / P3 / Újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú, fiatal erdősítés
6. – / RC / Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők
7. – / RD / Tájidegen fafajokkal elegyes jellegtelen erdők és ültetvények
8. – / S1 / Ültetett akácok
9. – / S2 / Nemes nyárasok
10. – / S3 / Egyéb tájidegen lombos erdők
11. – / S4 / Erdei- és feketefenyvesek
12. – / S6 / Nem őshonos fafajok spontán állományai

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások:

E05	Idegenhonos fafajok telepítése (erdő, szabad rendelkezésű erdő, fásítás formájában) a teljes területen tilos.
E07	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomokat és utakat az illetékes természetvédelmi hatóság, vagy nemzeti park igazgatóság egyetértésével kell kijelölni.
E24	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban az előhasználatok során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre vissza kell szorítani (lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani).
E25	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágásokat minden esetben az őshonos fafajok javára kell végezni.
E36	Fakitermelés csak az illetékes természetvédelmi hatósággal, vagy nemzeti park igazgatósággal egyeztetett időszakban végezhető.
E44	Felújítás a teljes területen csak az adott tájban őshonos, és a termőhelyi viszonyoknak megfelelő fafajokkal, ill. faállománytípussal történhet.
E47	Idegenhonos fafajú faállomány mesterséges felújítása tilos.

Fejlesztési javaslatok:

E23	A természetes erdőtársulás/jelölő élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása/fenntartása érdekében az előhasználatok során az alsó korona-, és a cserjeszint kialakulását elő kell segíteni, a kialakult szintek megfelelő záródását fenn kell tartani.
E27	A előhasználatok során biztosítani kell az özönfajok teljes eltávolítását.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A fenntartási javaslatok célja a tájidegen fafaj fokozatos eltávolítása, és az azokkal erősen terhelt állományok átalakítása a termőhelynek megfelelő természetközeli állománnyá.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat
Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE11 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

1. – / T1 Egyéves szántóföldi kultúrák
2. – / T5 Vetett gyepek, füves sportpályák
3. – / T6 Extenzív szántók
4. – / T8 Kisüzemi szőlők és gyümölcsösök
5. – / T9 Kiskertek
6. – / T10 Fialat parlag és ugar

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások:

SZ10	Szántóföldön trágyaszarvas kialakítása tilos.
SZ29	5 évente legfeljebb egyszer végezhető közép mély lazítás, maximum 25 cm mélységben.
SZ40	Fás szárú energetikai ültetvény, energiafű, kínai nád, olasz nád telepítése tilos.
SZ41	Fóliasátras és üvegházás termesztés tilos.

Fejlesztési javaslatok:

SZ26	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 5 hektár.
SZ34	Tápanyagutánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A fenntartási javaslatok általános élőhelyvédelmi célokat szolgálnak.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Nincs.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A megőrzendő fajok esetében a fenti élőhelykezelési előírások maradéktalan betartása az állományok zömének fennmaradását biztosítja.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

3.2.4.1. Faj szintű monitorozás

Fokozottan védett és Natura 2000 fajok ismert és potenciális előfordulásainak vizsgálatát évente el kell végezni, pontfedvények létrehozásával [növényeknél tő/polikormon, gerinctelen állatfajok esetében állománysúlypont középpontjának, gerinces fajoknál fészkek, rendszeres előfordulási hely (lyuk, üreg stb.) rögzítésével; állatfajoknál becsült egyedszámok megadásával.]

3.2.4.2. Közösség szintű monitorozás

– Nyílt szilikát sziklagyeppek, félszáraz irtásrétek közösségi szintű vizsgálata 2 évente, a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer protokollja szerint.

3.2.4.3. Élőhely szintű monitorozás

A 2008-ban létrehozott Á-NÉR élőhely-térképet rendszeresen aktualizálni kell, 6 évente történő visszatéréssel (a Natura 2000 összefoglaló ország-jelentésekhez igazítva).

3.2.4.4. Területkezelések hatásainak monitorozása

Intenzív erdőgazdálkodás hosszú távú monitorozása állandó mintavételi területeken, cseres-tölgyes állományokban.

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

Az Uniós csatlakozást követően hazánk támogatási rendszere a többi tagállaméhoz harmonizáltan alakult ki. Ez vonatkozik a Natura 2000 területekre is.

SAPS – egyszerűsített területalapú támogatás

Az EMOGA Garancia részlegéből minden hasznosított mezőgazdasági terület jogosult az egységes területalapú támogatásra. A hasznosított mezőgazdasági terület hazánkban a művelt szántó és gyepterületekre vonatkozik, melyek a MePAR rendszerben támogatható területként vannak nyilvántartva. Az egységes területalapú támogatás (Single Area Payment Scheme – SAPS) feltétele a terület művelésben tartása, valamint 2009-től a Kölcsönös Megfeleltetés (KM) rendszerének betartása.

Kölcsönös Megfeleltetés

A Kölcsönös Megfeleltetés (KM) egy harmonizált jogszabályi környezetet jelent, valamint gazdálkodási alapkövetelményeket foglal magába, mely rendszer bevezetése minden tagállam számára kötelező. A KM részét képezi többek között a Natura 2000 területeken való gazdálkodás feltételeinek a betartása is. Jelenleg a 269/2007 sz. Kormányrendelet által meghatározott feltételrendszerek betartása kötelező, mely kizárólag gyep hasznosítású területeken van hatályban. Ezeknek a feltételeknek a betartása nem csupán a Natura 2000 területekre járó kompenzációs támogatás folyósításának feltétele, hanem a SAPS támogatásé is.

Natura 2000 területek támogatása

A 1698/2005 EC Tanácsi rendelet 38§ alapján vidékfejlesztési forrásból kompenzációs kifizetés adható a kijelölt Natura 2000 területen gazdálkodók számára. Tekintettel arra, hogy a 269/2007 Kormányrendelet alapján jelenleg gyepterületekre vannak hatályban földhasználati korlátozások, a 38§ alapján a kijelölt Natura 2000 gyepterületek kompenzációs támogatásban részesülnek, melynek mértéke 38 Euro/ha.

Egyéb támogatások

Natura 2000 program a hazai vidékfejlesztési programozásba integráltan került beépítésre és az alábbi támogatási programokban is előnyt élveznek ezek a területek:

- Agrár-környezetgazdálkodási támogatás
- Nem termelő beruházások
- Erdő-környezetvédelmi támogatások
- 1. tengelyes támogatások

A fenntartási tervek szerepe a jelenlegi támogatási rendszerben.

Egyes vidékfejlesztési támogatások a Natura 2000 területekre vonatkozóan a fenntartási tervekhez kötötték a támogatási részvételt. A mezőgazdasági földterület első erdősítése jogcím, valamint az agrár-erdészeti rendszerek jogcím, melyek művelési ág váltással járó támogatások, csak abban az esetben engedélyezik Natura 2000 területen a támogatás igénylését, ha az a fenntartási tervvel összhangban van. A fenntartási tervek ilyen módú alkalmazása biztosítja azt, hogy az Unió pénze megfelelően hasznosulnak, nem hatnak egymás ellen, valamint kiküszöbölik azt, hogy az Natura 2000 területeken esetlegesen éppen Unió forrásból történjen károsodás.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg csupán a 269/2007 kormányrendelet alapján van kompenzációs kifizetés. Az ebben a rendeletben meghatározott földhasználati előírások betartása minden Natura 2000 gyepterületen kötelező. Látható azonban, hogy jelenleg nincsen hatályban szántó, erdő, halastó művelési ágú, valamint egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (láprét, vizes élőhelyek stb.) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés. Ebből adódóan ezen területekre csupán az egyéb földhasználati korlátozások (nitrát területekre, védett területekre vonatkozó) vannak érvényben, speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések nincsenek.

A gyepterületekre vonatkozó földhasználati korlátozások olyan alapvető előírásokat fogalmaznak meg, melyek betartása minden hazai gyepterületen elengedhetetlen, a természeti értékesség fenntartása érdekében. Ez a rendelet azonban az általánosságából adódóan nem tud kezelni olyan speciális területi problémákat, melyek a Natura 2000 hálózat esetében fontosak. Ebből adódóan a fenntartási tervek egyik legnagyobb hozadéka az a területiségből eredő specialitás, mely megfelelően képes megalapozni a speciális kezelési irányokat. Ezen túlmenően a fenntartási tervek egy, a jelenleginél pontosabb, a területek igényeihez jobban igazodó támogatási rendszer megalapozását is hivatottak előkészíteni, és szakmailag megfelelően alátámasztani.

Figyelembe véve a Natura 2000 területekre meghatározott célokat, a fenntartási tervek feladata több szintű:

- a jelenlegi állapot szinten tartását célzó előírások meghatározása
- a jelenlegi állapot jobbítását célzó előírások meghatározása
- élőhely rekonstrukciós irányok meghatározása

Természetesen a fenti szempontok kifejezetten az élőhelyek számára fontos irányokat mutatják be, és a fenntartási tervnek ennél jóval többet kell magukba foglalni, például a monitoring rendszerre tett javaslatot, illetve nem lehet elfelejteni a társadalmi konszenzus kialakítását sem.

A támogatások javasolt területi rendszere

A Natura 2000 területek legkisebb tervezési egysége az élőhely, illetve az élőhely folt. Ez az egység, mely ökológiai szempontból homogén egységet képez, illetve jelölő élőhely esetén is ezek a foltok kerültek azonosításra. A jelölő növény és állatfaj esetében is élőhely szintű azonosítás történt fajvédelmi szempontból, mely állatok esetén több élőhely típust is érinthet. Mind az adatgyűjtés, mind a monitoring élőhely szinten értelmezhető.

A földhasználat esetében a területi egység az ún. *kezelési egység*, amely azokat az élőhely foltokat nevesíti, melyek egységes kezelése indokolt, illetve amely élőhelyek esetében a célok eléréséhez a földhasználati előírások nem különülnek el. A *kezelési egységek* a Natura 2000 területeket általában nagyobb tömbökbe aggregálják, azonban előfordulhat olyan élőhelyfolt is, amely két kezelési egységbe tartozik. A kezelési egység szerepe és jelentősége a földhasználati előírások területhez rendelésénél van.

A kezelési egységhez az alábbi földhasználati előírások tartoznak:

- Kötelező előírások
- Ajánlott/elvárt előírások
- Komplex élőhely rehabilitációs/ élőhely fejlesztési előírások

A területiség esetében külön figyelemmel kell lenni a jelenlegi területalapú támogatási rendszer működésére, mely a hasznosított mezőgazdasági területeket veszi alapul. Natura 2000 területek támogatása esetében éppen azok a területek lehetnek értékesek, illetve fejlesztésre javasoltak, melyek jelenleg nem minősülnek hasznosított területnek (belvizes foltok, becserjésedett gyepek, felhagyott szántó területek). Ennek az ellentétnek a feloldása alapvetően határozza meg a Natura 2000 területek fenntartásának és fejlesztésének a sikerét.

A Natura 2000 terület lehetséges támogatási szintjei

Kötelező szint

Ezek azok a javasolt előírások, amelyek betartása indokolt a terület jelenlegi állapotának megőrzése érdekében. A fő területhasználati irányok meghatározása mellett olyan előírások meghatározása célszerű, melyek betartása alapvetően meghatározza a fajok, valamint az élőhelyek fennmaradását (pl.: gyepek művelési ág fenntartására való kötelezés, a területről vízvezetés tiltása stb.).

A 1698/2005 EC rendelet 38§-a alapján kompenzációs kifizetésre jogosultak a Natura 2000 területen gazdálkodók a földhasználati korlátozásból eredő jövedelemkiesés, valamint többletköltség mértékéig. Ez a jogszabályi háttér a Natura 2000 hálózat alapszintű fenntartásához szükséges. Jelenleg 269/2007 Kormány rendelet képezi a 38§ alapján jogosult kifizetés alapját.

A kötelező szint minden Natura 2000 területen gazdálkodó földhasználóra kötelező érvényű.

Önkéntes szint

A második előírás szint már a területek természetvédelmi értékeinek a növelésére irányul, olyan gazdálkodási formák ösztönzése mellett, melyek a fajok populációjának növekedését, valamint az élőhelyek állapotának javulását célozzák meg. Ebbe a kategóriába az agrár-környezetgazdálkodási logika mentén, önkéntes vállalkozás alapján, de a területi sajátosságok figyelembe vételével tervezzük az előírások meghatározását. Ebben a kategóriában kizárólag területkezelésre vonatkozó, gazdálkodási módot meghatározó előírások tartoznak.

A Natura 2000 területek értékességének növelése érdekében, speciális előírások kidolgozása mellett önkéntes programban való részvétellel lehet a gazdálkodókat ösztönözni arra, hogy a jelölő fajok és élőhelyek állapotának javításában aktívan részt vegyenek. Az önkéntes szinten már kezelni kell az egyediséget, illetve a site-on belül azonosítani kell az eltérő célokat, és az ahhoz rendelt földhasználati előírásokat.

Komplex élőhely rehabilitációs/élőhely fejlesztési előírások

A harmadik típusú előírások az önkéntes szinten belül megjelenő speciális előírások, melyek a területek vonatkozásában a legjelentősebb változást jelentik. Olyan terület-, tájhasználat-váltási, illetve élőhely rekonstrukciós, rehabilitációs prioritások, irányok tartoznak ide, melyek eredményeként a terület arculata jelentősen megváltozik, természetvédelmi értékessége nagy mértékben nő. Ebbe a kategóriába inkább prioritások, elérni kívánt célok kerülnek megfogalmazásra, melyek eléréséhez beruházási, fejlesztési feladatok elvégzése szükséges.

A fenntartási tervek jelenlegi formájukban alapvetően az önkéntes szint szakmai megalapozását, site-szintű definiálását szolgálják.

3.3.2. A javasolt Natura 2000 kifizetés integrálása egyéb támogatási programokkal

Figyelembe véve a jelenleg működő támogatási rendszereket, illetve azok egymásra épülését, indokolt a Natura 2000 támogatások esetében az integrált megközelítés elvét alkalmazva több

támogatás harmonizálását megcélozni. A támogatások között a jelenlegi struktúrában is fellelhető az egymásra épülés, ennek továbbfejlesztése a források hatékonyabb felhasználását eredményezheti. Az integrálás alapvető célja a kettős finanszírozás elkerülése, valamint a jogszabályi környezet, adminisztráció harmonizálása.

Az említett kategóriák mellett a jelenleg működő támogatások figyelembevételével az alábbi kapcsolódási pontok kidolgozása javasolt:

Kötelezően betartandó/tiltott előírások	Önálló Natura 2000 támogatás formájában
Ajánlott/elvárt előírások	Agrár-környezetgazdálkodási, Erdő környezetvédelmi támogatásokkal integráltan
Komplex élőhely fejlesztési előírások	Erdősítésre vonatkozó, agrár-erdészeti, nem termelő beruházásokkal, KEOP támogatásokkal integráltan

Ennek az integrált megközelítésnek az elemei a jelenlegi vidékfejlesztési rendszerben már láthatók, hiszen például a *mezőgazdasági földterület első erdősítése* intézkedés, ami felfogható egy komplex területfejlesztési előírásnak, csak abban az esetben támogat bármilyen erdősítést, amennyiben erre vonatkozó területi prioritás a Natura 2000 fenntartási tervben meghatározásra került.

A különböző intézkedések együttes alkalmazása mellett a Natura 2000 területekre jelentős forrás biztosítható abban az esetben, ha a gazdálkodó számára a támogatási programokban való részvételnek több lehetősége is adott. Ezt azonban csak úgy lehet hatékonyan lebonyolítani ha – alkalmazva a Nyugat-európában működő példákat – akkreditált szakértők bevonásával tervezik meg a gazdálkodók a támogatások optimalizálását célzó földhasználati stratégiájukat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Területileg érintett földhasználók, területkezelők számbavétele, elemzése, tájékoztatása, előzetes konzultáció és egyeztetés az alábbi módon valósult meg:

Eszköz típusa	Dokumentum típusa	Időpont	Érintettek
8 félig strukturált interjú	jegyzőkönyv	2009.03.09.- 2009.04.10.	Pákozd Önkormányzat Nadap Önkormányzat Sukoró Önkormányzat Pátkai Önkormányzat Lovasberény Önkormányzat HM Erdészeti Igazgatóság (korábban készült interjú) KDU-KÖVIZIG Természetvédelmi őr
Interjúval egybekötött	jegyzőkönyv	2009.04.10.	Természetvédelmi őr

terepbejárás			
Egyeztetési anyag megküldése levélben	levél, tervanyag	2009.08. és 11. hó	Hivatalos szervek

A széles körű kommunikációnál alkalmazott technikák az alábbiak:

Eszköz típusa	Dokumentum típusa	Időpont	Érintettek
Honlap	www.naturaterv.hu	2008. 12. hónaptól	Minden érdeklődő
Szórólap általános/területi	2000 példány a 20 mintaterületen	2009. 02. hónaptól	Összes/Területi érintettek
Nyomtatott kiadvány	6000 példány a 20 mintaterületen	2009. 11. hó	Gazdálkodók

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Az Velencei-hegység Natura 2000 terület kapcsán a kulcsérintettek a helyi önkormányzatok (Nadap, Sukoró, Pákoz, Pátka, Lovasberény), a HM Budapesti Erdőgazdaság Zrt. Lovasberényi Erdészeti Igazgatósága és a Duna-Ípoly Nemzeti Park Igazgatósága. E szervezeteken kívül a helyben élők, a KDT-KOVIZIG és a VADEX Zrt. tekinthetők érintetteknek.

Érintettek:

- *Pákoz község Önkormányzata:* a község a különböző természetvédelmi jelentőségű területek, utak és szomszéd városok közé ékelődik. Mivel a település terjeszkedni csak mélyebb fekvésű, helyenként vizes területek, amelyek nem túl vonzóak, sem a befektetők, sem az esetleges betelepülők számára (bár, mivel a település lakossága 3000 fő körül van, a lakosságszám növelése nem is kiemelt cél). Korábban többször jelezték a kijelölés hátrányait, egyeztettek a KVVM-mel, és a DINPI-vel, meglátásuk szerint ezek nem vezettek eredményre. Nem számoltak be arról, hogy a hosszú távú terveikben a Natura 2000 területek felé való terjeszkedés szerepelne.
- *Nadap község Önkormányzata:* Kicsiny falu a Velencei tótól távolabb, határában található a Csúcsos-hegy, amelyre egy vállalkozóval közösen szőlészeti, borászati beruházást terveznek. A hegy és az erdő közötti területet idegenforgalmi kezelésbe kapta az önkormányzat, bár ennek a fele is a Natura 2000 rendelet hatálya került korábban. Az önkormányzat vitatja a területkijelölés jogosságát, itt is szeretne elindítani bizonyos fejlesztéseket, erről azonban konkrét tervekkel nem rendelkezik.
- *Pátka község Önkormányzata:* Az egyetlen olyan Önkormányzat, ahol módosult a Natura 2000 területek határa. A Király-berek ingatlanfejlesztés egy közelmúltban belterületbe vont szántóföldön fog megvalósulni; a szomszédos értékes gyepterületeket a tervek szerint nem érinti a fejlesztés. A Velencei-hegység Natura 2000 területtel kapcsolatos interjú során így fogalmazott a polgármester: „A természetvédelem nagyon fontos, de ha van egy fejlesztési lehetőség, akkor nekünk kötelességünk abban részt venni.” A település vezetése szeretné elérni, hogy közút épüljön Pátka és Pákoz között.
- *Sukoró község Önkormányzata:* A település nem terjeszkedik a Natura 2000 terület felé, a zártkertek határa az erdők, gyeppek szélén van, konfliktus nincs.

- *Lovasberény község Önkormányzata*: Északról határos a Natura 2000 területtel. A a Natura kijelölés nem befolyásolja sem a helyiek életét, sem a fejlesztési elképzelések megvalósítását.
- *KDT-KÖVIZIG*: A területen az igazgatóság kezelésében lévő vízfolyás nincsen.
- *HM Budapesti Erdőgazdaság Zrt. Lovasberényi Erdészeti Igazgatóság*: A területen honvédelmi, vadvédelmi és tájképvédelmi, valamint talajvédelmi erdők találhatóak. A vadállomány nagyon magas, új telepítéshez, felújításhoz vadvédelmi kerítés kell. A molyhos-cseres tölgyesek természetes úton igen gyengén újultak, minden esetben szükség volt mesterséges felújításra. Jelenleg őshonos, klímának, termőföldnek megfelelő, heterogén korösszetételű, többszintes, elegyes faállományok kialakítása a cél. Ennek érdekében fokozatos felújító vágást alkalmaznak.
- *Vadex Zrt.*: A terület határán jobbra akácerdőkkel rendelkeznek. Megkeresés történt, további egyeztetés szükséges.
- *Duna-Ipoly Nemzeti Park igazgatósága*: a Velencei-hegység Natura 2000 területnek a két erdészeti kezelésében lévő része természetvédelmi szempontból megfelelően kezelt (természetesen az akác fokozatos gyérítése és az őshonos fajok telepítése kívánatos cél). Érdekellentét az ingatlanfejlesztések kapcsán van. A keskenylevelű ezüstfa terjedése, s helyenként foltokban a bálványfa megjelenése jelent veszélyt a terület jelenlegi társulásaira. A keskenylevelű ezüstfa a teljes Natura 2000 területen gondot okoz.
- *Környező települések lakosai*, mint az osztatlan közös tulajdonú földek tulajdonosai, és mint a területet felkereső természetkedvelők érintettek. Számukra érdemes lehet általános tájékoztatást nyújtani a védendő értékekről és a megfelelő kezelési módszerekről.

Az érintettek között gyakori az egyeztetés. Az erdészeti cégek és DINPI természetvédelmi őrei között jó, gyakori szakmai és emberi kapcsolat alakult ki. Az önkormányzatok és a DINPI természetvédelmi őrei, munkatársai között alapvetően hivatalos kapcsolat van. A Natura kijelölésről az érintett önkormányzatok a közlönyből értesültek. Némelyik a terület kijelölés ellen tiltakozott, mivel az a fejlesztési terveinek megvalósulását akadályozza, de az egyeztetések során változás nem történt. Ebből fakadóan az érintettek között a Natura 2000 kapcsán több kialakult nézeteltérés tapasztalható. az önkormányzatok és az erdészetek között a formális hivatalos kapcsolatot meghaladóan nincs együttműködés.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Konzultáció országos hatáskörű szervekkel

Az országos szinten érintett államigazgatási szervekkel (mezőgazdasági, erdőgazdasági és vízgazdálkodási témában) a projekt felépítésének megfelelően a projekt vezetői konzultáltak, a kapcsolattartás e szervekkel a projekt során folyamatos. A konzorcium vezetői az FVM-mel (2008.11.03. Kiss Zoltánnal), az MgSzH Erdészeti Igazgatóságával (2009.03.11. és 2009.03.23. Wisnovszky Károllyal) és a VKKI által megbízott ÖKO Zrt.-vel (2009.03.17. Rákosi Judittal) tartott egyeztetéseket.

Egyeztetés területi és helyi hatáskörű szervekkel

A fenntartási terv egyeztetési anyagát a következő területi és helyi szervek és szervezetekkel szükséges egyeztetni az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Kormányrendelet 4 §.szerint:

- területi államigazgatási szervek,

- nemzeti park igazgatóságok,
- települési önkormányzatok,
- érintett földrészletek tulajdonosai, vagyonkezelői, gazdasági érdekképviselői szervek,
- környezet és természetvédelmi célra alakult társadalmi szervezetek.

Az elkészült tervváltozat egyeztetése céljából az alábbi két fő egyeztetési módszert alkalmaztuk:

1. Az egyeztetés anyag digitális adathordozón (CD) postai úton való megküldése az érintetteknek (ún. „hivatalos egyeztetés”) azzal a kéréssel, hogy a tervváltozatot írásban véleményezzék megadott határidőre. Elsődleges érintett kör: területi államigazgatási szervek, nemzeti park igazgatóságok, települési önkormányzatok.
2. Az egyeztetés anyag digitális adathordozón (CD), vagy nyomtatott formában postai úton, vagy e-mailen való megküldése az érintetteknek (kérésüknek megfelelően) azzal a kéréssel, hogy a tervváltozatot a megrendezett egyeztető fórumon szóban véleményezzék. Elsődleges érintett kör: terület tulajdonosai, vagyonkezelői, gazdálkodók, civilek.

1. Hivatalos egyeztetés: 2009.08.18.- 09.15.

Megszólított véleményező	Véleményt küldött
Lovasberény Község Önkormányzata	
Nadap Község Önkormányzata	x
Pákozd Község Önkormányzata	x
Pátka Község Önkormányzata	
Pázmánd Község Önkormányzata	
Sukoró Község Önkormányzata	
Székesfehérvár Megyei jogú város Önkormányzata	
Közép-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	x
Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	x
Közép-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság	x
Fejér Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Földművelésügyi Igazgatóság	
Fejér Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság	
Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatósága	x
Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Fejér Megyei Kirendeltség	
Fejér Megyei Földhivatal	
Veszprémi Bányakapitányság	
Közép-Dunántúli Regionális Államigazgatási Hivatal	x

A beérkezett véleményeket táblázatban rögzítjük, feldolgozzuk, és ezt követően a szakértői és megbízási mérlegelés alapján a tervváltozatba beépítjük.

A kommunikációs tevékenység részletes beszámolóját és eszközeit a 19. sz. melléklet tartalmazza.

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése

1. 1. Környezeti adottságok

1. 1. 1. Éghajlati adottságok

A terület éghajlati típus szerint a mérsékelt hűvös–száraz éghajlatú régióba tartozik. A tervezési terület éghajlata általánosságban a Dunántúl főbb éghajlati jellemvonásait mutatja, azonban abból adódóan, hogy a Vértes szélárnyékában helyezkedik el egyedien száraz klímájú. Az ariditási index (H) a területen 1,17 és 1,28 közötti értékeket mutat. A hulló csapadék a legcsapadékosabb részterületeken is 600 mm alatt marad, de a déli/délkeleti részeken a 400 mm alatti csapadékhullás sem ritka. A nyári félévben 300–310 mm csapadékhullás jellemző. A tervezési területen átlagosan 38–40 hótakarós napra lehet számítani egy év alatt; az átlagos maximális hóvastagság 25 cm körüli. A csapadékos napok száma 110–150 nap/év között változik. Az éves középhőmérséklet a hegység északi részén 9,5–10 °C, a déli kitétséggű területeken 10–10,5 °C. Évente 187–188 napon át, ápr. 12 és okt. 17 között a napi középhőmérséklet meghaladja a 10 °C-ot. Április 15 és október 20 között, mintegy 187–188 napon át a hőmérséklet általában nem csökken fagypontra alá. Az abszolút hőmérsékleti maximumok sokévi átlaga 33,5 °C, az abszolút minimumoké -16,0 és -16,2 °C közötti.

A tervezési terület Magyarország napfényben gazdag tájai közé tartozik. A napsütéses órák száma átlagosan 2000 óra, a nyári 800 óra körüli, a téli pedig 200 óra. Az uralkodó szélirány északnyugati. Az átlagos szélesség 2,5 m/s (1960–2001 mért adatok átlaga). A legnagyobb szélességek kora tavasszal (március–április) fordulnak elő.

A jó expozíciójú területek szőlő- és gyümölcsstermesztésre is alkalmasak, de az éghajlat a kevés csapadék miatt elsősorban a nem vízigényes növényi kultúráknak kedvez.

1. 1. 2. Vízzajzi adottságok

A tervezési terület a Velencei-tó vízgyűjtő területéhez tartozik, amelyet Ny-on a Császárvíz (29 km, 381 km²), K-en pedig a Veréb–Pázmándi-vízfolyás (13 km, 114 km²) határol. Alapvetően vízhiányos terület [Lf=2 l/s.km²; Lt=11%; Vh=100 mm/év].

A tervezési terület alapvetően száraz jellege a hidrológiai viszonyokat is erőteljesen meghatározza. A kis mennyiségű csapadékhullás mellett a geológiai tényezők (a fő tömeget alkotó gránit vízzáró, de a felszínen lévő vékony, mállott gránitréteg vízvezető tulajdonságú), valamint a napfényben gazdag terület nagyfokú nyári párolgása is hozzájárulnak ahhoz, hogy a tervezési területet évi átlagban nagyfokú vízhiány jellemzi. További következmény, hogy a terület vízfolyásokban, forrásokban szegény.

Vízjárás adatok csak a Császárvíz pákozdi szelvényétől vannak, ahol annak vízállásai 1–239 cm, vízhozamai pedig 0–52 m³/s között váltakoznak. De a Veréb–Pázmándi-vízfolyáson is fordultak már elő 42 m³/s-os vízhozamok. Az árvizek időszaka a tavasz és a kora nyár, a kisvízeké pedig az ősz. A vízminőség II. osztályú. Az árterület alig 1,3 km².

Fontosabb források a Sor-hegy alatt található Angelika- és Csöpögő-forrás, a Nagy-fecskés-völgyben található Anikó-forrás, a Csöntör-hegy térségében található Csöntör-forrás, Felső-Csepegő-forrás és Alsó-Csepegő-forrás, a Borjú-völgyben található Szűcs-kút, valamint a Polák-hegy alatt található Barlang-kút. A források vízhozama – ha működnek egyáltalán – igen kicsi (4–40 l/p).

A területen említést érdemlő vízfolyások: a Császár-víz a terület Ny-i határán és a Bella-patak az Urasági nagy-mezőről Ny-ra. Ezek, és további kisebb vízfolyások a szerkezetileg előre jelzett nagyobb eróziós völgyekben alakultak ki. Az előforduló kisvízfolyásokat kivétel nélkül kiegyensúlyozatlan vízjárás jellemzi. A nyári hónapokban vizük elapad, medrük jórészt kiszárad. A Császár-víz kivételével a vízfolyások kis vízhozammal (15 l/sec) rendelkeznek.

Talajvízre csak a peremi völgytalpakon számíthatunk. Mélysége ott 2–6 m között váltakozik. Mennyisége jelentéktelen. Kémiai jellege kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos. Keménysége 15–25 nk° közötti, szulfáttartalma 60 mg/l alatt van.

A rétegvíz készlet nagyon csekély, 0,25 l/s.km², mert az alapkőzet vízzáró. Az artézi kutak átlagos mélysége 68 m, vízhozama pedig 100 l/p alatti.

1. 1. 3. Geológiai, geomorfológiai adottságok

A Velencei-hegység a Dunántúli-középhegység DK-i előterében elhelyezkedő, ÉK–DNy-i csapásirányú ópaleozoós kristályos tönkröghegység, gránitpluton. A tervezési terület északról a Zámolyi-medence, délről a Velencei-tó határolja. Legmagasabb pontja a Meleg-hegy (352 m). A hegység az újpaleozoikum gránitképződés pásztajának felszínén maradt része. A tervezési terület őshegység jellegére utal az is, hogy területén található (Nadap) az országos szintezési hálózat egyik fő alappontja. A hegység fő tömegét 300 millió éves biotitos gránit adja, a fedetlen gránitfelszín a hegység területének több mint felét teszi ki. Az alapgránitot a hegység ÉK–DNy-i csapásirányával megegyező irányú telérek (gránitporfir, aplit, kvarctelér) szelik át, behálózva az egész gránitfelszínt. A Velencei-hegység gránitja a zsugorodási (kihülési) repedések és hasadékok mellett tektonikusan is repedezett, az egészet sűrű repedésrendszer hálózza be. Figyelemre méltó a gránit és telérközeteinek hidrotermális hatásra történt átalakulása: a hegység jelentős részére (25–30%) kiterjedt hidrotermális működés folyamán a gránit és telérközetei elbontódtak, közettörmelékké estek szét. Az összetöredezett gránit hasadékein 30–40 millió évvel ezelőtt andezitláva jutott a felszínre. Ez később lepusztult, csak a magmacsatornák maradtak meg (elsősorban a hegység keleti részén). A hegység északi részén a felsőmiocén („pannóniai”) üledékeknek van a legnagyobb szerepük, amelyek leggyakrabban homok, homokkő, agyag, homokos agyag formában jelennek meg. Ez kiegészül az utolsó jégkorszak idején keletkezett lösztakaróval, így ezen a részen agyag, homok (homokkő) és lösz különféle arányú keverékei képezik az alapkőzetet.

A hegység a kihantolt gránitpluton többszörösen tönkösödött, gyengén tagolt (átlagos relatív relief 64 m/km²) középhegységi formatípusa (átlagos magassága 195 m a tszf.). Felszínét enyhén hullámos, tönkös maradványformák (kiemelt és lesüllyedt exhumált tönkők), lépcsős hegyláb felszínek (exhumált és fedett lépcsős hegyláb felszínek), denudációs formák (dómos gránithátak, denudációs lépcsők, denudációs rétegbordák, gránit-tanúhegyek, lefolyástalan kőtálak, teknők) jellemzik, amelyeket a gránit sajátos lepusztulás formái díszítenek (kriptogenetikus gránitellipszoidok, kőzsákok, gyapjúzsákok, kőbörök, ingókövek). A harmadidőszaki letarolás az egykori eocén vulkánosság formáit és anyagát felemésztette. Maradványai a Nadaptól nyugatra eső, kiemelt gránittérszínen teléreként vagy kisebb csatornakitöltések formájában jelennek meg. A hegység könnyen pusztuló palaköpenye ma hegyláb felszínné alacsonyodott, és helyenként a gránit málladéktakarójába temetkezik. A hegység környezetében a harmadidőszak végén kialakult alacsony, dombosági jellegű hegyláb felszínek (Fehérvári hegyláb felszín), enyhén és hátakra tagolódott hegyláb síkok (Lovasberényi-hát) helyezkednek el. A Velencei-hegységtől északkeletre, a Pázmándig sorakozó hegykúpok olyan kvarcittelérekké kipreparálódtak maradványai, amelyek egykor a hegység keleti részét alkotó rétegvulkáni andezitösszetét törték át.

1. 1. 4. Talajtani adottságok

A Velencei-hegység talajtani viszonyai alapvetően eltérnek a környező területeken jellemzőtől (pl. Vértes). Ennek oka abban keresendő, hogy a talajképző kőzetek közül itt megtalálható a gránit és az andezit, valamint az agyagpalák is. A különböző korú kőzeteket fiatal lösz és homok borította be. Az erősen tagolt felszín és az erős erózió miatt anyaguk keveredik a lejtőhordalékokban. Ott, ahol a gránit van a felszínen, agyagbemosódásos barna erdőtalajok, rankerek és váz talajok képződtek, míg az andezites és agyagpalás kőzeteken, ezeken kívül barnaföld is keletkezett. A talajok termékenységét a gránittörmelék mennyisége és a szálban álló gránit felszínhez való közelsége szabja meg. A kőzethatású talajok vízgazdálkodása szélsőséges. A jó szerkezet és a sok szerves kolloid hatására jó a víztároló és vízvezető képességük, ugyanakkor nagy a talajok holtvíz-értéke. Az erdőtalajok vízgazdálkodása ezzel szemben kedvező, vízáteresztő képességük közepes, illetve kielégítő, víztartó képességük jó.

A tervezési terület – többnyire löszdombok közötti – széles lapos völgyeiben homokos, löszös üledékeken barnaföldek és csernozjom barna erdőtalajok képződtek. A barna erdőtalajok fő típusba tartozó csernozjom barna erdőtalajok vízgazdálkodása kedvező, mert a közepes vízáteresztő képességhez jó víztartó képesség társul. E területek egyes helyein a felszínhez közeli rétegekben gyakoriak a kőpaddá is összeálló erős karbonát-felhalmozódásos szintek.

1. 1. 5. Tájhasználat-változás

A Velencei-hegység területén tapasztalható tájhasználat-változások természetes és természetközeli élőhelyekre gyakorolt legdrasztikusabb hatásai az elmúlt évtizedekhez köthetők. A tervezési terület élőhely-szerkezetének jelenlegi képét leginkább az elmúlt 60 év korábitól sok tekintetben markánsan eltérő tájhasználat alakította ki. A biotikai adatok alapján (Fekete 1954, 1952-1959) a XX. század közepén a területet legeltetett lejtősztyeprétekkel mozaikoló gyertyános-, mészkerülő, és lösz-tölgyesek dominálták. Napjainkra a korábban legeltetett gyepek nagy része – a legeltetés felhagyása miatt – becserjésedett, vagy cserjésedik. Több helyen fenyő vagy akáctelepítés történt a gyepek területén. A korábban természetközeli erdők nagy része az intenzív erdészeti beavatkozások miatt elcseresedett, nagy területeken találunk jellegtelen, egykorú, fiatal, gyakran invazív fajokkal fertőzött erdőrészeket.

A korábbi tájhasználati formák feltárására a katonai felmérések vonatkozó térképlapjainak vizsgálata nyújt lehetőséget.

Az I. katonai felmérés (1783) térképén az összes ma is létező település és az őket összekötő úthálózat jelen van. A településekhez összefüggő szőlőterületek tartoznak, erdőterületek csak a Lovasberény–Veréb–Nadap háromszögön belül találhatóak. Az erdőterületeket nyiladékok még nem szabdalják, feltáró úthálózat nincs. Az erdőterületeken kívül jórészt gyepterületek uralják a tájat.

A II. katonai felmérés (1856-60) térképén Lovasberény, Sukoró és Pákozdi környékén, valamint a Csúcsos-hegy (Nadap) déli oldalain megjelennek a hétvégi házak. A vízfolyások ekkor már rendezettek. A tervezési területtől északra kilépő későbbi Rovákja-patakon számos malom található, mely jelentős vízhozamra enged következtetni. A Velencei-tóhoz érkező vízfolyások rendszere sokkal gazdagabb a mainál. A főbb útvonalak már burkoltak, ezeket fasorok szegélyezik. Sok földút fut a partmenti településektől a Velencei-tó felé. Az erdőterületet ekkor már szabályos rendszerű nyiladékok, feltáró utak szabdalják. Az erdőterületeket gyepterületek, legelők, rétek és szántóföldek határolják.

A III. katonai felmérés (1882) időszakában a hegység déli lábán a szőlők és a kiskertek már nagyobb területet foglalnak el, minden település térségében szaporodnak a hétvégi házak. A Rovákja-patakhhoz kapcsolódó malmok továbbra is a térképen vannak, tehát a vízhozam még mindig magas. A területen vízrendezések nyomai látszanak, de a Császár-víz völgye még vizenyős. A mezőgazdasági művelés eredményeképpen sok major jelenik meg a területen ebben az időben. A nedvesebb területeket (patakok árterülete, Velencei-tó partja) kaszálással hasznosítják, a sík területeken szántóföldek, a dombosabb helyeken pedig legelők figyelhetők meg. Az erdőterületeken a nyiladékok száma, elhelyezkedése az 1856–60 közötti időszakhoz képest nem változott, de a feltáró utak hálózata sűrűbb. Pákozdtól felett az erdő csak néhány foltra korlátozódik, a területet elsősorban legeltetésre használják. Ugyanez elmondható a Sukorótól északra eső területről (későbbi Nagy-legelő). Ezt és a Csúcsos-hegyet sem borítja erdő. A tájszerkezet nagyrészt ekkor még az 1783-as állapothoz hasonló, az északi területeket zárt erdők uralják, a déli területeken a legeltetéssel hasznosított gyepterületek dominálnak. Változást eddig az időszakig főképp a falvakhoz kapcsolódó, hétvégiház-as-szőlős területek területfoglalásának növekedése jelenti.

A II. világháború időszakában a falvakhoz kapcsolódó kiskertes-hétvégiház-as területek kiterjedése, ill. a majorok száma tovább nő. A déli területeken jelentősebb kiterjedésű erdőtelepítés továbbra sem jellemző. Az erdőterületen lévő irtások szabályos rendszere fennmaradt, és a Lovasberény-Nadap közötti erdőtümb keleti határvonala megegyezik az 1882-es felméréssel.

Az 1957-es katonai felmérés idején az északi erdőterületeken a nyiladékok évszázados szerkezete továbbra is fennáll, viszont az előző felmérési időszakhoz képest jelentős erdősítések történtek a Sági-hegyen, a Gazsi- és Fehér-tanyát faültetvény veszi körül. Az előző felmérési időszakhoz képest megtörténik a hegység déli részén is az erdősítés, amely legtöbb helyen az akác ültetését jelenti. Ugyanez a folyamat érinti a Nadap melletti Csúcsos-hegyet is.

1957 és 1987 (a következő térképezés ideje) között az erdősítés tovább folytatódott. Szélsőséges termőhelyű területeken elsősorban akác és feketefenyő, más termőhelyű részeken csertölgy telepítés történt. Az erdőterületek részarányát összevetve az első katonai felméréssel (1783) ~ 40% -os erdőterület-növekedés figyelhető meg ebben az időszakban. A gyepterületeken a korábban említett cserjésedés már ekkor megindul – a legeltetés elmaradásából adódóan.

Az elmúlt 20 évben az aktuális állapot létrejöttében több korábban leírt folyamat mellett néhány további is fontos szerepet játszott. A spontán erdőterület-növekedés a korábban akácított területeken folytatódott (pl. Pákozdtól északra, és a pákozdi ingókövek felett található erdőterület már összefüggő, benne az akác és a feketefenyő aránya magas; hasonló mondható el a Sukorótól északra elhelyezkedő területekről). A gyepterületeken erőteljes cserjésedés tovább folytatódott/folytatódik (Nagy-legelő). Lovasberény közigazgatási területéhez tartozó erdőterületeken továbbra is fennálló intenzív erdőművelés minden negatívuma jól látszik. Tagonként homogén szerkezetű állományok és nagyméretű tarvágások uralják ezt a részterületet. A hegyláb területen az 1980-as évek előtti időszakhoz képest új jelenség az ezüstfa több helyen megfigyelhető, nagy területet érintő előretörése.

1.2. Természeti adottságok

A jelölő élőhelyek tekintetében van változás a 2008. évi Natura 2000 adatlaphoz (Standard Data Form) képest.

1. A 40A0 *Szubkontinentális peripannon cserjések élőhely lekerül a jelölő listáról, mivel csak D reprezentativitású a DINPI 2009. évi jelzése alapján.

2. A 6190 Pannon sziklagyepek (*Stipo-Festucetalia pallentis*) élőhely lekerül a jelölő listáról, mivel csak D reprezentativitása a DINPI 2009. évi jelzése alapján.
3. A 6210 Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) élőhely lekerül a jelölő listáról, mivel csak D reprezentativitása a DINPI 2009. évi jelzése alapján.
4. A 8220 Szilikátszikkasztók sziklanövényzettel törölni kell, mert nem fordul elő a területen a DINPI 2009. évi jelzése alapján.
5. A 6440 *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétei jelölővé vált a területen C reprezentativitással a DINPI 2009. évi jelzése alapján.
6. A 91H0 * Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*szel jelölővé vált a területen C reprezentativitással a DINPI 2009. évi jelzése alapján.
7. A 91I0 *Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) jelölővé vált a területen C reprezentativitással a DINPI 2009. évi jelzése alapján.

Egyéb eltérés: „A nagyközönség számára meg nem nyitott barlangok” élőhely Á-NÉR térképen nem megjeleníthető.

A tervezési terület élőhelyeinek megoszlása közösségi jelentőségű élőhelyek szerint

Közösségi jelentőségű élőhely (Natura 2000)		Terület	Terület aránya
Kód	Név	(ha)	(%)
40A0	Szubkontinentális peripannon cserjések	0,1036	<0,01
6190	Pannon sziklagyepek	0,4635	0,01
6210	Szálkaperjés-rozsnokos xero-mezofil gyepek	2,0999	0,05
6240	Szubpannon sztyeppék	443,4486	11,03
6250	Síksági pannon löszsztyeppék	36,4107	0,91
6440	Ártéri mocsárrétek	65,6165	1,63
7230	Mészkedvelő (meszes talajú) üde láp- és sásrétek	1,365	0,03
91M0	Pannon cseres-tölgyesek	772,8379	19,22
91G0	Pannon gyertyános-tölgyesek	92,5996	2,30
91H0	Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> szel	50,7101	1,11
91I0	Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek	34,7491	0,86

A tervezési terület élőhelyeinek megoszlása Á-NÉR élőhelyek szerint

Nem közösségi jelentőségű élőhely (Á-NÉR)		Terület	Terület aránya
Kód	Név	(ha)	(%)
A5	Szikes, víziboglárkás, tófonalas vagy csillárkamoszatos hínár	0,0346	<0,01
B1a	Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások	2,1332	0,05
B4	Lápi zsombékosok	0,3284	0,01
B5	Nem zsombékoló magassásrétek	1,0366	0,03
D34	Mocsárrétek	11,0757	0,28
G3	Nyílt szilikát sziklagyepek	0,4635	0,01
H3a	Lejtőgyepek egyéb kemény alapközetten	337,9282	8,41

H4	Félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok és erdőssztyeprétek	2,0999	0,05
H5a	Kötött talajú sztyeprétek (lösz, agyag, nem köves lejtőhordalék, tufák)	12,0358	0,30
J4	Fűz-nyár ártéri erdők	4,4920	0,11
K1a	Gyertyános-kocsányos tölgyesek	59,1699	1,47
K2	Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek	33,4297	0,83
L1	Mész- és melegkedvelő tölgyesek	40,2569	1,00
L2a	Cseres-kocsánytalan tölgyesek	752,6560	18,72
L2x	Hegylábi és dombvidéki elegyes lösztölgyesek	15,5215	0,39
L4a	Zárt mészkérülő tölgyesek	8,7361	0,22
L4b	Nyílt mészkérülő tölgyesek	37,1140	0,92
M1	Molyhos tölgyes bokorerdők	10,4532	0,26
M2	Nyílt, gyepekkel mozaikos lösztölgyesek	19,2276	0,48
M6	Sztyepecserjések	0,0458	<0,01
M7	Sziklai cserjések	0,0578	<0,01
OB	Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok	105,8592	2,63
OC	Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok	127,9980	3,18
OG	Taposott gyomnövényzet és ruderális iszapnövényzet	10,3020	0,26
P1	Őshonos fafajú fiatalosok	114,7555	2,85
P2a	Üde cserjések	0,9139	0,02
P2b	Galagonyás-kökényes-borókás cserjések	97,4052	2,42
P3	Újonnan létrehozott, fiatal erdőszítés	15,6162	0,39
P45	Fáslegelők, fáskaszálók, felhagyott legelőerdők, gesztenyeligetek	13,8643	0,34
P8	Vágásterületek	145,7114	3,62
RA	Őshonos fajú, elszórva álló fák csoportja vagy egy egyed szélességű, erdővé még nem záródott "fasorok"	15,6723	0,39
RB	Puhafás pionír és jellegtelen erdők	0,4791	0,01
RC	Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők	859,6956	21,39
RD	Tájidegen fafajokkal elegyes jellegtelen erdők és ültetvények	72,5278	1,80
S1	Ültetett akácok	457,7126	11,39
S2	Nemes nyárasok	2,0755	0,05
S3	Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők	54,7406	1,36
S4	Ültetett erdei- és feketefenyvesek	258,3644	6,43
S6	Nem őshonos fafajok spontán állományai	34,5322	0,86
S7	Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok	16,8526	0,42
T1	Egyéves, nagyüzemi szántóföldi kultúrák	163,7456	4,07
T5	Vetett gyepek, füves sportpályák	0,0604	0,00
T6	Kistáblás mozaikok	24,4303	0,61
T8	Kisüzemi szőlők és gyümölcsösök	0,2423	0,01
T9	Kiskertek	0,5456	0,01
T10	Fiatal parlag és ugar	59,2239	1,47

U3	Falvak	0,1742	0,00
U4	Telephelyek, roncsterületek, hulladéklerakók	4,5602	0,11
U5	Meddőhányók, földdel befedett hulladéklerakók	1,8976	0,05
U6	Nyitott bányafelületek	1,9681	0,05
U7	Homok-, agyag-, tőzeg és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mestereséges löszfalak	0,6966	0,02
U10	Tanyak, családi gazdaságok	4,4865	0,11

Az élőhelyek rendszerezésének megfeleltetése

Közösségi jelentőségű élőhely (Natura 2000)		Közösségi és nem közösségi jelentőségű élőhely (Á-NER)	
Kód	Név	Kód	Név
40A0	Szubkontinentális peripannon cserjések	M6	Sztyepecserjések
		M7	Sziklai cserjések
6190	Pannon sziklagyepek	G3	Nyílt szilikát sziklagyepek
6210	Szálkaperjés-rozsnokos xero-mezofil gyepek	H4	Félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok és erdőssztyeprétek
6240	Szubpannon sztyeppék	H3a	Lejtőgyepek egyéb kemény alapkőzeten
6250	Síksági pannon löszsztyeppék	H5a	Kötött talajú sztyeprétek (lössz, agyag, nem köves lejtőhordalék, tufák)
6440	Ártéri mocsárrétek	D34	Mocsárrétek
7230	Mészkedvelő (meszes talajú) üde láp- és sásrétek	B4	Lápi zsombékosok
		B5	Nem zsombékoló magassásrétek
91M0	Pannon cseres-tölgyesek	L2a	Cseres-kocsánytalan tölgyesek
91G0	Pannon gyertyános-tölgyesek	K1a	Gyertyános-kocsányos tölgyesek
		K2	Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek
91H0	Pannon molyhos tölgyesek Quercus pubescensszel	M1	Molyhos tölgyes bokorerdők
		L1	Mész- és melegkedvelő tölgyesek
91I0	Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek	M2	Nyílt, gyepekkel mozaikos lösztölgyesek
-	-	A5	Szikes, víziboglárkás, tófonalas vagy csillárkamoszatos hínár
-	-	B1a	Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
-	-	J4	Fűz-nyár ártéri erdők
-	-	L2x	Hegylábi és dombvidéki elegyes lösztölgyesek
-	-	L4a	Zárt mészkerülő tölgyesek
-	-	L4b	Nyílt mészkerülő tölgyesek
-	-	OB	Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok
-	-	OC	Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok
-	-	OG	Taposott gyomnövényzet és ruderális iszapnövényzet
-	-	P1	Óshonos fafajú fiatalosok

-	P2a	Üde cserjések
-	P2b	Galagonyás-kökényes-borókás cserjések
-	P3	Újonnan létrehozott, fiatal erdősítés
-	P45	Fáslegelők, fáskaszálók, felhagyott legelőerdők, gesztenyeligetek
-	P8	Vágásterületek
-	RA	Őshonos fajú, elszórva álló fák csoportja vagy egy egyed szélességű, erdővé még nem záródott "fasorok"
-	RB	Puhafás pionír és jellegtelen erdők
-	RC	Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők
-	RD	Tájidegen fafajokkal elegyes jellegtelen erdők és ültetvények
-	S1	Ültetett akácok
-	S2	Nemes nyárasok
-	S3	Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők
-	S4	Ültetett erdei- és feketefenyvesek
-	S6	Nem őshonos fafajok spontán állományai
-	S7	Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok
-	T1	Egyéves, nagyüzemi szántóföldi kultúrák
-	T5	Vetett gyepek, füves sportpályák
-	T6	Kistáblás mozaikok
-	T8	Kisüzemi szőlők és gyümölcsösök
-	T9	Kiskertek
-	T10	Fiatal parlag és ugar
-	U3	Falvak
-	U4	Telephelyek, roncsterületek, hulladéklerakók
-	U5	Meddőhányók, földdel befedett hulladéklerakók
-	U6	Nyitott bányafelületek
-	U7	Homok-, agyag-, tőzeg és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mestereséges löszfalak
-	U10	Tanyák, családi gazdaságok

1.2.1 A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek

I)

Élőhely neve/kódja:	Szubkontinentális peripannon cserjések
Élőhely kódja:	40A0
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	<0,01 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	0,1036 ha
Élőhely jellemzése:	<p>Sztyepecserjések, Sziklai cserjések Á-NÉR 2007 kód: M6, M7</p> <p>Bár a „sztyepecserjések” nem erdők, de fás szárú növények uralta élőhelyek, és szervesen kapcsolódnak az erdőkhöz is, ezen kívül növényföldrajzi jelentőségük is van. Összesen két helyen találni ilyen cserjést a hegység déli és délkeleti részén, érdekes módon mindkét helyen azonos nevű helyen, a két Csúcsos-hegy tetején (M6). Pákozd-Sukoró határán <i>Rosa spinosissima</i>, Nadap község határban (M7) a <i>Cerasus fruticosa</i> és a <i>Cotoneaster integerrimus</i> alkotja. Egyik hegyen sem löszön, hanem köves, sziklás, sekély talajon található. Néhány jellemző kísérőfaj: <i>Amygdalus nana</i>, <i>Rosa spinosissima</i>, <i>Pulsatilla pratensis</i> ssp. <i>nigricans</i>, <i>Iris pumila</i>, <i>Oxytropis pilosa</i>, <i>Hypochaeris maculata</i>, <i>Stipa dasyphylla</i>.</p> <p>A szép kilátás miatt turisták által kedvelt hely, ebből kifolyólag nagy a taposási kár. A környéken két tüzeset is volt a közelmúltban (Szili 2003), ami érintette a terület szélét. Az akác erősen terjed az élőhely közvetlen szomszédságában.</p>
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D04 – „Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot
Élőhely veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	I21 – Akác terjedése

II)

Élőhely neve/kódja:	Pannon sziklagyepek
Élőhely kódja:	6190
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	0,01 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	0,4635 ha
Élőhely jellemzése:	Nyílt szilikát sziklagyepek Á-NÉR 2007 kód: G3 Sérülékeny, igen értékes élőhely. A Velencei-hegység fő tömegét adó gránit morzsalékosan mállik, ami valódi sziklagyepek képződésének nem kedvez. Száraz, felnyíló gyepek több helyen előfordulnak a hegységben, de sziklagyepi jelleg csak néhány élőhely folt esetében mutatkozik, egy élőhely kivételével nyílt, mészkerülő tölgyessel komplex élőhelyet alkotva. Jelenleg egyetlen tisztán sziklagyep-jellegű élőhely fordul elő. Itt a sziklák repedéseiben sziklagyepi növények élnek. A folt jellemző növényei: <i>Iris pumila</i> , <i>Achillea ochroleuca</i> , <i>Festuca cf. Pallens</i> , <i>Vinca herbacea</i> , <i>Sempervivum marmoreum</i> . Feltételezhetően korábban itt is mészkerülő tölgyes fogta közre, ma azonban telepített erdei fenyő veszi körül és a bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>) erőteljesen veszélyezteti az élőhelyet.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D03 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; D03-D04 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot–„Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot
Élőhely veszélyeztetettsége:	Nagy mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	I26 – Bálványfa terjedése

III)

Élőhely neve/kódja:	Szálkaperjés-rozsnokos xero-mezofil gyepék
Élőhely kódja:	6210
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	0,05 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	2,0999 ha
Élőhely jellemzése:	Félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok és erdőssztyeprétek Á-NÉR 2007 kód: H4 A Velencei-hegységben térképezhető léptékben csak ritkán előforduló élőhely, ugyanis ritkák az északi és keleti kitettséggű gyepterületek. A legfajgazdagabb állomány a Csúcsos-hegy keleti lábánál található. Löss és gránitmorzsalék egyaránt található az élőhelyfoltokon. Egy részüket feltételezhetően a közelmúltig legeltették. Az élőhelytípus néhány jellemző faja: <i>Brachypodium sylvaticum</i> , <i>Festuca rupicola</i> , <i>Betonica officinalis</i> , <i>Linum catharticum</i> , <i>Linum tenuifolium</i> , <i>Astragalus onobrychis</i> , <i>Ononis spinosa</i> , <i>Adonis vernalis</i> , <i>Prunella laciniata</i> , <i>Campanula bononiensis</i> , <i>Verbascum phoeniceum</i> . Cserjésedő, kezelés hiányában megszűnőben levő élőhely. Ezüstfa (<i>Elaeagnus angustifolia</i>) terjedése veszélyezteti.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D03 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; D03-D04 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot–„Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot; D04 – „Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot
Élőhely veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	M42 – Túlzott legeltetés; T11 – Cserjésedés; I20 – Invázív növényfaj terjedése (általánosan)

IV)

Élőhely neve/kódja:	Szubpannon sztyeppék
Élőhely kódja:	6240
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	11,03 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	443,4486 ha
Élőhely jellemzése:	<p>Lejtőgyepek, egyéb kemény alapkőzeten Á-NÉR 2007 kód: H3a</p> <p>A Velencei-hegység gránit alapkőzetű dombjainak jellemző füves élőhelyei. Nagyrészüket legeltetéssel tartották fenn, de eredetük nem kizárólagosan emberi eredetű. A gránitos rész köves száraz gyepei gyakran felnyíló, mészkerülő pionír fajokban gazdagabb (pl. <i>Jasione montana</i>, <i>Filago arvensis</i>) foltokat tartalmaznak, de máshol is gyakran találni bennük 1–2 mészkerülő fajt. Gyakoribb fűfajai ezeknek a gyepeknek az általános száraz gyepi fajok közül kerülnek ki (pl. <i>Festuca rupicola</i>, <i>Agropyron repens</i>, <i>Agropyron intermedium</i>, <i>Stipa capillata</i>, <i>Botriochloa ischaemum</i>, <i>Chrysopogon gryllus</i>), de foltokban árvalányhaj fajok is jellemzőek (pl. <i>Stipa pennata</i>, <i>Stipa dasyphylla</i>), több elem utal a savanyú, mészben szegény talajra (<i>Anthoxanthum odoratum</i>, <i>Agrostis canina</i>, <i>Aira elegantissima</i>). Az élőhely típusban további jellemző fajai: <i>Allium sphaerocephalon</i>, <i>Convolvulus cantabriga</i>, <i>Inula oculus-christi</i>, <i>Iris pumila</i>, <i>Ranunculus illyricus</i>, <i>Rosa gallica</i>, <i>Seseli osseum</i>, <i>Seseli varium</i>, <i>Xeranthemum annuum</i>. Ritkábban felbukkanó elemek az <i>Achillea ochroleuca</i>, a <i>Campanula rapunculoides</i>, a <i>Centaurea triumfettii</i>, a <i>Helichrysum arenarium</i>, a <i>Lychnis coronaria</i>, az <i>Orchis morio</i>, a <i>Pulsatilla pratensis</i> ssp. <i>nigricans</i> és a <i>Vinca herbacea</i>. A legeltetés megszűnésével elkezdődött a gyepek és a gyep-legelőerdő komplex élőhelyek cserjésedése. Erdőtelepítési kísérletek (Sukoró – Külső-hegy) is csökkentik a gyepek kiterjedését. Sok gyepfolt már jellegtelenné vált a bolygatások miatt. Az alacsonyabban fekvő részeken a gránitmorzsalékos talajhoz egyre több lösz keveredik és löszsztyepp foltok jelennek meg, majd fokozatosan dominánssá válnak. Kiterjedésük: 338,0 ha (8,728 %). Erősen cserjésedő és ebből kifolyólag sok helyen megszűnőben levő élőhely. Özöngyomok bolygatást (pl. fásítási kísérlet) követő terjedése is veszélyezteteti néhány állományát.</p>
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	<p>D02-D03 – Erősen leromlott / gyengén regenerálódott állapot– Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; D03 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; D03-D04 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot–„Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot</p>
Élőhely veszélyeztetettsége:	Nagy mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	T11 – Cserjésedés; I21 – Akác terjedése; I26 – Bálványfa terjedése; M42 – Túlzott legeltetés

V)

Élőhely neve/kódja:	Síksági pannon löszsztyepp
Élőhely kódja:	6250
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	0,91 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	36,4107 ha
Élőhely jellemzése:	<p>Kötött talajú sztyeprétek Á-NÉR 2007 kód: H5a</p> <p>Az északi, löszös és egyéb laza üledékekkel (pl. homokos-lösz) fedett rész gyepei többnyire viszonylag fajszegény és a kvadráton belül csak erdőket szegélyező sávként megjelenő löszgyepszerű állományok, általános száraz gyepi fajokkal, gyakoribb, jellemzőbb fajaik pl. a <i>Stipa capillata</i>, a <i>Festuca rupicola</i>, az <i>Agropyron repens</i>, a <i>Bromus inermis</i>, a <i>Carex humilis</i> és <i>Teucrium chamaedrys</i>. Szórtabban érdekesebb fajok is előfordulnak, pl. <i>Agropyron pectinatum</i>, <i>Inula germanica</i>, <i>Adonis vernalis</i>, <i>Teucrium montanum</i>, <i>Cleistogenes serotina</i>. Az élőhely típusban jellemző további fajok: <i>Astragalus onobrychis</i>, <i>Centaurea sadleriana</i>, <i>Convolvulus cantabrica</i>, <i>Euphorbia glareosa</i>, <i>Jurinea mollis</i>, <i>Ranunculus illyricus</i>. Ritkábban előforduló, de fontos karakter- ill. kísérő-fajok: <i>Ajuga laxmannii</i>, <i>Allium sphaerocephalum</i>, <i>Campanula bononiensis</i>, <i>Erysimum odoratum</i>, <i>Galium glaucum</i>, <i>Inula germanica</i>, <i>Iris graminea</i>, <i>Iris pumila</i>, <i>Orchis purpurea</i>, <i>Potentilla recta</i>, <i>Veronica spicata</i>, <i>Vinca herbacea</i>. Az alföldi homoki és lösz sztyepréteink között számos átmeneti vonásokkal jellemezhető állomány ismert. Ezek különösen hegységperemeken jellemzőek, előfordulásukat részben az itt is jellemző homokos lösz alapkőzet is magyarázza. A homoki sztyeprétekkel való kapcsolatra utal az <i>Astragalus asper</i>, az <i>Oxytropis pilosa</i> és a <i>Peucedanum arenarium</i>.</p>
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D02-D03 – Erősen leromlott / gyengén regenerálódott állapot– Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; D03 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; D03-D04 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot– „Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot
Élőhely veszélyeztetettsége:	Nagy mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	T11 – Cserjésedés; I21 – Akác terjedése; I26 – Bálványfa terjedése; M42 – Túlzott legeltetés

VI)

Élőhely neve/kódja:	Ártéri mocsárrétek
Élőhely kódja:	6440
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	1,63 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	65, 6165 ha
Élőhely jellemzése:	<p>Mocsárrétek Á-NÉR 2007 kód: D34 Egyaránt megtalálhatók a mélyebb fekvésű területeken és a gránit dombok lefolyástalan mélyedéseiben. A Meleg-hegy gránittömbjén, 200–265 m magasan a Nagy–legelőnek nevezett erősen cserjésedő terület mélyedéseiben található néhány foltja az élőhelynek, ahol a csapadékviszonyoktól függően változik a vízállás, így időről időre akár nádas élőhely is kialakulhat bennük. A Pákozd feletti, dombsor kopár dombjainak szivárgó vizü mélyedéseiben, árkaiban az előzőhöz képest nyíltabb és az intenzív legeltetés miatt alacsonyabb vegetációjú formái találhatóak. A mély fekvésű területeken kialakult foltjai is bolygatottak és időről időre ki is száradhatnak, ezért gyomosak és jellemző a nád erősödése. A térképezett mocsári élőhelyek feljegyzett elemei: <i>Phragmites australis</i>, <i>Molinia coerulea</i> agg., <i>Calamagrostis epigeios</i>, <i>Carex acutiformis</i>, <i>Deschampsia cespitosa</i>, <i>Agrostis stolonifera</i>, <i>Juncus effusus</i>, <i>Salix cinerea</i>, <i>Populus alba</i>, <i>Caltha palustris</i>, <i>Lythrum salicaria</i>, <i>Rorippa amphibia</i>, <i>Veronica anagallis-aquatica</i>. Lokálisan ritkább elemek a <i>Gratiola officinalis</i>, <i>Glyceria fluitans</i>. Figyelemre méltó a Király-berek területén előkerült <i>Dactylorhiza incarnata</i>. Nem szorosean ehhez az élőhelyhez kapcsolódik a gránitdombok legelt foltjainak lejtősztyeppbe átmenő részén talált <i>Spiranthes spiralis</i>.</p> <p>Erősen vadjárta, időszakosan kiszáradó élőhelyek. Természetszerű élőhelyek, kivéve a patak völgyen előfordulót, ahol üde gyertyán elegyes lomberdő a potenciális élőhely.</p>
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D03 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; D03-D04 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot–„Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot
Élőhely veszélyeztetettsége:	Nagy mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	I20 – Invázió növényfaj terjedése (általánosan); V13 – Túlzottan magas vadállomány

VII)

Élőhely neve/kódja:	Mészkedvelő (meszes talajú) üde láp- és sásrétek
Élőhely kódja:	7230
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	0,03 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	1,3650 ha
Élőhely jellemzése:	<p>Lápi zombékosok Á-NÉR 2007 kód: B4 A pátkai Király-berek területének egyik vízfolyása mentén kialakult <i>Carex paniculata</i> zombékok alkotta keskeny élőhely-sáv (~<i>Caricetum paniculatae</i> Wagnerin ex von Rochow). Igaz gránit alapkőzetű dombok aljában fordul elő az élőhely, de mésztartalmú lösz található a hegylábbon felhalmozódva. A tőzegképzés az időszakos kiszáradás miatt minimális. Aktuálisan jellemző fajok: <i>Carex paniculata</i>, <i>Phragmites australis</i>, <i>Eupatorium cannabinum</i>, <i>Salix cinerea</i>.</p> <p>Nem zombékoló magassásrétek Á-NÉR 2007 kód: B5 A Csalai-kastélytól délre kialakult élőhely-folt. Igaz gránit alapkőzetű dombok aljában fordul elő az élőhely, de mésztartalmú lösz található a hegylábbon felhalmozódva. A tőzegképzés az időszakos kiszáradás miatt minimális. Aktuálisan jellemző fajok: <i>Phragmites australis</i>, <i>Carex riparia</i>, <i>Schoenoplectus lacustris</i>, <i>Salix cinerea</i>.</p>
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D03 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot
Élőhely veszélyeztetettsége:	Nagy mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	T21 – Kiszáradás; S06 – Szerves szennyezés

VIII)

Élőhely neve/kódja:	Pannon gyertyános-tölgyesek
Élőhely kódja:	91G0
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	2,30 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	92,5996 ha
Élőhely jellemzése:	<p>Gyertyános-kocsányos tölgyesek Á-NÉR 2007 kód: K1a Gyertyánegyes üde lombdők, a lombkorona-szintben nagyobb részesedéssel a gyertyán, a csertölgy és a mezei juhar fordul elő, elegyként többnyire találni több-kevesebb kocsányos tölgyet, a további fajok csak néhány állományban, illetve kisebb arányban fordulnak elő (<i>Cerasus avium</i>, <i>Tilia cordata</i>, <i>Tilia platyphyllos</i>, <i>Quercus petraea</i>, <i>Fraxinus excelsior</i>). Szélesebb völgyek alján előforduló élőhely-típus, a szűkebb völgyekben a következő váltja fel. Gazdag kora tavaszi gyepszint jellemzi (<i>Corydalis cava</i>, <i>Corydalis pumila</i>, <i>Ficaria verna</i>, <i>Scilla spetana</i>, helyenként <i>Anemone ranunculoides</i>, <i>Isopyrum thalictroides</i>, <i>Galanthus nivalis</i>, <i>Helleborus dumetorum</i>, <i>Polygonatum latifolium</i>). Néhány állományának nyári gyepszintje is (helyi szinten) a gazdagabbak közé tartozik. További jellemző fajok: <i>Brachypodium sylvaticum</i>, <i>Campanula persicifolia</i>, <i>Campanula trachelium</i>, <i>Mercurialis perennis</i>; csak szórványos, ill. ritkább elemek: <i>Campanula rapunculoides</i>, <i>Carex sylvatica</i>, <i>Convallaria majalis</i>, <i>Galium odoratum</i>, <i>Hedera helix</i>, <i>Ligustrum vulgare</i>, <i>Polygonatum multiflorum</i>, <i>Scilla vindobonensis</i>, <i>Scrophularia nodosa</i>.</p> <p>Egykor kiterjedtebb élőhely-típus lehetett, helyét mára jellegtelen erdők, ültetvények, szántók foglalták el. A legfajgazdagabb állományát a Nadap-Lovasberényi út szegélyezi, majd szeli ketté, ami az állomány fényben gazdagodását, szárazodását okozza, de még így is sok értékes fajt őriz. A Hurka-völgyben található állományai zártabbak, de kevésbé bolygatottak.</p> <p>Élőhely neve Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek Á-NÉR 2007 kód: K2 Gyertyán uralta üde erdők, több-kevesebb kocsánytalan tölgy eleggyel. A lombszint jellemző, rendszeresen, bár többnyire kisebb számban előforduló fafaja még – ahogy a hegységben tulajdonképpen minden természetesebb fafajösszetételű erdőben – a mezei juhar. A hegység mélyebb, szűkebb völgyeinek erdeje, ahol a kemény alapkőzet (többnyire a gránit, ritkán az andezit) a felszínen vagy a közelében található. Árnyas, nyáron nappal is sötét erdők, mind tavasszal, mind nyáron fajszegény gyepszinttel. A fajkészlete hasonló a K1a-val, de az állományok fajszegényebbek.</p>
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D03 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; D03-D04 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot–„Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot
Élőhely veszélyeztetettsége:	Kis mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	F00 – Erdőgazdálkodás; F16 – Tarvágás

IX)

Élőhely neve/kódja:	Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i>szel
Élőhely kódja:	91H0
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	1,11 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	50,7101 ha
Élőhely jellemzése:	<p>Molyhos tölgyes bokorerdők Á-NÉR 2007 kód: M1 Ligetes, gyepekkel mozaikos erdők. A lombszint leggyakoribb faja a molyhos tölgy (előfordul még kisebb arányban a cser, a virágos kőris, a mezei juhar). Hegyorrokhoz, hátakhoz, meredek, délies oldalakhoz kötődő erdők. A zártabb és nyíltabb molyhos tölgyes foltok a hegység délkeleti részén kemény alapkőzeten (M1), északnyugaton löszös üledékeken található (M2), a hegység közepén pedig egy helyen (Pákozdvár) egymás mellett mindkét alapkőzet-típuson előfordulnak (M1×M2). A két eltérő alapkőzet-típuson található állományok fajkészletében nincs számottevő különbség. A hegység fajokban leggazdagabb gyepszintű erdei. A gyepszint tömegesebb fajai generalisták (pl. <i>Dactylis glomerata</i>, <i>Alliaria petiolata</i>, néha <i>Urtica dioica</i>) és a hegység természetesen emlékeztető tölgyeseinek általános fajai (<i>Buglossoides purpureo-coeruleum</i>, <i>Oryzopsis virescens</i>, <i>Helleborus dumetorum</i>) közül kerülnek ki, ezekhez szórványosan (egy-egy állományban csak néhány faj) a többi erdőhöz viszonyítva ebben az élőhely-típusban gyakrabban megjelenő száraz erdei, erdőszegély és gyepi fajok csatlakoznak (pl. <i>Vinca herbacea</i>, <i>Inula ensifolia</i>, <i>Inula germanica</i>, <i>Hieracium bauhini</i>, <i>Stachys recta</i>, <i>Cleistogenes serotina</i>, <i>Carex humilis</i>, <i>Adonis vernalis</i>). A meredek, délies kitettségük biztosítja a sztyepp mozaikok megmaradását, amennyiben az invazív fajok nem foglalják el a tisztásokat (akác).</p> <p>Mész- és melegkedvelő tölgyesek Á-NÉR 2007 kód: L1 Fényben gazdag molyhos tölgy dominálta tölgyesek. Déli kitettségű – sok helyen igen meredek – domboldalakon alakulnak ki, és folyamatos átmenetet mutatnak az őket határoló cseres tölgyesekkel. Az erdő jellemző fajösszetétele: <i>Quercus pubescens</i>, <i>Quercus cerris</i>, <i>Fraxinus ornus</i>, <i>Acer campestre</i>, <i>Crataegus monogyna</i>, <i>Adonis vernalis</i>, <i>Buglossoides purpureo-coeruleum</i>, <i>Convolvulus cantabrica</i>, <i>Dictamnus albus</i>, <i>Erysimum odoratum</i>, <i>Helleborus dumetorum</i>, <i>Inula oculus-christi</i>, <i>Ranunculus illyricus</i>, <i>Vinca herbacea</i>. Egykor kiterjedtebb élőhely-típus lehetett. Sok állományát feltételezhetően elcseresítették. Nagymértékű kiritkításukkal, gyomosodnak és erőteljes kőrisedés indul el bennük.</p>
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D03 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; D03-D04 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot-„Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot
Élőhely veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	F00 – Erdőgazdálkodás

X)

Élőhely neve/kódja:	Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek
Élőhely kódja:	9110
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	0,86 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	34,7491ha
Élőhely jellemzése:	<p>Nyílt, gyepekkel mozaikos lösztölgyesek Á-NÉR 2007 kód: M2</p> <p>Ligetes, gyepekkel mozaikos erdők. A lombszint leggyakoribb faja a molyhos tölgy (előfordul még kisebb arányban a cser, a virágos kőris, a mezei juhar). Hegyorrokhoz, hátakhoz, meredek, délies oldalakhoz kötődő erdők. A zártabb és nyíltabb molyhos tölgyes foltok a hegység délkeleti részén kemény alapkőzeten (M1), északnyugaton löszös üledékeken található (M2), a hegység közepén pedig egy helyen (Pákozdvár) egymás mellett mindkét alapkőzettípuson előfordulnak (M1×M2). A két eltérő alapkőzettípuson található állományok fajkészletében nincs számottevő különbség. A lomb- és cserjeszintben az uralkodó <i>Quercus pubescens</i>, mellé gyakran <i>Fraxinus ornus</i>, <i>Acer campestre</i>, <i>Cornus mas</i>, <i>Ligustrum vulgare</i>, <i>Pyrus pyraister</i> társul ritkábban a <i>Viburnum lantana</i> elegyedik. A hegység fajokban leggazdagabb gyepszintű erdei. A gyepszint tömegesebb fajai generalisták (pl. <i>Dactylis glomerata</i>, <i>Alliaria petiolata</i>, néha <i>Urtica dioica</i>) és a hegység természetesre emlékeztető tölgyeseinek általános fajai (<i>Buglossoides purpureo-coeruleum</i>, <i>Oryzopsis virescens</i>, <i>Helleborus dumetorum</i>) közül kerülnek ki, ezekhez szórványosan (egy-egy állományban csak néhány faj) a többi erdőhöz viszonyítva ebben az élőhelytípusban gyakrabban megjelenő száraz erdei, erdőszegély és gyepi fajok csatlakoznak (pl. <i>Vinca herbacea</i>, <i>Inula ensifolia</i>, <i>Inula germanica</i>, <i>Hieracium bauhini</i>, <i>Stachys recta</i>, <i>Cleistogenes serotina</i>, <i>Carex humilis</i>, <i>Adonis vernalis</i>, <i>Dictamnus albus</i>). Az élőhelyen ritkábban előforduló fajok a <i>Centaurea sadleriana</i>, az <i>Iris pumila</i>, az <i>Iris variegata</i>, a <i>Nepeta nuda</i>, az <i>Orchis purpurea</i> és a <i>Pulmonaria mollis</i>. A <i>Scilla spetana</i> egy térképezett állományban gyakori, a <i>Phlomis tuberosa</i> egy helyen került elő, az <i>Orchis pallens</i>-nek pedig csak egyetlen virágzó töve került elő a térképezés során. A meredek, délies kitétségük biztosítja a sztyepp mozaikok megmaradását. Jó állapotban levő állományok. A vaddisznók túrása sok kárt okoz az aljnövényzetben.</p>
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D04 – „Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot
Élőhely veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	V16 – Vaddisznó túrás

XI)

Élőhely neve/kódja:	Pannon cseres-tölgyesek
Élőhely kódja:	91M0
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. sz. melléklet
Élőhely területi aránya:	19,22 % (a site teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	772,8379 ha
Élőhely jellemzése:	<p>Cseres-kocsánytalan tölgyesek, Hegylábi és dombvidéki elegyes lösztölgyesek Á-NÉR 2007 kód: L2a, L2x Fényben gazdag elegyes tölgyesek, ahol a lombszintben a cser- és a molyhos tölgy egyaránt nagyobb (kb. 25% feletti) arányban megtalálható (L2×L1). További állandóbb fafajok a mezei juhar és a virágos kőris, de a fajgazdagabb állományokban többnyire néhány kocsányos és / vagy kocsánytalan tölgyet is találni (de ma már csak néhány ilyen van). A cserjeszint borítása, fejlettsége változó, leginkább az erdészeti beavatkozások határozzák meg. A gyepszint nagyobb borítással előforduló fajai (erdei) generalisták: <i>Alliaria petiolata</i>, <i>Brachypodium sylvaticum</i>, <i>Dactylis glomerata</i>, <i>Urtica dioica</i>, az igényesebb erdei fajok közül viszonylag gyakrabban (de az előbbieknél kissé ritkábban) találni néhány fénykedvelő tölgyes fajt (<i>Buglossoides purpureo-coeruleum</i>, <i>Oryzopsis virescens</i>, <i>Viola odorata</i>, <i>Poa nemoralis</i>, <i>Polygonatum latifolium</i>, <i>P. odoratum</i>) és egyes fajok ebben a típusban a leggyakoribbak (pl. <i>Geranium robertianum</i>, <i>Euphorbia cyparissias</i>, <i>Dictamnus albus</i>). Gyakori a fejlett kora tavaszi gyepszint is. Sok állomány gyepszintje meglehetősen jellegtelen és fajszegény, de vannak gazdagabbak is (elsősorban Nadaptól északra), ezekben többnyire 1–2 szegély és/vagy gyepi, a hegységben ma már meglehetősen ritka faj is megjelenik (pl. <i>Adonis vernalis</i>, <i>Betonica officinalis</i>, <i>Campanula bononiensis</i>, <i>Ajuga laxmannii</i>, <i>Carex michelii</i>, <i>Erysimum odoratum</i>, <i>Filipendula vulgaris</i>, <i>Teucrium chamaedrys</i>). Több állományban megtalálható a <i>Polygonatum latifolium</i> és a <i>Viola odorata</i> (ezek a hegységben nem számítanak gyakori fajoknak!) és szórtan 1–2 igényesebb, erdőre, erdőszegélyre, száraz gyepre jellemző (a hegységben ma már csak szórványos) faj is előfordulhat (pl. <i>Astragalus onobrychis</i>, <i>Brachypodium pinnatum</i>, <i>Campanula rapunculoides</i>, <i>Carex michelii</i>, <i>Convallaria majalis</i>, <i>Isopyrum thalictroides</i>, <i>Lychnis coronaria</i>, <i>Mercurialis perennis</i>, <i>Polygonatum odoratum</i>, <i>Pulmonaria mollis</i>, <i>Sedum maximum</i>). Az <i>Aster amellus</i>, <i>Gentiana cruciata</i>, <i>Polygala major</i> csak a Csúcsos-hegy térségében, nyíltabb állományban kerültek elő.</p>
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	D03 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot; D03-D04 – Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot–„Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot
Élőhely veszélyeztetettsége:	Nagy mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	V15 – Vadkár

A tervezési területen előforduló egyéb fontos nem közösségi jelentőségű élőhelyek

1)

Szikes, víziboglárkás, tófonalas vagy csillárkamoszatos hínár

Á-NÉR 2007 kód: **A5**

Meredek partú, kis mélységű, könnyen kiszáradó, kis kiterjedésű (350 m²) állóvíz. A meredek partfal miatt kevés az aljzatban gyökerező vízben álló növényzet (*Bolboschoenus maritimus*). Úszó (*Ranunculus*) és alámerült (*Zannichelia*, *Chara*) hínarak fajszegény vegetációja található benne. További feljegyzett taxonok: *Ranunculus peltatus*, *Zannichellia palustris*, *Chara sp.*

Élőhely területi aránya: **<0,01 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **0,0346 ha**

2)

Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások

Á-NÉR 2007 kód: **B1a**

A 3 nádas élőhelyből 2 gránit fennsíkon található, egy pedig a helység északi előterében. Általánosan jellemző az ide tartozó élőhely-foltokra a fajszegénység és a gyomosság. A Meleg-hegytől délnyugatra fekvő gránit fennsík egyik mélyedésében (tszfm 262 m) kialakult nád dominálta, fajszegény, vizes élőhely.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Phragmites australis*, *Salix cinerea*

Fűzesedés jellemzi, feltételezhetően időről-időre kiszáradó élőhelyek.

Élőhely területi aránya: **0,05 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **2,1332 ha**

3)

Zárt mészkerülő tölgyesek, Nyílt mészkerülő tölgyesek

Á-NÉR 2007 kód: **L4a, L4b**

Mészkerülő jellegű, többnyire mohás, köves talajú tölgyesek, a lombszintben gyakorlatilag egyeduralkodó a kocsánytalan tölgy. A mészkerülő erdők jellegzetes elegyfái közül csak a nyír fordul elő egyetlen helyen – éppen a Nadaptól északra lévő Nyír-hegyen. Gyakorlatilag cserjeszint nélküli, ligetes záródású állományok, gyakran nagyobb fátlan foltokkal. A hegység sekély talajú, többnyire meredekebb részein, leginkább északias és keleties kitettségben fordulnak elő kis kiterjedésű állományai, ahol a kemény alapkőzet a felszínre bukkan. A talaj nagyon sekély, törmelékes, az oldalak általában meredekek, az erózió nagy. A gypszint – bár az igazi mészkerülő fajok hiányoznak – jellegzetesen különbözik a terület többi erdejétől. Érdekesebb fajai pl. a *Luzula campestris*, a *Campanula rotundifolia*, a *Polypodium vulgare*, a *Viscaria vulgaris*, a *Cytisus nigricans* és a *Genista pilosa*, amelyek a hegységben elsősorban a mészkerülő erdőkben fordulnak elő (ezeket száraz erdőkre, szegélyekre, gyepekre jellemző fajok, pl. *Allium flavum*, *Rumex acetosella*, *Anthericum ramosum*, *Polygonatum odoratum*, *Sedum maximum* egészíthetik ki). Az élőhelytípus ritkább elemei: *Jasione montana*, *Peucedanum cervaria*, *Tanacetum corymbosum*, *Silene nutans*, *Linaria genistifolia*, *Colutea arborescens*, *Cotoneaster sp.*, *Sempervivum marmoreum*, *Festuca cf. pallens*. Egy-egy ponton elkerült fajok: *Allium marginatum* (csak egy helyen az egykori Vadászkastélytól délre), *Gagea bohemica* (csak egy helyen a Hurka-völgy mentén). A típus korábban feltehetően elterjedtebb volt (az általánosan alkalmazott legeltetés időszakában). Másodlagosan könnyen kialakulnak kisebb foltjai utak mellett is.

Élőhely területi aránya: **1,14 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **45,8501 ha**

4)

Jellegtelen üde gyepék és magaskórósok

Á-NÉR 2007 kód: **OB**

Elszórva az egész térképezési területen megtalálható az élőhely-típus, de a legnagyobb kiterjedésben a terület nyugati szélén, a Császár-patak mentén fordul elő. Üde réti és mocsárréti elemek is megtalálhatók területén. Egyes területeit korábban művelték, vagy más bolygatás miatt igen gyomosak.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Agropyron repens*, *Alopecurus pratensis*, *Arrhenatherum elatius*, *Calamagrostis epigeios*, *Carex acutiformis*, *Bolboschoenus maritimus*, *Scirpoides holoshoenus*

Élőhely területi aránya: **2,63 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **105, 8592 ha**

5)

Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepék és magaskórósok

Á-NÉR 2007 kód: **OC**

A Velencei-hegység nyugati felében korábban megművelt területeken, felhagyott szőlő helyén található élőhelyek, és egy nagy kiterjedésű foltja a hegység keleti oldalán a nadapi Csúcsos-hegy lábánál található. Az egykori erős bolygatás hatására igen gyomos, és inváziós fajoknak teret adó területek.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Calamagrostis epigeios*, *Erigeron annuus*, *Solidago gigantea*, *Asclepias syriaca*, *Amorpha fruticosa*, *Potentilla argenea*, *Festuca rupicola*, *Echium vulgare*, *Botriochloa ischaemum*

Élőhely területi aránya: **3,18 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **127,9980 ha**

6)

Taposott gyomnövényzet és ruderális iszapnövényzet

Á-NÉR 2007 kód: **OG**

Rendszeresen kaszált, vagy taposással, terepmotorozással erősen bolygatott élőhelyek.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Cynodon dactylon*, *Bassia laniflora*, *Eragrostis pilosa*, *Tragus racemosus*

Élőhely területi aránya: **0,26 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **10,020 ha**

7)

Őshonos fafajú fiatalosok

Á-NÉR 2007 kód: **P1**

Tarvágások, erdőtüzek (Sukoró) után kialakult fiatalosok. A Velencei-hegység pereme felé haladva a bálványfával való fertőzöttség rohamosan nő.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Quercus* spp., *Acer campestre*, *Rubus* sp.

Élőhely területi aránya: **2,85 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **114,7555 ha**

8)

Üde cserjések

Á-NÉR 2007 kód: **P2a**

A tervezési területen csak egy helyen előforduló élőhely-típus. Vízfolyás mentén kialakult másodlagos cserjés.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Salix cinerea*, *Salix alba*, *Populus x canescens*, *Phragmites australis*, *Crataegus monogyna*

Élőhely területi aránya: **0,02 ha**

Élőhely kiterjedése a területen: **0,9139 ha**

9)

Galagonyás-kökényes-borókás cserjések

Á-NÉR 2007 kód: **P2b**

Az egykor legeltetett lejtősztyeppék legeltetésének felhagyásával vagy intenzitásának csökkenésével különböző mértékben cserjésedő területek. Legnagyobb kiterjedésben a terület nyugati felében található, de a Velencei-hegység központi magaslata, a Meleg-hegy déli oldalán is jellemző élőhely.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Crataegus monogyna*, *Rosa canina*, *Rubus* sp.

Élőhely területi aránya: **2,42 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **97,4052 ha**

10)

Újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú, fiatal erdősítés

Á-NÉR 2007 kód: **P3**

Gyepes, vagy szőlők helyére telepített fiatal erdők.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Quercus* spp., *Robinia pseudo-acacia*, *Agropyron repens*, *Festuca rupicola*, *Calamagrostis epigeios*, *Linum tenuifolium*, *Centaurea sadleriana*

Élőhely területi aránya: **0,39 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **15,6162 ha**

11)

Fáslegelők, fáskaszálók, felhagyott legelőerdők, gesztenyeligetek

Á-NÉR 2007 kód: **P45**

Az egykori legelők tölgyes ligetei, melyek mára már mind erősen becserjésedtek, ill. egy közülük ma szelídgesztenye liget.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Quercus cerris*, *Quercus pubescens*, *Castanea sativa*, *Festuca rupicola*

Potenciális növényzet: Melegkedvelő tölgyes, bokorerdő, lejtősztyepp komplex.

Élőhely területi aránya: **0,34 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **13, 8643 ha**

12)

Vágásterületek

Á-NÉR 2007 kód: **P8**

Sok, nagy kiterjedésű tarvágás található a Velencei-hegységben, főleg a terület északi részén. Értékes lösztölgyesek is tarvágásra kerültek, melyek teljes szerkezeti átalakulása várható.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Quercus* spp., *Robinia pseudo-acacia*, *Acer campestre*, *Crataegus monogyna*, *Rubus* spp., *Solidago gigantea*, *Ailanthus altissima*, *Adonis vernalis*, *Dictamnus albus*, *Doronicum hungaricum*, *Epilobium angustifolium* (csak a Meleg-hegy északi oldalán), *Lysimachia punctata*

Élőhely területi aránya: **3,62 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **145,7114 ha**

13)

Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok

Á-NÉR 2007 kód: **RA**

Főleg a Velencei-hegység északi erdőségeiben tarvágott területeken jellemzős a vékony erdősávok hagyása, de előfordulnak facsoportok is.

Az élőhely-típusban jellemző fajok: *Quercus* spp., *Populus nigra* (facsoport), *Lychnis coronaria*, *Brachypodium sylvaticum*

Potenciális növényzet: Tölgyes élőhelyek.

Élőhely területi aránya: **0,39 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **15,6723 ha**

14)

Fűz-nyár ártéri erdők

Á-NÉR 2007 kód: **RB**

Időszakos és állandó vízfolyás völgyeiben kialakult bolygatott, degradált fehéryanarasodó, fűzesedő élőhelyek, tájidegen elemekkel.

Vegetációdinamikai jellemzés: Az időszakos vízfolyásokat kísérő élőhely, természetes úton alakult ki, helyenként annyira elkeskenyedik, hogy jellegtelen lesz. Az időszakos kiszáradása és a nem őshonos fajok betelepítése tovább jellegteleníti ezeket az élőhely-foltokat.

Az utolsó természetes és a mai potenciális növényzet: Természetes növénytársulás.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Salix alba*, *Populus nigra*, *Robinia pseudo-acacia*, *Eleagnus angustifolia*, *Acer negundo*, *Rubus caesius*, *Vitis* sp., *Urtica dioica*, *Carex riparia*

Élőhely területi aránya: **0,01 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **0,4791 ha**

15)

Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők

Á-NÉR 2007 kód: **RC**

A Velencei-hegység keleti, erdős tömbjének északi részén erdők jellegtelenedésével létrejött faállományok, míg a térképezési terület középső területén már korábbi gyepek helyére telepített kocsányos tölgyes állományok is ebbe az élőhely-kategóriába sorolandók. A természetközeli erdőktől a *Helleborus dumetorum* hiánya különíti el.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Quercus cerris*, *Quercus rubur*, *Acer campestre*, *Fraxinus ornus*, *Crataegus monogyna*, *Prunus spinosa*, *Rosa canina*, *Brachypodium sylvaticum*, *Lychnis coronaria*, *Buglossoides purpureo-coeruleum*, *Urtica dioica*

Potenciális növényzet: Tölgyes élőhelyek és üde lomberdők.

Élőhely területi aránya: **21,39 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **859,6956 ha**

16)

Tájidegen fafajokkal elegyes jellegtelen erdők és ültetvények

Á-NÉR 2007 kód: **RD**

Elszórva a tervezési terület határain megjelenő élőhely-típus. Általában *Robinia pseudo-acacia*, *Celtis occidentalis* és esetenként *Pinus nigra* vegyül a tölgyes, általában *Quercus cerris* (és *Quercus*) dominálta jellegtelen állományokba.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Quercus cerris*, *Quercus robur*, *Ulmus minor*, *Acer campestre*, *Robinia pseudoacacia*, *Celtis occidentalis*, *Ailanthus altissima*, *Crataegus monogyna*, *Rosa canina*, *Urtica dioica*.

Potenciális növényzet: Különböző zártságú tölgyes élőhelyek.

Élőhely területi aránya: **1,80 %**
Élőhely kiterjedése a területen: **72,5278 ha**

17)

Ültetett akácok

Á-NÉR 2007 kód: **S1**

Általában elegyetlen akácok főleg a tervezési terület középső és nyugati részére jellemzőek – elszegényedett, gyomos aljnövényzettel.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Robinia pseudo-acacia*, *Celtis occidentalis*, *Urtica dioica*, *Bromus sterilis*, *Brachypodium sylvaticum*, *Sambucus nigra*

Élőhely területi aránya: **11,39 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **457,7126 ha**

18)

Nemes nyárasok

Á-NÉR 2007 kód: **S2**

Élőhelyi okokból a tervezési területen nagyon alárendelten fordul elő. Két állománya közül egyikben gyertyánnal elegyben ültették a nemes nyarat.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Populus* spp.

Potenciális növényzet: Üde lomberdők.

Élőhely területi aránya: **0,05 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **2,0755 ha**

19)

Egyéb tájidegen lombos erdők

Á-NÉR 2007 kód: **S3**

Ezüstfával ültetett felhagyott szántók, gyepterületek.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Elaeagnus angustifolia*, *Erigeron annuus*, *Calamagrostis epigeios*, *Dactylis glomerata*, *Arrhenatherum elatius*

Élőhely területi aránya: **1,36 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **54,7406 ha**

20)

Erdei- és feketefenyvesek

Á-NÉR 2007 kód: **S4**

Ültetett, beteges, száradó erdei és feketefenyő állományok, melyek a keleti erdős tömb déli oldalaira, valamint a tervezési terület középső területein fordulnak elő.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Pinus nigra*, *Pinus sylvestris*, *Dactylis glomerata*, *Brachypodium sylvaticum*, *Calamagrostis epigeios*

Élőhely területi aránya: **6,43 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **258,3644 ha**

21)

Nem őshonos fafajok spontán állományai

Á-NÉR 2007 kód: **S6**

Ezüstfa, akác és feketefenyő állományok.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Elaeagnus angustifolia*, *Robinia pseudo-acacia*, *Pinus nigra*, *Crataegus monogyna*, *Rosa canina*

Potenciális növényzet: Tölgyes élőhelyek.

Élőhely területi aránya: **0,86 %**
Élőhely kiterjedése a területen: **34,5322 ha**

22)

Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok

Á-NÉR 2007 kód: **S7**

Általában akác fasorok, de *Celtis occidentalis*, *Pinus nigra* és *Elaeagnus angustifolia* is előfordul.

Élőhely területi aránya: **0,42%**
Élőhely kiterjedése a területen: **16,8526 ha**

23)

Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák

Á-NÉR 2007 kód: **T1**

Napraforgó, búza- és kukoricaföldek főleg a tervezési terület középső részén található. Élőhely típusban jellemző fajok: *Hibiscus trionum*, *Consolida regalis*, *Cannabis sativa*, *Xeranthemum annuum*, *Centaurea cyanus*, *Phragmites australis*, *Ambrosia artemisiifolia*

Élőhely területi aránya: **4,07 %**
Élőhely kiterjedése a területen: **163,7456 ha**

24)

Vetett gyepek, füves sportpályák

Á-NÉR 2007 kód: **T5**

Jelenleg kis arányban fordul elő a tervezési területen.

Élőhely területi aránya: **<0,01%**
Élőhely kiterjedése a területen: **0,0604 ha**

25)

Extenzív szántók

Á-NÉR 2007 kód: **T6**

A tervezési terület keleti, erdős tömbjére jellemzőek az erdővel körülvett vadföldek.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Mercurialis annua*, *Euphorbia helioscopia*

Élőhely területi aránya: **0,61%**
Élőhely kiterjedése a területen: **24,4303 ha**

26)

Extenzív szőlők és gyümölcsösök

Á-NÉR 2007 kód: **T8**

Egy kis kiterjedésű, gránitmorzsalékos talajon létesített szőlőültetvény fordul elő a tervezési területen, Sukoró területén.

Élőhely területi aránya: **0,01 %**
Élőhely kiterjedése a területen: **0,2423 ha**

27)

Kiskertek

Á-NÉR 2007 kód: **T9**

Csak kis kiterjedésben található a települések szélén kialakított kiskertek a tervezési területen.

Élőhely területi aránya: **0,01%**

Élőhely kiterjedése a területen: **0,5456 ha**

28)

Fiatal parlag és ugar

Á-NÉR 2007 kód: **T10**

Elszórva, kis kiterjedésben található fiatal parlagok a tervezési területen, de az inváziós özöngyomok terjedése miatt fontos az élőhelytípus változásának nyomon követése.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Solidago gigantea*, *Ambrosia artemisiifolia*

Élőhely területi aránya: **1,47 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **59,2239 ha**

29)

Falvak

Á-NÉR 2007 kód: **U3**

Pákozd területén a falu szélső kertes házai tartoznak e kategóriába.

Élőhely területi aránya: **<0,01 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **0,1742 ha**

30)

Telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók

Á-NÉR 2007 kód: **U4**

Szemétkerakók, telephelyek kis kiterjedésben a falvak közelében találhatóak.

Élőhely területi aránya: **0,11 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **4,5602 ha**

31)

Meddőhányók, földdel már befedett hulladéklerakók

Á-NÉR 2007 kód: **U5**

Benövényesedő egykori bánya helyén létesült hulladéklerakó maradványa.

Élőhely területi aránya: **0,05 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **1,8976 ha**

32)

Nyitott bányafelületek

Á-NÉR 2007 kód: **U6**

Pionír növényzetű nyílt, sziklás bányafelületek.

Élőhely területi aránya: **0,05 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **1,9681 ha**

33)

Homok-, agyag-, tőzeg- és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak

Á-NÉR 2007 kód: **U7**

Erózióval létrejött völgyalji pionír növényzetű nyílt kavics, vagy lösz felszínek.

Élőhely típusban jellemző fajok: *Veronica officinalis*, *Juncus effusus*, *Betula pendula*, *Centaurea sadleriana* (löszön)

Élőhely területi aránya: **0,02 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **0,6966 ha**

34)

Tanyak, családi gazdaságok

Á-NÉR 2007 kód: **U10**

Kis kiterjedésű településekről leszakadt tanyak és egy egykori vadászkastély területén épült üdülőközpont található a tervezési területen, általában erdőterületekkel körülvéve.

Élőhely területi aránya: **0,11 %**

Élőhely kiterjedése a területen: **4,4865 ha**

1. 2. 2 A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok

Az adott Natura 2000 terület közösségi jelentőségű fajainak táblázatos felsorolása és jellemzése rendszertani sorrendben illetve jelölés tekintetében aszerint készült, hogy a terv készítésének időpontjában a Natura 2000 terület hivatalos adatlapján a faj jelölő vagy nem jelölő állománnyal fordult elő. A jellemzésben fajonként megtalálhatóak a részletes információk az adott fajról. A *-gal jelölt faj kiemelt jelentőségű státuszt jelöl az élőhelyvédelmi irányelv alapján.

A jelölő növényfajok tekintetében van változás a 2008. évi Natura 2000 adatlaphoz (Standard Data Form) képest:

1. A Leánykökörcsin (*Pulsatilla grandis törölni kell, mert*) nem fordul elő a területen a DINPI 2009. évi jelzése alapján

Faj neve Magyar/Tudományos (latin) név	Élőhelyvédelmi (HD)/Madárvédelmi (BD) Irányelv melléklete	Egyéb hazai jogszabályi védelem FV: fokozottan védett V: védett
<i>Közösségi jelentőségű nem jelölő faj</i>		
Kisfészkes aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i> Juratzka)	HD II. és IV.	V

Nem jelölő faj

I)

Faj neve:	Kisfészekű aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i> Juratzka)
Irányelv melléklete:	II. és IV. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (2 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. sz. melléklet
Állomány nagyság (jelöléskor):	Nincs adat.
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	25 tő
Állomány változásának tendenciái és okai:	Változás nem ismert.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Pannon-endemikus faj, súlypontosan alföldi elterjedéssel (Alföld, Kisalföld), de helyenként a peremhelyzetű, érintkező dombvidéki tájakon (pl. Balaton-felvidék: Káli-medence, Pétfürdő stb.) is előfordul. Soó (1970) Agrosti-Beckmannion, Magnocaricion, Simon (1992) szerint Festuco-Puccinellietea, Borhidi (1995) szerint Beckmannion eruciformis faj. Az Alföldön mocsárréteken és nádasokban a legjellemzőbb, élőhelyein a szikes jelleg nem mindig jellemző. Igazán erős populációi élnek a mezőföldi Sárret számára megfelelő élőhelyein. A faj biológiájáról viszonylag keveset tudunk. Borhidi (1995) szerint specialista (S6). A tapasztalatok alapján a jobb állapotú, kevésbé gyomos és bolygatott mocsári vegetációtípusokat kedveli. Mocsárréten, magassásosban és nádas társulásokban egyaránt megjelenik. A rossz vízellátottságú, kiszáradóban lévő és <i>Solidago</i> -invázióval terhelt élőhelyekről kiszorul.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	A faj lokális állományát termőhelye elgyomosodása veszélyezteti.
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhely megőrzésével biztosítható.

1. 2. 3 A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok

Az adott Natura 2000 terület közösségi jelentőségű fajainak táblázatos felsorolása és jellemzése rendszertani sorrendben illetve jelölés tekintetében aszerint készült, hogy a terv készítésének időpontjában a Natura 2000 terület hivatalos adatlapján a faj jelölő vagy nem jelölő állománnyal fordult elő. A jellemzésben fajonként megtalálhatóak a részletes információk az adott fajról. A * a faj kiemelt jelentőségű státuszát jelenti az élőhelyvédelmi irányelv alapján.

Faj neve	Irányelv melléklete	Egyéb hazai jogszabályi védelem
Magyar/Tudományos (latin) név	HD: Élőhelyvédelmi BD: Madárvédelmi	FV: fokozottan védett V: védett
<i>Jelölő fajok</i>		
Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i> Pallas)	HD II. és IV.	V
Skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i> Scopoli)	HD II. és IV.	V
Szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i> Linnaeus)	HD II. és IV.	V
Csíkös medvelepke (<i>Euplagia quadripunctaria</i> Poda)	HD II.	–
<i>Nem jelölő faj</i>		
Tövisszűrő gébics (<i>Lanius collurio</i> , Linnaeus)	HD II. és IV.	V

Jelölő fajok

I)

Faj neve:	Nagy hóscincér (<i>Cerambyx cerdo</i> Pallas)
Irányelv melléklete:	HD II. és IV. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. sz. melléklet
Állománymagyság (jelöléskor):	501–1000 egyed
Állománymagyság (tervkészítéskor):	~500 egyed
Állomány változásának tendenciái és okai:	Feltehetően csökkenő állomány.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Európai faj, mely Nyugat-Ukrajnáig fordul elő. Az utóbbi évtizedekben elterjedési területén rendkívüli mértékben visszaszorult, Nyugat-Európa nagy részéről kipusztult. A szarvasbogárral együtt a jó természetességi állapotú tölgyesek indikátorfaja. Lárvája idős tölgy egyedek kérge alatt, majd törzsében él. Leggyakrabban szegély helyzetű, beteg fákban fordul elő. Bizonyított tápnövénye a kocsányos, a molyhos és a csertölgy mellett a szelídgesztenye is. Évtizedekkel ezelőtt Magyarországon az öreg tölgyerdőkben mindenfelé gyakori volt, az intenzív erdőgazdálkodásnak köszönhetően azonban állományai rendkívüli mértékben megritkultak. A korábbi előfordulási helyein (ha azok fel nem számolódtak) mindenütt jelen van a faj, viszont visszaszorult, sérülékeny állományokkal. Előfordulási helyein az idős erdők, és faegyedek felszámolására érzékenyen reagál.
Faj veszélyeztetettsége:	Nagy mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Idős erdők és faegyedek felszámolása, intenzív erdőgazdálkodás.
Fajvédelmi lehetőségek:	Vegyeskorú erdőrészek fenntartása, beteg, idős faegyedek kímélete.

II)

Faj neve:	Skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i> Scopoli)
Irányelv melléklete:	HD II. és IV. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (2 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	Az előfordulások feltérképezésére a program során nem volt mód.
Állománynagyság (jelöléskor):	1000 egyed
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Az állomány aktuális méretének felmérésére a program során nem volt mód.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Feltehetően csökkenő állomány.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Rejtett életmódja, miatt jelenlétének kimutatása csak célzott és jelentős időráfordítást igénylő munkával lehetséges. Ebből adódóan életmódjáról, pontos elterjedéséről viszonylag keveset tudunk. Észak- és Közép-Európában megtalálható faj, Magyarországon elsősorban hegyvidéki területeken gyűjtötték, különösen a Dél-Dunántúlon mutatkozik gyakorinak. Főképp tölgyben fejlődik. A viszonylag kevés gyűjtési adat ellenére tölgyeseink, nyarasaink gyakori fajának tartják. A rendelkezésre álló adatok alapján egyedi igényeken alapuló érzékenysége nem ismert.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Élőhelyeinek felszámolása.
Fajvédelmi lehetőségek:	Élőhelyvédelem biztosítja a fajmegőrzést.

III)

Faj neve:	Szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i> Linnaeus)
Irányelv melléklete:	HD II. és IV. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (2 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	501–1000 egyed
Állománynagyság (tervkészítéskor):	>500
Állomány változásának tendenciái és okai:	Feltehetően csökkenő.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Elterjedési területét Eurázsia déli területei jelentik, Spanyolországtól Iránig. Napjainkra Magyarországtól északra és nyugatra nagyon megritkult, illetve sok helyről eltűnt. Magyarország tölgyes erdeiben mindenütt előfordul, de a középhegységi területeken gyakoribb előfordulása. Tölgyfajok jelenléte biztosítja a faj számára a megtelepedés lehetőségét, ennek megfelelően előfordul alföldi kocsányos tölgyesekben, hegyvidéki cseres-tölgyesekben és molyhos tölgyesekben egyaránt. Lárvája még élő, de jelentős részben már elhalt tölgyek vastag gyökereiben, illetve a törzs földközeli részeiben fejlődik. A hím imágók rágóinak hossza korrelál a lárvakori fejlődés során rendelkezésre álló táplálékforrással. Az élőhely-szerkezet megváltozására érzékenyen reagál, fiatal tölgyesekben ritka, az akác jelenlétét nem viseli. Utóbbi bizonyítja, hogy akácok környezetében nem fordulnak elő lárvai még a fejlődéshez alkalmas tölgyekben sem.
Faj veszélyeztetettsége:	Nagymértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	A tervezési terület faj számára alkalmas élőhelyein intenzív gazdálkodás folyik.
Fajvédelmi lehetőségek:	Vegyeskorú erdőrészek fenntartása, tarvágások mellőzése, idős faegyedek kímélete.

IV)

Faj neve:	Csíkos medvelepke (<i>Euplagia quadripunctaria</i> Poda)
Irányelv melléklete:	HD II. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	–
A faj előfordulása a területen:	Az előfordulások feltérképezésére a program során nem volt mód.
Állománynagyság (jelöléskor):	10000 egyed
Állománynagyság (tervkészítéskor):	>500
Állomány változásának tendenciái és okai:	Feltehetően csökkenő.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Európa, valamint Ázsia nyugati felén előforduló faj. Közép-Európában gyakorinak számít, előfordulása különösen száraz hegyvidéki erdőkben jellemző. Hernyói ősszel főleg árvacsalán vagy csalán, tavasszal többnyire szeder, vagy málna leveleken táplálkoznak.
Faj veszélyeztetettsége:	Kis mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Nincs.
Fajvédelmi lehetőségek:	Élőhelyvédelem biztosítja a fajmegőrzést.

V)

Faj neve:	Tövisszúró gébics (<i>Lanius collurio</i> , Linnaeus)
Irányelv melléklete:	HD II. és IV. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	Cserjés élőhelyek területén szórványosan.
Állománymagyság (jelöléskor):	11–50 pár
Állománymagyság (tervkészítéskor):	>10 pár
Állomány változásának tendenciái és okai:	Feltehetően stagnáló.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Eurázsiai faj, mely Európában az északi területek kivételével mindenütt, ill. Ázsiában Szibériáig költ. Magyarországon – a középhegységek zárt erdeinek kivételével – mindenütt gyakorinak számít. Elsősorban xeroterm cserjések, bokrosok, folyóárterek szegélyein fordul elő. A párok évente egyszer, májusban költenek. A fészket a tojó alacsonyan, többnyire tuskés cserjefajokon építi. Európai, így a magyarországi állománya is csökkenő tendenciát mutat. Élőhelyein végrehajtott cserjeirtás (mezsgyéken, erdőszegélyeken, gyepterületeken) fészkelési, táplálkozási lehetőségeit csökkenti, a legeltetés megszüntével, szőlőterületek felhagyásával elinduló cserjésedés ezzel szemben jelentősen növeli a potenciális élőhelyek területi kiterjedését. Lokális állománya számára a potenciális élőhelyek kiterjedése növekedést mutat.
Faj veszélyeztetettsége:	Kis mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Nincs.
Fajvédelmi lehetőségek:	Gyakorlati védelmét elsősorban élőhelyének biztosítása, a cserjés élőhelyek megőrzése.

1. 2. 4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok

A fenntartási tervekben a közösségi jelentőségű fajokon (ezen belül a jelölők kiemelten) kívül még azok a fajok is helyet kaptak, amelyek közösségi jelentőségűeknek nem minősülnek, de kezelési szempontból jelentősek, általában hazai védett, illetve nem védett fajok egyben. Válogatási szempont volt, hogy sok nem közösségi jelentőségű faj rendelkezik olyan speciális élőhelyi igényel, területkezeléssel kapcsolatos érzékenységgel, ill. biogeográfiai jelentőséggel, melyek figyelembe vétele a kezelési irányelvek megfogalmazása során nem hagyható figyelmen kívül. Ezek a legtöbb esetben fokozottan védettek, ill. védettek, de előfordul, hogy mindenféle védettség nélküli indikátor fajok is kerültek a listába. A fajokról adatlap (táblázat) és elterjedési térkép készült.

Faj neve	Egyéb hazai jogszabályi védelem
Magyar/Tudományos (latin) név	FV: fokozottan védett V: védett
Növényfajok	
Szennyes ínfű (<i>Ajuga laxmannii</i> , L.)	V
Érdes csüdfű (<i>Astragalus asper</i> , Wulf)	V
Őszi füzértkerecs (<i>Spiranthes spiralis</i> (L.) Chevall)	V
Pókbangó (<i>Ophrys sphegodes</i> , Mill.)	FV
Vetővirág (<i>Sternbergia colchiciflora</i> , W. et K.)	V
Csajkavirág (<i>Oxytropis pilosa</i> (L.) DC.)	V
Speta-csillagvirág (<i>Scilla spetana</i> Kereszty)	V
Cseh tyúktaréj (<i>Gagea bohemica</i> (Zauschner) Schultes et Schultes)	V
Állatfajok	
Fűrészlábú szöcske (<i>Saga pedo</i> Pallas)	V
Vörös csüngőlepke (<i>Zygaena laeta</i> Hübner)	V
Zsíros bagoly-lepke (<i>Amphipyra tetra</i> , Fabricius)	–
Gyurgyalag (<i>Merops apiaster</i> , Linnaeus)	FV

Növényfajok

1)

Faj neve:	Szennes ífű (<i>Ajuga laxmannii</i> , L.)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. sz. melléklet
Állománynagyság (jelölés):	P – előfordul
Állománynagyság (tervkészítés):	P – előfordul
Állomány változásának tendenciái és okai:	Változás nem ismert.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Növényföldrajzi szempontból jelentős, pontusz-pannóniai elterjedésű löszpusztai reliktum. A szűkebb térségben a Mezőföldön és a Bakonyvidék keleti peremterületein (~Hajmáskér – Balatonalmádi vonaláig) jellemző faj, de populációi többnyire elszigeteltek. A Velencei-hegységben löszpusztagyepekben és néhol száraz, nyíltabb tölgyesekben még ma is több ponton előfordul. Fekete (1955) Pákozdi felett és a Cseplek-hegyen készült cönológiai felvételeiben közli.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Kis populációméret.
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhelyek megőrzésével, a szükséges fenntartó kezelésekkel biztosítható.

2)

Faj neve:	Érdes csúdfű (<i>Astragalus asper</i> , Wulf)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (5 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. sz. melléklet
Állománynagyság (jelölés):	P – előfordul
Állománynagyság (tervkészítés):	P – előfordul
Állomány változásának tendenciái és okai:	Változás nem ismert.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Pontusz-pannon elterjedésű faj, hazánkban elsősorban homoki- és löszös sztyeprétek növénye. Hazai állományai zömmel a Duna-Tisza-köze és Mezőföld területére koncentrálnak, ill. helyenként a dombvidéki peremterületekről is jelzik. Velencei-hegységből több előfordulását Fekete (1955) jelzi sztyeprétekről, ill. néhány száraz tölgyes állományból („Pákozdi felett”, „Csehélyhegy”, „Meleghegy”, „Világosmajorra szemben”, „Tomposhegy”, „Vaskapu hegy”). Illyés (2006) a Pákozdi Ingókövek és a közeli Zsellér-mező területéről jelzi.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem ismert.
Veszélyeztető tényezők:	Nem ismert.
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhelyek megőrzésével, a szükséges fenntartó kezelésekkel biztosítható.

3)

Faj neve:	Őszi füzértekerces (<i>Spiranthes spiralis</i> (L.) Chevall)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	Az előfordulások feltérképezésére a program során nem volt mód.
Állomány nagyság (jelöléskor):	Nincs adat.
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	~50 tő
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nem megállapítható, az állományokról rendelkezésre álló közlések alapján a virágzó egyedek száma évről-évre nagymértékben változik, a hegységben található teljes populáció minimálisan több ezer tőre tehető.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Atlanti-mediterrán elterjedésű orchideafajunk. Magyarországon elterjedése dunántúli súlypontú. A Velencei-hegységben több ponton él, összességében erős populációkkal van jelen. Adatai: Fekete (1954): Cseplek-hegy; Csihar – Fenyvesi in Farkas (1999): Anikó-forrástól délre tisztáson; Csontos & Tamás (2002): Pázmándi-sziklák; Illyés (2006): Pákozd, Zsellérmező.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Nincs.
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhelyek megőrzésével, a szükséges fenntartó kezelésekkel biztosítható.

4)

Faj neve:	Pókbangó (<i>Ophrys sphegodes</i> , Mill.)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Fokozottan védett (100 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	P – előfordul
Állománynagyság (tervkészítéskor):	P – előfordul
Állomány változásának tendenciái és okai:	A virágzó egyedek száma évről-évre nagyban változik (ez az <i>Ophrys</i> nemzetségnél megszokott jelenség).
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Közép-európai-szubmediterrán növény, Magyarországon a leggyakoribb bangó-faj. Az üde rétektől a sztyeprétekig számos élőhelyről ismertek adatai. Érzékenységeire vonatkozóan leginkább indirekt információk állnak rendelkezésre, ez alapján kevésbé érzékeny. Előfordul legeltetett, kaszált gyepekben is, a túlzott tápanyag-feldúsulásra, trágyázásra azonban érzékeny.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem ismert.
Veszélyeztető tényezők:	Nem ismert.
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhelyek megőrzésével, a szükséges fenntartó kezelésekkel biztosítható. A faj számára a gyepek kismértékű legeltetése, a cserjésedés visszafogása kedvező lehet.

5)

Faj neve:	Vetővirág (<i>Sternbergia colchiciflora</i> , W. et K.)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	>10000 tő
Állománynagyság (tervkészítéskor):	~100 virágzó tő
Állomány változásának tendenciái és okai:	Nem megállapítható. A virágzó egyedek száma évről-évre nagymértékben eltér.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Kelet-mediterrán elterjedésű növény, Magyarországon a Dunántúli-középhegység és peremterületeinek sztyeprétjein és karsztbokorerdeiben, a Mezőföldön és a DK-Alföld löszterületeiről ismert. A Velencei-hegységből több előfordulását Fekete (1956) jelzi sztyeprétekről, cönológiai felvételekből („Csehélyhegy”, „Kisfalud” és „Csala” között, „Tomposhegy”).
Faj veszélyeztetettsége:	Kis mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Nincs.
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhelyek megőrzésével, a szükséges fenntartó kezelésekkel biztosítható.

6)

Faj neve:	Csajkavirág (<i>Oxytropis pilosa</i> (L.) DC.)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	P – előfordul
Állománynagyság (tervkészítéskor):	P – előfordul
Állomány változásának tendenciái és okai:	Változás nem ismert.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Eurázsia elterjedésű, kontinentális súlypontú faj. Magyarországon alföldi súlypontú faj, középhegységeink peremterületein is előfordul, leginkább és homok és lösz alapkőzeteken él. Előfordulási helyein bolygatott felszíneken, másodlagos élőhelyeken is megtelepszik. A Velencei-hegységben néhány ponton löszös sztyepréten és sztyepecserjésben jelenik meg.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem ismert.
Veszélyeztető tényezők:	Nem ismert.
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhelyek megőrzésével, a szükséges fenntartó kezelésekkel biztosítható.

7)

Faj neve:	Speta-csillagvirág (<i>Scilla spetana</i> Kereszty)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	Nincs adat.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Nem került elő.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Változás nem ismert.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	A Velencei-hegységből leírt, a Nadap feletti Templom-hegyen előforduló taxon. A <i>Scilla bifolia</i> agg. endemikus hexaploid taxonja. Lösszel fedett ösközeten száraz tölgyesben él, tatárjuharos tölgyes fajnak tartják.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Kicsi, elszigetelt populáció.
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése élőhelye megőrzésével biztosítható.

8)

Faj neve:	Cseh tyúktaréj (<i>Gagea bohemica</i> (Zauschner) Schultes et Schultes)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (5 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. sz. melléklet
Állománynagyság (jelölés):	Nincs adat.
Állománynagyság (tervkészítés):	Néhány tíz tő.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Változás nem ismert.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	A <i>Gagea bohemica</i> fajcsoport számos taxont takar (pl. <i>G. bohemica</i> , <i>G. saxatilis</i> , <i>G. szovitzii</i>), melyek státusát tekintve az irodalom nem egységes. A Magyar-középhegységéből és peremterületeiről ismert taxont <i>Gagea bohemica</i> subsp. <i>bohemica</i> -nak tartják, elterjedésére vonatkozóan SOÓ (1973) szerint pontusi – délkelet-európai (és előázsiai) faj, mely nyugatra Ausztria, Csehország, Németországig fordul elő. Ez alapján pontusz-szubmediterrán növény. A növény tápanyagszegény, nyílt, sziklás, jelentős mohaborítású felszíneket preferálja. Ilyen mikrohabitatok a Velencei-hegység területén gyakoriak (a köves-sziklás száraz – egykor, vagy részben ma is legeltetett – gyepterületeken). A faj feltehetően elterjedtebb, mint amit ismert állományai tükröznek. A faj hazai természetvédelme szempontjából a Velencei-hegységben (és a Balaton-felvidéken) található állományok igen jelentősek. A Velencei-hegységből dokumentált adatai Bauer et al. (2002) alapján: Herb. (MTM Növénytar): <i>Meleghegy: Vajda (L), 1934; Nadap, Antónia-hegy: Boros, 1950; Pákoz, Tompos-hegy: Boros, 1938; Sukoró, Hurka-völgy: Boros, 1939; Irod.: Velencei-hegység „ritka”</i> : Szili (1999).
Faj veszélyeztetettsége:	Kismértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Túllegeltetés, erős taposás, szerves szennyeződés, N-feldúsulás.
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhelyek megőrzésével, a szükséges fenntartó kezelésekkel biztosítható.

Állatfajok

9)

Faj neve:	Fűrészlábú szöcske (<i>Saga pedo</i> Pallas)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (50 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	Meleg-hegy sztyeprétei
Állománynagyság (jelölés):	R – ritka
Állománynagyság (tervkészítés):	R – ritka
Állomány változásának tendenciái és okai:	Feltehetően stabil.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	A Magyar Középhegység déli kitétséggű, zavartalanabb sztyeprét-foltjainak melegkori reliktumfaja. A Dunántúli Középhegység minden részterületéről ismert, különösen sok helyen fordul elő a Budai-hegység, a Pilis és a Vértes területén. A Velencei-hegységben jelenlegi ismereteink szerint kis egyedszámú állománya él (Meleg-hegy). Az izolált előfordulásokkal bíró, röpképtelen, parthenogenetikus úton szaporodó, új megtelepedésre vagy rekolonizációra alkalmatlan faj populációit előfordulásain nagymértékben veszélyeztetik a tüzesetek és a különböző eredetű taposás.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Nincs.
Fajvédelmi lehetőségek:	Élőhelyén mindennemű taposást (intenzív legeltetés, turizmus vagy egyéb eredetű), ill. égetést tiltani kell.

10)

Faj neve:	Vörös csüngőlepke (<i>Zygaena laeta</i> Hübner)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	Az előfordulások feltérképezésére a program során nem volt mód.
Állománynagyság (jelöléskor):	P – előfordul
Állománynagyság (tervkészítéskor):	P – előfordul
Állomány változásának tendenciái és okai:	Feltehetően stagnáló.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Közép-Európában, Dél-Kelet-Európában elterjedt faj, mely elsősorban száraz, nem mész-szegény homokterületek pontomediterrán színezőeleme, mely sziklagyepekben is előfordul. Hernyói iringó leveleken táplálkoznak. Pontos magyarországi elterjedése nem ismert, a magyar Vörös Könyv, mint aktuálisan veszélyeztetett fajt említi. Állományainak visszaszorulását, eltűnését az alkalmas gyepterületek akáccal, fenyővel történő beültetése idézi elő. A tervezési területen nem tipikus előfordulása a hegység déli előteréhez köthető.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	A potenciális élőhelynek számító gyepterületek kiterjedése – részben a fenti erdőtelepítésnek, részben a legeltetés visszaszorulásának köszönhetően fellépő – spontán cserjésedésnek, erdősődésnek köszönhetően csökken.
Fajvédelmi lehetőségek:	Élőhelyvédelem biztosítja a fajmegőrzést.

II)

Faj neve:	Zsíros bagoly-lepke (<i>Amphipyra tetra</i> , Fabricius)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	–
A faj előfordulása a területen:	14. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	P – előfordul
Állománynagyság (tervkészítéskor):	P – előfordul
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állomány aktuális méretének felmérésére a program során nem volt mód.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Közép- és Délkelet-Európában elterjedt faj, de areája területén lokális, izolált előfordulásokkal van jelen. Magyarországon sokáig csak a Budai-hegységből és Pécs környékéről volt ismert. Az 1970-es években került kimutatásra a Velencei-hegységből (Nadap, Meleg-hegy). Ezt követően számos dunántúli előfordulási helye vált ismertté. Kis mobilitású faj, élőhelyéről (mely gyakran rendkívül kis kiterjedésű) nem távolodik el. Rejtőzködő életmódja miatt pontos elterjedését, életmódját kevésbé ismerjük.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem ismert.
Veszélyeztető tényezők:	Nem ismert.
Fajvédelmi lehetőségek:	Élőhelyvédelem biztosítja a fajmegőrzést.

12)

Faj neve:	Gyurgyalag (<i>Merops apiaster</i> , Linnaeus)
Irányelv melléklete:	–
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Fokozottan védett (100 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. sz. melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	11–50 pár
Állománynagyság (tervkészítéskor):	>10 pár
Állomány változásának tendenciái és okai:	Feltehetően stagnáló.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Európai déli területeinek jellemző madara, de előfordul Északnyugat-Afrikában, Dél-Afrikában, Ázsiában is. Magyarországon a középhegységek zárt erdővel borított részeinek kivételével szórványosan mindenütt előfordul. Évtizedekkel ezelőtt elsősorban a nagyobb folyók partfalaiban költött, alig néhány nagyobb telepe volt ismert. Az 1980-as évektől kezdődően terjedése figyelhető meg. Nagyobb (>50 költő pár) telepei továbbra is ritkák, viszont fészkelésre alkalmas lösz- vagy homokfal jelenléte esetén néhány pár bárhol megtelepedhet. A tervezési területen élő állomány a számottevő magyarországi állományok közé tartozik. Fészkelésüket, állományaikat veszélyezteti a költőhelyek zavarása a fészkelésre használt falak becserjésedése, esetleg – bányafalak esetében – bányarekultiváció keretében történő rézsűzése.
Faj veszélyeztetettsége:	Kis mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Költőhelyek becserjésedése.
Fajvédelmi lehetőségek:	Aktuálisan, vagy potenciálisan költésre használt falak rendszeres karbantartása, területükön a szukcesszió visszaszorítása.

1. 3. Területhasználat

1. 3. 1. Művelési ág szerinti megoszlás

A területhasználatot a CORINE 50 adatbázis alapján jellemeztük. Egyes felszínborítási kategóriákat összevontunk, így alakult ki az alábbi statisztika. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a terület adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

Területi kiterjedés Kategória	Velencei-hegység		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
Belterületek, városi zöldterületek	6,64	0,17	7139	0,36	395223	4,22
Egyéb mesterséges felszín	7,28	0,18	11234	0,57	164226	1,75
Kistáblás szántóföld	33,57	0,83	112974	5,74	1433449	15,31
Nagyáblás szántóföld	277,06	6,89	337073	17,13	3450242	36,86
Egyéb szántóterület	0,00	0,00	3468	0,18	48812	0,52
Természetes gyepek	324,10	8,06	328609	16,70	560491	5,99
Intenzíven használt gyepek	213,84	5,32	101291	5,15	401665	4,29
Gyümölcs	0,00	0,00	2755	0,14	69312	0,74
Szőlő	7,36	0,18	9019	0,46	140529	1,50
Fűzfa ültetvény	0,00	0,00	759	0,04	2692	0,03
Komló ültetvény	0,00	0,00	0	0,00	69	0,00
Tanyás térségek, illetve komplex művelési szerkezet	3,13	0,08	10071	0,51	247030	2,64
Egyéb mezőgazdasági terület	12,73	0,32	13377	0,68	84341	0,90
Természetes erdők	2298,55	57,17	638381	32,44	1265314	13,52
Erdő ültetvények	827,65	20,58	175520	8,92	766975	8,19
Egyéb erdők	0,00	0,00	640	0,03	946	0,01
Vizenyős terület	8,77	0,22	74548	3,79	126453	1,35
Felszíni víz	0,00	0,00	140455	7,14	202992	2,17
Egyéb természetes terület	0,00	0,00	650	0,03	769	0,01
Összesen	4020,68	100,00	1967963	100,00	9361529	100,00

A Velencei-hegység Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület az egyik legnagyobb Natura 2000 terület, a hús terület területi átlagának is majdnem a kétszerese. A terület igen nagy részét borítja esdő, majdnem a 80 %-ot, ami kétszerese a Natura 2000 területek erdőarányánál. Szerencsére ez az arány igen erősen a természetes erdők felé billen, melyek 2298 hektáron terülnek el, a terület 57 %-án. Az erdőültetvények aránya csupán 21 %, 827 hektáron.

A maradék terület további jelentős felszínborítási formája a gyepterület, mely a Natura 2000 terület 13 %-át borítja. Itt is a természetes gyepek aránya jelentősebb, amely 8 %, az intenzíven használt gyepek arány pedig 5,3 %.

Szántóföldi művelés is van a területen, nagytáblás szántóföldi művelés formájában 277 hektáron, a terület közel 7 %-án. A kistáblás művelés elhanyagolható, nem éri el a terület 1 %-át sem, viszont amit érdemes megemlíteni, hogy szőlőültetvények is vannak a területen, habár nagyon kis területen 7,36 hektáron. A Natura 2000 terület és a Velencei-tó között, illetve Pázmánd irányába nagyobb kiterjedésű szőlőültetvényeket találunk.

1. 3. 2. Tulajdoni viszonyok

1. 3. 3. Területhasználat és kezelés

1. 3. 3. 1. Mezőgazdaság

Jelenleg igényelhető támogatások

Kedvezőtlen Adottságú Területek támogatása

Ez az intézkedés támogatási lehetőséget biztosít a kedvezőtlen természeti adottságokkal rendelkező területeken gazdálkodók részére a Tanács 1999. május 17-i 1257/1999/EK rendeletének 13-20. cikkelyei alapján.

A kedvezőtlen adottságú területek (KAT) támogatásának célja a fenti rendelet 19. cikkében, valamint 20. cikkében meghatározott, a gazdálkodás eredményességét kedvezőtlenül befolyásoló gazdasági, társadalmi és természeti tényezők (jövedelmezőségi tényezők, alacsony népsűrűség és mezőgazdasági foglalkoztatottság aránya, alacsony hozamú, nehezen művelhető földterületek, valamint kedvezőtlen vízgazdálkodási és talajszerkezeti tényezők, szélsőséges talajsavanyúság és szikesség) hatásainak részbeni kompenzációja.

A KAT támogatás a Natura 2000 támogatással együtt igényelhető.

A támogatás mértéke:

a) a 19. cikk alapján lehatárolt területeken 85,9 euró/ha/év, azaz megközelítőleg 23500Ft/ha/év,

b) a 20. cikk alapján lehatárolt területeken 10,94 euró/ha/év, azaz megközelítőleg 3000 Ft/ha/év.

A 19. cikk szerint lehatárolt területek összterülete 395 402 ha, amely az összes megművelt terület 6,3%-a, valamint az ország területének 4,25%-a. A 20. cikkely feltételeinek összesen 488 156 ha földterület felel meg, amely az összes megművelt terület 7,77%-a, valamint az ország területének 5,24%-a. A kedvezőtlen adottságú területek összterülete 883 558 ha, azaz Magyarország összterületének 9,5%-a, illetőleg a teljes megművelt terület 14%-a.

A Velencei-hegység Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület gazdasági, társadalmi adottságai alapján nem indokolt, hogy a terület KAT 19 besorolást kapjon, viszont a gyenge talajtani paraméterek alapján a területből 242,4 hektár KAT 20-as terület. Ezek többnyire gyepterületek, ahol elérhető a támogatás a gazdálkodók számára.

Agrár-környezetgazdálkodás

Az agrár-környezetgazdálkodás célja a természeti erőforrások okszerű, fenntartható biztosítása és az élelmiszerbiztonság elősegítése.

Az agrár-környezetgazdálkodási támogatás együtt igényelhető a Natura 2000 területek támogatásával, azonban a túlkompenzációt el kell kerülni.

A Natura 2000 támogatások bevezetésének sikerességére következtethetünk, ha megvizsgáljuk, hogy az adott területen milyen a gazdálkodók elkötelezettsége a környezettudatos gazdálkodás iránt.

A Velencei-hegység Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Területen (4020 ha) két agrár-környezetgazdálkodási célprogramban vesznek részt a gazdálkodók: az „Alapszintű szántóföldi célprogramban” 27,38 hektárral és a „Füves élőhelyek kezelése” célprogramban 51,78 hektárral. A területen összesen 6 parcellán folytatnak természetkímélő gazdálkodást, a 6 parcella 3 pályázatban került benyújtásra. Ez a részvétel igen csekély a lehetőségekhez képest, és ezek a gyepes pályázatok is az intenzíven használt gyepre koncentrálnak. Érdemes lenne a természetes gyepet legeltetéssel hasznosítani és egyben a gazdálkodó is kiegészítő jövedelemre tehetne szert, amennyiben a területeket pályázza agrár-környezetgazdálkodásban. Érdemes azonban megfigyelni, hogy a területen kívül viszont igen jelentős az AKG parcellák megjelenése.

1. 3. 3. 2. Erdőgazdálkodás

Az erdőállomány jellemzése

A Velencei-hegység Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület erdőállománya 520 alrészletben 3031,7 hektáron helyezkedik el. Az alábbi táblázatok bemutatják a jelenlegi faállománytípusok területi kiterjedését, illetve a faállományban megvalósítandó fafajösszetétel, a célállomány területi kiterjedését.

Faállománytípus	Terület (ha)
10 Egyéb lomb elegyes-cseres	638,9
16 Cseres	536,6
01 Akácos	212,5
03 Kocsánytalan tölgyes-cseres	167,9
26 Egyéb lomb elegyes-feketefenyves	106,5
17 Cseres-kocsánytalan tölgyes	101,2
19 Molyhos tölgyes-cseres	95,8
18 Egyéb lomb elegyes-akácos	82,9
04 Kocsányos tölgyes	78,4
33 Feketefenyves-cseres	63,4
38 Cseres-feketefenyves	61,5
44 Elegyes-gyertyános	48,9
27 Cseres-kocsányos tölgyes	48,3
36 Fenyő elegyes-akácos	40,9
46 Egyéb lomb elegyes-kocsánytalan tölgyes	38,7
28 Kocsányos tölgyes-cseres	38,3
56 Fenyő elegyes-kocsányos tölgyes	30,3
05 Egyéb kemény lombos	29,3
24 Egyéb lomb elegyes-kocsányos tölgyes	28,7
54 Egyéb elegyes- molyhos tölgyes	27,5
57 Elegyes-juharos	26,8
40 Cseres-molyhos tölgyes	23,0
58 Hazai nyáras-kocsányos tölgyes	20,5

09 Feketefenyves	16,4
25 Fenyő elegyes-feketefenyves	15,3
52 Tölgyes-erdeifenyves	10,6
14 Erdeifenyves	10,3
31 Tölgyes-kőrises	9,0
15 Egyéb elegyes-kőrises	8,8
20 Fenyő elegyes-erdeifenyves	7,9
68 Egyéb lomb elegyes-gyertyános-kocsánytalan tölgyes	6,7
76 Molyhos tölgyes-feketefenyves	4,9
41 Egyéb lomb elegyes-erdeifenyves	4,4
65 Erdeifenyves-cseres	4,2
49 Gyertyános-kocsánytalan tölgyes	3,6
37 Cseres- gyertyános-kocsánytalan tölgyes	2,4
43 Kocsánytalan tölgyes	2,0
29 Nemes nyáras-akácos	1,8
11 Elegyes-mézgás égeres	1,4
22 Kőrises	1,2
48 Cseres-erdeifenyves	1,0
67 Kocsánytalan tölgyes-molyhos tölgyes	0,9
Nincs adat	372,1
Végösszeg	3031,7

Távlati célállománytípus	Terület (ha)
10 Egyéb lomb elegyes-cseres	758,2
03 Kocsánytalan tölgyes-cseres	710,8
17 Cseres-kocsánytalan tölgyes	348,1
19 Molyhos tölgyes-cseres	203,5
05 Egyéb kemény lombos	151,5
16 Cseres	112,3
37 Cseres- gyertyános-kocsánytalan tölgyes	103,0
46 Egyéb lomb elegyes-kocsánytalan tölgyes	65,2
38 Cseres-feketefenyves	53,1
40 Cseres-molyhos tölgyes	51,4
54 Egyéb elegyes- molyhos tölgyes	23,5
44 Elegyes-gyertyános	18,3
15 Egyéb elegyes-kőrises	14,0
11 Elegyes-mézgás égeres	7,1
26 Egyéb lomb elegyes-feketefenyves	7,0
01 Akácos	5,3
33 Feketefenyves-cseres	5,3
77 Elegyes-hársas	4,7
31 Tölgyes-kőrises	4,7
24 Egyéb lomb elegyes-kocsányos tölgyes	2,8
28 Kocsányos tölgyes-cseres	2,6

73 Molyhos tölgyes- kocsánytalan tölgyes	2,3
22 Kőrises	1,2
18 Egyéb lomb elegyes-akác	0,9
04 Kocsányos tölgyes	0,9
21 Kőrises-kocsányos tölgyes	0,8
67 Kocsánytalan tölgyes-molyhos tölgyes	0,6
47 Virágos kőrises-molyhos tölgyes	0,5
Nincs adat	372,1
Végösszeg	3031,7

A Velencei-hegység Natura 2000 terület erdőterületeinek szinte teljes egésze állami tulajdonban van (2947 ha) a többi pedig magántulajdonban van (84,7 ha). Az erdőgazdálkodók személyét az erdészeti adattár tartja nyilván.

Az erdőterület igen kis része védett természeti terület (192,2 ha), szinte teljes egésze pedig nem védett terület (2839,5 ha).

A kezelési üzemmód szerint mind a négy lehetséges kezelési üzemmód szerint vannak erdők a területen, ezek területi kiterjedését az alábbi táblázat mutatja be:

Kezelési üzemmód	Terület (ha)
Vágásos erdő	1905,2
Faanyagtermelést nem szolgáló erdő	387,3
Szálaló erdő	241,0
Átalakítás alatt álló erdő	126,1
Nincs adat	372,1
Összesen	3031,7

Rendeltetés szerint a területen majdnem egésze (2422,4 ha ~80 %) honvédelmi érdekeket szolgáló védő erdő, szintén védő funkciójú erdők a 204,3 hektár kiterjedésű talajvédelmi erdők, csupán 39,2 hektár erdő a faanyagtermelést szolgáló erdő. 372,1 hektárról nem áll rendelkezésre adat.

A molyhos-cseres tölgyesek természetes úton, igen gyengén újultak, szükség volt mesterséges kiegészítésre. Veszélyt jelent az ezüstfa elterjedése a bolygatott részekben. Jelenleg őshonos, klímának, termőföldnek megfelelő, többkorú, többszintes, elegyes faállományok kialakítása a cél. 445 000 m³ a fakészlet, 7500 m³ az éves termelés.

A terület jellemzése az Ökotípusos földhasználati modellben

Ökotípusok alatt az azonos ökológiai/alkalmassági/érzékenységi adottságokkal jellemezhető területeket értjük. Az ökotípusos földhasználati modellben részben külön vizsgáltuk a területek mezőgazdasági alkalmasságát, erdőalkalmasságát és környezeti érzékenységét. Ezek után mindhárom tulajdonság három fokozatának egy területi egységre vetített dominanciáját és azok kombinációját fejeztük ki egy-egy ökotípussal. Azaz a fent említett tényezőkkel – agráralkalmasság, erdőtelepítési alkalmasság, környezeti érzékenység – egyenként jellemeztünk egy három fokozatú skálán minden területi egységet. Ezek után megvizsgáltuk, hogy a három értékelt tulajdonság kombinációja miként jellemez egy területet. Mivel ezzel a módszerrel igen sok ökotípus jön létre, ezért ezekből csoportokat alkottunk a tényezők tulajdonság dominanciája alapján. Ennek értelmében az alábbi 10 származtatott ökotípust hoztuk létre:

1. jó illetve kiváló termőképességű agrárterületek,
2. gyenge illetve közepes termőképességű agrárterületek,
3. környezetileg érzékeny agrárterületek,
4. erdőtelepítésre javasolt területek,
5. védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek,
6. erdőtelepítésre javasolt, környezetileg érzékeny területek,
7. jó illetve kiváló agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek,
8. gyenge illetve közepes agrártermelési adottságú, vagy védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek,
9. környezetileg érzékeny, jó agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek,
10. gyenge agrártermelési és erdőtelepítési alkalmasságú, környezetileg érzékeny területek.

Ezen kívül megjelennek még a jelenlegi erdőterületek és a vizsgálatból egyéb okból kizárt területek.

A későbbiekben ez a metodika szolgált az OTTrT felülvizsgálatában meghatározott övezetek lehatárolására. Mely szerint a

- „Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület” kategóriát az 1. és 7. ökotípus területeiből leválogatott szántóterületek (nagyábrás szántóföldek, kistáblás szántóföldek, melegházak, állandóan öntözött szántó területek, rizsföldek) adják.
- Az erdőgazdálkodási térség „Erdőtelepítésre szánt tervezett erdeit” a 4. és 6. ökotípusok jelölik ki, az
- „Erdőtelepítésre, fásításra alkalmas terület” övezetét pedig a 4., 5. és 6. ökotípusok adják.

Az ökotípusos földhasználatnál bemutatott statisztikai adatok a site összterületére vonatkozóan kis mértékben eltérhetnek egymástól, mivel a vizsgálat és a statisztikai adatok előállítására térinformatikai módszerekkel történt 1 ha-os pixelmérettel.

Szántóföldi művelési alkalmasság

A szántóföldi művelési alkalmassági vizsgálat alapját a felhasznált talajtani (az Agrotopográfiai térkép fizikai féleség, vízgazdálkodási tulajdonságok, kémhatás és mészállapot tulajdonságok) és klimatikus környezeti változók alkalmasság szerinti súlyozása adja, mely széles szakértői kör bevonásával és az ún. Guilford-eljárással történt. Ezt követően a KIPA-eljárás alkalmazásával a vizsgált öt növény (búza, kukorica, napraforgó, lucerna, cukorrépa) termesztési alkalmassága alapján az azonos környezeti változókkal jellemezhető, homogén területek rangsorolása valósult meg.

A vizsgálatból az alábbi felszínborítási kategóriákat zártuk ki:

- Mesterséges felszín kategóriái,
- Ültetvények,
- Erdők,
- Vizenyős területek,
- Vizek.

A vizsgálat eredményeként az alábbi kategóriákat alakítottuk ki:

- Vizsgálatból kizárt terület,
- Legkevésbé alkalmas terület,
- Alkalmas terület,
- Leginkább alkalmas terület.

A terület szántóföldi művelési alkalmassága a site-ra az alábbi táblázat szerint alakul. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a site adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

	Velencei-hegység		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
Vizsgálatból kizárt terület	2741	68,15	989027	50,35	2889136	31,06
Legkevésbé alkalmas terület	231	5,74	342354	17,43	1215097	13,06
Alkalmas terület	922	22,92	556887	28,35	3962396	42,60
Leginkább alkalmas terület	128	3,18	75924	3,87	1235049	13,28
Összesen	4022	100,00	1964192	100,00	9301678	100,00

A Velencei-hegység Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület nagy része erdőterület, így ezek a területek kizárásra kerültek a vizsgálatból. A maradék terület szinte egésze a közepes alkalmasságú területek kategóriába került. Itt extenzív művelés (gyepgazdálkodás, extenzív szántóföldi művelés megvalósítása) javasolt. Az a közel 6 %, ami szántóföldi művelésre legkevésbé javasolt a terület déli részén helyezkedik el, itt köves-földes kopár a talaj genetikai típusa. Az a kicsit több mint 100 hektár „Leginkább alkalmas terület” közvetlenül ennek a területnek a szomszédságában, azonban már a mezőföld talajaihoz kapcsolódóan található. Ennek a területnek egy része része a „Kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek” OTTrT-s övezetének.

Erdőtelepítési alkalmasság

Az erdőtelepítési alkalmasságot két fő szempont határozza meg:

a vizsgált terület potenciális erdőgazdálkodási teljesítőképessége - gazdasági alkalmassága és az erdő iránti környezeti igény - a leendő erdőnek a terület környezeti érzékenységére gyakorolt várható kedvező hatása, erdő környezeti teljesítőképessége. Értéke annál nagyobb, minél nagyobb lesz az új erdő várható környezetjavító (talajvédelmi és víztisztító, vízgazdálkodást szabályozó, stb.) szerepe, minél nagyobb mértékben jelentkezik az erdő környezeti érzékenységet befolyásoló hatása iránti társadalmi és földtulajdonosi igény.

Az erdőalkalmasság mértéke a következő képlet segítségével határozható meg:

ERDŐALKALMASSÁG = A TERÜLET ERDŐGAZDÁLKODÁSRA VALÓ ALKALMASSÁGA (E_Galk) + ERDŐ IRÁNTI KÖRNYEZETI IGÉNY (E_KVszuks)

Az erdőalkalmasságot tehát a gazdasági alkalmasság és az erdő iránti környezeti igény együttes értéke adja. Ez azt jelenti, hogy az erdőtelepítésre való alkalmasság gazdasági érdekből vagy környezetérzékenységi okból egyaránt magas lehet, sőt a két érdek összeadva megelőzheti az esetleg prioritást élvező szántóföldi földhasználati igényt.

A védett területek esetében az erdőtelepítés csak akkor javasolható, ha nem sért természetvédelmi érdeket. A telepítés során honos fajok alkalmazásával természetszerű erdőket kell létrehozni.

A vizsgálatból kizárásra került területek az alábbiak:

- Mesterséges felszín kategóriái,
- Ültetvények,
- Tanyák,

- Természetes gyeppek,
- Erdők,
- Vizenyős területek,
- Vizek,
- Jogi oltalom alatt álló területek (Nemzeti Park, Tájvédelmi Körzet, Természetvédelmi Terület),
- Ex-lege területek,
- Ramsari Területek.

A terület erdőgazdálkodásra való alkalmasságát az alábbi tényezők befolyásolják:

$$EGalk = GENalk + T.VÍZG + T.KÉM + KLIMAalk$$

A képletben szereplő tényezők az alábbiak:

GENalk	A talaj genetikus típusai (Agrotopográfiai adatbázis),
T.VÍZG	A talaj vízgazdálkodási tulajdonságai (Agrotopográfiai adatbázis),
T.KÉM	A talaj kémhatása és mészállapota (Agrotopográfiai adatbázis),
KLIMAalk	Erdészeti klímazónák az alkalmasság szerint pontozva.

Az erdőtelepítési alkalmasságot nemcsak az erdőgazdálkodásra való alkalmasság határozza meg, hanem az erdő iránti környezeti igény, környezetvédelmi szükségesség. Az erdő iránti környezeti igényt az alábbi tényezők befolyásolják:

$$E_KVszüks = T.FIZ + LEJT + VÍZV + KLIMAKv$$

A képletben szereplő tényezők az alábbiak:

T.FIZ	A talaj fizikai félesége (Agrotopográfiai adatbázis),
LEJT	Lejtőkategória,
VÍZV	Felszín alatti vízvédelmi területek,
KLIMAKv	Erdészeti klímazónák a környezeti igény szerint pontozva.

A vizsgálat eredményeként az alábbi erdőtelepítési alkalmassági kategóriákat alakítottuk ki:

- Vizsgálatból kizárt terület,
- Feltételesen alkalmas terület,
- Alkalmas terület,
- Kiválóan alkalmas terület.

A terület erdőtelepítési alkalmassága a site-ra az alábbi táblázat szerint alakul. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a site adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

	Velencei-hegység		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
Vizsgálatból kizárt terület	3474	86,55	1525394	77,73	4103130	44,16
Feltételesen alkalmas terület	69	1,72	91380	4,66	576091	6,20
Alkalmas terület	471	11,73	298767	15,22	3855787	41,50
Kiválóan alkalmas terület	0	0,00	46870	2,39	755607	8,13
Összesen	4014	100,00	1962411	100,00	9290615	100,00

A vizsgálatból kizárásra kerültek az erdőterületek és a természetes gyeppek, ami igen jelentős része a területnek. A maradék területnek, amely a site kb 13 %-a nagy része alkalmas erdőtelepítésre, elsősorban véderdő telepítésre.

Környezeti érzékenység

A környezeti érzékenységet három tényező összegzéséből állítottuk elő, ezek:

- Élővilág-érzékenység,
- Talajérzékenység,
- Vízbázisok érzékenysége.

A tényezők kapcsán azt vizsgáltuk, hogy adott tulajdonság jelen van-e az egyes területi egységeken avagy nincs.

A környezeti érzékenység szintézis térkép azt mutatja, hogy a három tényezőtől hány fed át adott helyen. A vizsgálatból kizártuk a mesterséges felszíneket.

Az élővilág érzékenységet a jogi oltalom alatt álló területek, az ökológiai hálózat területei, a Natura2000 területek és az ex-lege területek alkotják.

A talaj érzékenységét az erózió mértékével fejeztük ki. Az eróziós térkép készítésekor azt a módszert alkalmaztuk, amely tulajdonképpen nem az erózió állapotának felmérésére, hanem a talajvesztés lehetséges mértékének becslésére épül. Ezek alapján 2 t/ha/év mennyiség felett érzékenynek tekintettük a területet.

A környezeti érzékenység harmadik összetevőjeként a területtel kapcsolatos vízvédelmi szempontokat vizsgáltuk, ami során a nitrátérzékeny és a felszín alatti vízvédelmi területeket vettük számba.

A fentiek értelmében az alábbi kategóriákat alakítottuk ki:

- Nem érzékeny terület,
- Legkevésbé érzékeny terület,
- Érzékeny terület,
- Legérzékenyebb terület.

A terület környezeti érzékenysége a site-ra az alábbi táblázat szerint alakul. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a site adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

	Velencei-hegység		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
Nem érzékeny terület	12	0,30	23770	1,21	3255279	35,02
Legkevésbé érzékeny terület	181	4,51	905517	46,12	4177749	44,95
Érzékeny terület	3812	94,94	1025916	52,25	1844314	19,84
Legérzékenyebb terület	10	0,25	8285	0,42	17014	0,18
Összesen	4015	100,00	1963488	100,00	9294356	100,00

A Velencei-hegység Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület majdnem egésze két szempontból (vízvédelmi és élővilág-védelmi szempontból is) érzékeny. A terület szinte teljes egésze része a Nemzeti Ökológiai Hálózatnak és egy Természetvédelmi Terület is található rajta. Vízvédelmi szempontból azért érzékeny, mert északi része karszton helyezkedik el, déli részénél pedig 100 méteren belül vízáradó van. A Velencei-tó felé eső lejtős területeken vannak olyan foltok, ahol a talajvesztés meghaladja a 2 t/ha/év mennyiséget, így az a 10 hektáros terület az, ami mindhárom szempontjából érzékeny.

Ökotípusos földhasználati meghatározottság

Miután értékeltük az egyes tényezőket (pontértéket adtunk 0-3 között – 0: vizsgálatból kizárt, 1: leggyengébb -> 3: legmeghatározóbb) megvizsgáltuk, hogy az egyes területi egységeken hogyan alakul a három tulajdonság kombinációja és azok dominanciája. Az egyes ökotípusokat az alábbi algoritmussal alakítottuk ki:

1. „jó illetve kiváló termőképességű agrárterületek”
Ezt a minősítést kapta egy terület, ha a szántóföldi alkalmasság 3-as volt és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 2.
2. „gyenge illetve közepes termőképességű agrárterületek”:
a szántóföldi alkalmassági dominancia erősebb az erdőtelepítési dominanciánál, a terület gyenge vagy közepes termőképességű. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha a szántóföldi alkalmasság 2-es volt és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 1.
3. „környezetileg érzékeny agrárterületek”:
jó, illetve kiváló termőképességű területek magas környezetérzékenységi meghatározottsággal, amit a földhasználat során mindenképpen figyelembe kell venni
Ezt a minősítést kapta egy terület, ha a szántóföldi alkalmasság 3-as volt, az erdészeti alkalmasság kisebb vagy egyenlő, mint 2, de a környezeti érzékenység szintén 3-as értéket vitt az ökotípus jellemzésébe.
4. „erdőtelepítésre javasolt területek”:
Ezt a minősítést kapta egy terület, ha az erdészeti alkalmasság 3-as volt és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 2.
5. „védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek”:
Az erdőtelepítési dominancia erősebb a szántóföldi alkalmassági dominanciánál, a terület erdőtelepítésre figyelembe vehető. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha az erdészeti alkalmasság 2-es volt és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 1.
6. „erdőtelepítésre javasolt, környezetileg érzékeny területek”:
Erdőtelepítésre indokolt területek magas környezetérzékenységi meghatározottsággal, amit a földhasználat során mindenképpen figyelembe kell venni. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha az erdészeti alkalmasság 3-as volt, a szántóföldi alkalmasság kisebb vagy egyenlő, mint 2, de a környezeti érzékenység szintén 3-as értéket vitt az ökotípus jellemzésébe.
7. „jó illetve kiváló agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek”:
A területnek az erdőtelepítési és a szántóföldi növénytermesztési alkalmassági dominanciája egyaránt jellemző, mindkét meghatározottsághoz kiváló adottságok tartoznak. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha mind a szántóföldi alkalmasság, mind az erdészeti alkalmasság 3-as volt és a környezeti érzékenység kisebb vagy egyenlő, mint 2.
8. „gyenge illetve közepes agrártermelési adottságú, vagy védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek”:
Mind az erdőtelepítési alkalmasság, mind a szántóföldi alkalmasság közepes. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha mind a szántóföldi alkalmasság, mind az erdészeti alkalmasság 2-es volt és a környezeti érzékenység kisebb vagy egyenlő, mint 1.
9. „környezetileg érzékeny, jó agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek”:

Mind erdőtelepítésre indokolt terület, mind a szántóföldi növénytermesztésre alkalmas terület, magas környezetérzékenységi meghatározottsággal, amit a földhasználat során mindenképpen figyelembe kell venni. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha mindhárom érték 3-as volt.

10. „gyenge agrártermelési és erdőtelepítési alkalmasságú, környezetileg érzékeny területek”:

A környezeti érzékenység dominál, vagy közepes és gyenge termelési adottságok esetén ugyanakkora súllyal határozza meg a területet. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha a környezeti érzékenység 3-as vagy 2-es és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 2. Avagy a környezeti érzékenység 1-es vagy 0-ás és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 1.

A terület ökotípusos földhasználati meghatározottsága a site-ra az alábbi táblázat szerint alakul. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a site adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

	Velencei-hegység		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
Vizsgálatból kizárt terület	11	0,27	12779	0,65	606270	6,53
Jó illetve kiváló termőképességű agrárterületek	127	3,16	66053	3,37	1137101	12,24
Gyenge illetve közepes termőképességű agrárterületek	10	0,25	151762	7,74	685599	7,38
Környezetileg érzékeny agrárterületek	1	0,02	220	0,01	750	0,01
Erdőtelepítésre javasolt területek	0	0,00	38492	1,96	640499	6,89
Védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek	0	0,00	33728	1,72	494606	5,32
Erdőtelepítésre javasolt, környezetileg érzékeny területek	0	0,00	350	0,02	1013	0,01
Jó illetve kiváló agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek	0	0,00	5521	0,28	71255	0,77
Gyenge illetve közepes agrártermelési adottságú, vagy védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek	12	0,30	124085	6,32	2077736	22,37
Környezetileg érzékeny, jó agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek	0	0,00	0	0,00	3	0,00
Gyenge agrártermelési és erdőtelepítési alkalmasságú, környezetileg érzékeny területek	1095	27,27	795332	40,54	1722495	18,54
Jelenlegi erdőterületek	2759	68,72	733642	37,39	1852347	19,94
Összesen	4015	100,00	1961964	100,00	9289674	100,00

A terület legnagyobb része erdőterület, a maradék kb. 30 % a „Gyenge agrártermelési és erdőtelepítési alkalmasságú, környezetileg érzékeny területek” (27,27 %) és a „Jó illetve kiváló termőképességű agrárterületek” (3,16 %) között oszlik meg. Utóbbi szántóterületei részei a „Kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek” OTTrT-s övezetének.

A terület közel egyharmada azért került a „Gyenge agrártermelési és erdőtelepítési alkalmasságú, környezetileg érzékeny területek” ökotípusba, mivel a területnek mindenhol magas a környezeti érzékenysége és ezt az értékelést nem haladja meg a szántóföldi művelési és/vagy erdőtelepítési alkalmasság. Ezekben a területeken mindenképpen a környezeti értékek szem előtt tartásával kell valamilyen extenzív mezőgazdasági művelést alkalmazni.

1. 3. 3. 3. Vadgazdálkodás, halászat, horgászat

A terület a III/4. Dunamenti-Mezőföldi körzetben helyezkedik el. A körzet apróvadás és nagyvadás átmeneti jellegű vadászterületekből áll. Állandó, általánosan elterjedt nagyvad faj az őz, emellett változó egyedsűrűségben megjelenik a gímszarvas és a vaddisznó, illetve foltszerűen a dám és a muflon. A mezei nyúl alacsony egyedsűrűséggel mindenhol megtalálható a körzetben, a fácán területi eloszlása azonban az eltérő természeti adottságokból adódóan nagyobb különbségeket mutat. Az apróvad fajok állomány nagyságára a folyamatos csökkenés jellemző. A területen sok vizes élőhely található, ahol a vízivadgazdálkodás szerepe jelentős. A vadgazdálkodási tervezési szempontok alapján a nagyvad fajok létszámcsökkenése illetve az apróvad fajok érdekében történő élőhelyjavítás és ragadozógyérítés javasolt. A vízivad szempontjából fontos a vízparti növényzet megóvása, nyugodt táplálkozó- és pihenőterületek biztosítása.

A területet érintő vadgazdálkodási egységek kódszáma, neve és telephelye:

07-402310-1-4-1	Széchenyi Zsigmond Vadásztársaság (Székesfehérvár)
07-403410-1-4-1	Rovákja Völgye Vadásztársaság (Lovasberény)
07-403510-1-3-4	HM Bp -i Erdőgazd. Zrt. Lovasberényi Erd. Ig. (Budapest)
07-404610-1-4-1	Barátság Vadásztársaság (Vereb)

A terület vadállományának értékelése az érintett vadászatra jogosultak 10 éves adatai alapján:

Vadfaj	A körzet jellemző állomány-sűrűsége (pld/100 ha)	A terület jellemzői				A vadfajok vadgazdálkodási jelentősége
		Állománysűrűség (2000-2009)		Hasznosítási sűrűség (1999-2008)		
		pld/100 ha	trend	pld/100 ha	trend	
Gímszarvas	0,34	2,12	csökkenő	0,89	stagnáló	nagy
Dámszarvas	0,13	2,75	stagnáló	1,95	stagnáló	nagy
Őz	3,81	1,51	növekvő	0,51	növekvő	kicsi
Muflon	0,08	1,09	csökkenő	0,35	csökkenő	kicsi
Vaddisznó	0,72	2,96	növekvő	2,13	stagnáló	közepes
Mezei nyúl	3,80	2,94	növekvő	0,11	növekvő	kicsi
Fácán	9,35	4,76	növekvő	0,99	növekvő	kicsi
Fogoly	0,33	0,19	csökkenő	0,00	-	nincs

(Adatforrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár, SZIE-VMI, Gödöllő, 2009)

A területen a gímszarvas és a muflon állomány nagysága csökken, a dámszarvasé állandónak tekinthető, az őz és a vaddisznó állománya növekszik. A nagyvadállomány hasznosított mennyisége a gím, a dám és a vaddisznó esetében az évek közötti ingadozások ellenére állandónak mondható. A muflon terítéke csökken és csak az őz esetében figyelhető meg növekedés. A mezei nyúl és a fácán növekvő állománysűrűsége növekvő hasznosítási aránnyal is párosul. A fogoly létszáma csökken a területen.

A vízivadfajok vadgazdálkodási jelentősége kicsi; vetési lúd, nagyilik és tőkés réce került terítékre az utóbbi években. A területen vadgazdálkodási szempontból jelentőséggel bíró egyéb vadászható fajok: balkáni gerle, örvös galamb, szarka, dolmányos varjú, szajkó, róka, borz, nyest, házi görény, aranyakál, üregi nyúl, kóbor kutya, kóbor macska.

A területet érintő természetvédelmi korlátozások kiterjednek a vadászati és vadgazdálkodási berendezések elhelyezésére és az élőhelyfejlesztésre. A kiemelt fontosságú védett területeken nagy hangsúlyt kell fektetni a vadfajok intenzív apasztására.

A tervezési és állománykezelési előírásokkal összhangban állománycsökkentő nagyvadgazdálkodást kell folytatni. Emellett a megfelelő ivararány és korosztályszerkezet kialakításával, a kiváló adottságú egyedek kíméletével a jó minőségű gím- és dámszarvasállomány megtartása a cél. Az őz esetében is az ivararány és a korosztályösszetétel beállítása és az általános minőségjavítás a cél. A vaddisznó- és muflonállomány szintentartása vadgazdálkodási szempontból célszerű. Bár az apróvadfajok vadgazdálkodási jelentősége kicsi a területen, megfelelő élőhelykezeléssel és a kártevők apasztásával állománysűrűségük növekedését érhetjük el.

Érvényben lévő vadgazdálkodási tervek:

III/4. Dunamenti-Mezőföldi körzet vadgazdálkodási terve. Érvényesség: 2014-ig. (Készítését az Országos Vadgazdálkodási Adattár koordinálta.)

Széchenyi Zsigmond Vadásztársaság (07-402310-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. augusztus Jóváhagyta: Fejér Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

Rovákja Völgye Vadásztársaság (07-403410-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. augusztus Jóváhagyta: Fejér Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

HM Bp -i Erdőgazd. Zrt. Lovasberényi Erd. Ig. (07-403510-1-3-4) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. november 23. Jóváhagyta: Fejér Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

Barátság Vadásztársaság (07-404610-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. augusztus Jóváhagyta: Fejér Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

A vadászatra jogosultak adott vadászati évre szóló éves vadgazdálkodási tervei.

1. 3. 3. 4. Vízgazdálkodás

Adatok beszerzése folyamatban van.

1. 3. 3. 5. Turizmus

Nadap 80 ha, művelés alól kivett területet kíván turisztikailag hasznosítani, amelynek fele a Natura 2000 része. Szőlészet, borászat és bemutatóhely létrehozását tervezi egy vállalkozó, ami a település turisztikai felvirágoztatását szolgálná. Sukorót több ezer turista látogatja évente. Helyi vállalkozók fejlesztési elképzeléseiben szerepel a település rendezett, tiszta, német nemzetiségű jellegének erősítése, illetve kaszinó város létrehozása. A helyiek nem utasítják el az elképzeléseket.

1. 3. 3. 6. Ipar

Ipari fejlesztés nem tervezett.

1. 3. 3. 7. Infrastruktúra

A Natura területet tervezett és meglévő gyűjtő-, illetve mellékutak érintik. Natura Sukoróval átfedő területét gyalogos, illetve turistaút, Pákozddal átfedő területeit tervezett kerékpárút érinti.

1. 3. 3. 8. Települési viszonyok, területfelhasználási konfliktusok

Nadap és Sukoró terjeszkedését nem zavarja a Natura. Pákozdot alulról az M7-es autópálya, felülről a Natura terület határolja, ezzel korlátozva a település fejlődését. A Natura határ módosításáról már korábban folytak egyeztetések a KvVM-mel. Pákozdon a katonai lőtér átminősítését forszírozza egy helyi vállalkozó, de ehhez kármentesíteni kellene a területet.

2. Felhasznált irodalom

- Ádám L., Somogyi S. (1972): A Velencei-tó és vízgyűjtője. – In: A Velencei-tó és vízgyűjtője – Vízügyi atlasz sorozat 12., Budapest
- Bauer N., Mészáros A., Galambos I. (2002): A *Gagea bohemica* (Zauschn.) Schult. Et Schult. Élőhelyválasztásának vizsgálata. – *Kitaibelia* 7(2): 215–223.
- Boros Á. (1921, 1922, 1930, 1933, 1934, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1949, 1952, 1953): útinaplók.
- Boros Á. (1937): Fejér vármegye növénytakarója. Magyar városok és vármegyék monográfiája, 22: 3–14.
- Boros Á. (1954): A Vértes, a Velencei-hegység, a Velencei-tó és környékük növényföldrajza. – *Földrajzi Értesítő* 3: 280–309.
- Borsos O. (1959): Geobotanische Monographie der Orchideen der pannonischen und karpatischen Flora II. *Ann. Univ. Scient. Budapest. Sect. Biol.* 2: 59–93.
- Borsos O. (1960): Geobotanische Monographie der Orchideen der pannonischen und karpatischen Flora IV. *Ann. Univ. Scient. Budapest. Sect. Biol.* 3: 93–129.
- Borsos O. (1962): Geobotanische Monographie der Orchideen der pannonischen und karpatischen Flora VI. *Ann. Univ. Scient. Budapest. Sect. Biol.* 5: 27–61.
- Borsos O. (1963): Geobotanische Monographie der Orchideen der pannonischen und karpatischen Flora VII. *Ann. Univ. Scient. Budapest. Sect. Biol.* 6: 43–81.
- Borsos O. (1964): Geobotanische Monographie der Orchideen der pannonischen und karpatischen Flora VIII. *Ann. Univ. Scient. Budapest. Sect. Biol.* 7: 45–71.
- Bölöni J.: A Velencei-hegység természetföldrajzi viszonyai. – V. MÉTA-túra 2005. október 5–9., MTA ÖBKI.
- Csiky J. (2006): Adatok Magyarország flórájához és vegetációjához I. – *Kitaibelia* 10(1): 138–153.
- Farkas S. (szerk.) (1999): Magyarország Védett Növényei. – *Mezőgazda Kiadó*, 420 pp.
- Farkas E., Lökös L. (2006): Törvényesen védett zuzmófajok Magyarországon. – *Poszter, Aktuális Flóra- és Vegetációkutatás a Kárpát-medencében VII*, Debrecen, 2006. február 24–26.
- Farkas S., Molnár V.A. (2001): Adatok hazai *Nanocyperion*-fajok ismeretéhez VII. A *Cyperus glaber* L. második magyarországi lelőhelye. – *Kitaibelia* 6(1): 167.
- Fekete G. (1952–1959): A Velencei-tó, partvidéke és a Velencei-hegység fitocönológiai viszonyai. – Doktori értekezés. Készült az ELTE Növényrendszertani-Növényföldrajzi Intézetében és a Természettudományi Múzeum Növénytárában, Budapest, kézirat 33 oldal + 16 táblázat.
- Fekete G. (1954): A *Chlorocyperus glaber* (L.) Palla Magyarországon. – *Bot. Közlem.* 45: 253–254.
- Fekete G. (1955): Die Vegetation des Velenceer Gebirges. – *Annales Historico-naturales Musei Nationalis Hungarici*, 7: 343–362.
- Fekete G., Jakucs P. (1957): Néhány karsztbokorerdő-faj elterjedési adatainak katalógusa Magyarországról. – *Annales Historico-naturales Musei Nationalis Hungarici* 8: 181–195.
- Haraszthy L. (szerk.) (2000): Magyarország madarai. – *Mezőgazda*, Budapest
- Illyés Z. (2005): A 2005. évi *Liparis loeselii* állománymonitoring és védett fajok előfordulásának pontszerű térképezése, A nádasmonitoring keretén belül a különböző kezelésű foltok cönológiai mintavételezése a tápanyagcsökkentés lehetséges módozatainak leírása, A *Liparis loeselii* mesterséges szaporulat kiültetési kísérletei, A Velencei-tó vízgyűjtőjének élőhelytérképezése különös tekintettel a vízfolyások közvetlen környékére c. tanulmány a Duna-Ípoly Nemzeti Park számára. Budapest, mscr. pp. 69.
- Illyés Z. (2008): A Velencei-hegység (HUDI20053) Natura 2000 terület élőhely-térképezése. – *Kutatási jelentés*
- Illyés Z., Tóth E. (2006): Új őszi füzértekercs (*Spiranthes spiralis* (L.) Chevall) előfordulás a Velencei-hegységben. – *Kitaibelia* 10(1): 200.
- Kárpáti Z. (1934): Két érdekes növény a velencei Meleghegyen. – *Botanikai Közlemények* 31: 43.
- Kenyeres Z., Bauer N. & Rácz I. (2002): Saga pedo Pallas dans le bassin Carpates, synthès et nouvelles données (Orthoptera, Tettigoniidae). – *Bulletin de la Société entomologique de France* 107(2): 149–156.
- Kereszty Z. (1987–1988): A magyarországi *Scilla bifolia* alakkör rendszertani felülvizsgálata. – II. Numerikus taxonómiai vizsgálatok. – *Botanikai Közlemények* 74–75 (1–2): 47–61.

- Lacza J. Sz. (1959): Beiträge zur Arealkunde der ungarischen Helleborus-Arten. – *Annales Historico-Naturales Musei Nationalis Hungarici* 51: 201–209.
- Lelkes A. (1999): Lónyelvű csodabogyó – *Ruscus hypoglossum* L. – *Tilia* 7: 281–285.
- Less Gy. (2004): Eocén üledékes képződmények. — In Gyalog L., Horváth I. (szerk.): A Velencei-hegység és a Balatonfő földtana. Magyarázó a Velencei-hegység földtani térképéhez (1:25 000) és a Balatonfő–Velencei-hegység mélyföldtani térképéhez (1:100 000) [Geology of the Velence Hills and the Balatonfő. Explanatory Book of the Geological Map of the Velence Hills (1:25 000) and the Geological Map of Pre-Sarmatian Surface of the Balatonfő–Velence Area (1:100 000)]. — Kiadja a Magyar Állami Földtani Intézet, Budapest, pp. 80–83, 209–211.
- Marosi S. & Somogyi S. (1990): Magyarország kistájainak katasztere. – Budapest, Földrajztudományi Kutató Intézet
- Merkel O., Kovács T. (1997): Bogarak–Coleoptera. – Nemzeti Biodiverzitás Monitorozó Rendszer VI. MTM, Budapest, p. 44.
- Molnár A., Sulyok J., Vidéki R. (1995): Vadon Élő Orchideák. – Kossuth Könyvkiadó, 160 pp.
- Molnár V.A. (2003): Rejtőzködő kincseink. Növényritkaságok a Kárpát-medencében. – Debreceni Egyetem TTK Növénytan Tanszék, Debrecen, WinFair Kft., Szeged, 232 pp.
- Pinke Gy., Pál R., Mesterházy A., Király G., Szendrői V. (2005–2006): Adatok a Dunántúli-középhegység és a Nyugat-Magyarországi peremvidék gyomflórájának ismeretéhez. – *Kitaibelia* 10(1): 154–185.
- Rakonczay Z. (szerk.) (1989): Vörös Könyv (A Magyarországon kipusztult és veszélyeztetett növény- és állatfajok). – Akadémia Kiadó, Budapest
- Riezing N. (2002): Adatok a Dunántúl északi részének flórájához. – *Kitaibelia* 7(2): 163–167.
- Soó Rezső, Borsos Olga (1966): Geobotanische Monographie der Orchideen der pannonischen und karpatischen Flora IX. – *Ann. Univ. Scient. Budapest. Sect. Biol.* 8: 315–336.
- Szerényi G. (1997): A Meleg-hegy és a Hurka-völgy. – *Természet Világa*, 128 (7): 327–329.
- Szili I. (1999): Élet a grániton. – *Természet Világa* 130 (3): 138–140.
- Tamás J., Csontos P. (2002): Őszi füzértkeres (*Spiranthes spiralis* /L./ Chevall) a Pázmándi-sziklákon. – *Botanikai Közlemények* 89: 183–186.
- Udvardy L., Bényei-Himmer M. (1999): Data for flora of the surroundings of Velence Mountains and Lake Velencei. – *Publ. Univ. Horticulturae Industriaeque Alimentariae* 59: 145–160.
- ZSOMBÉK Természetkutató Egyesület (2003): Velencei-hegység tervezett tájvédelmi körzet élőhelytérképe és kezelési tervének előkészítése. – Duna-Ípoly NP Ig. megbízásából készített kutatási jelentés, kézirat, Budapest

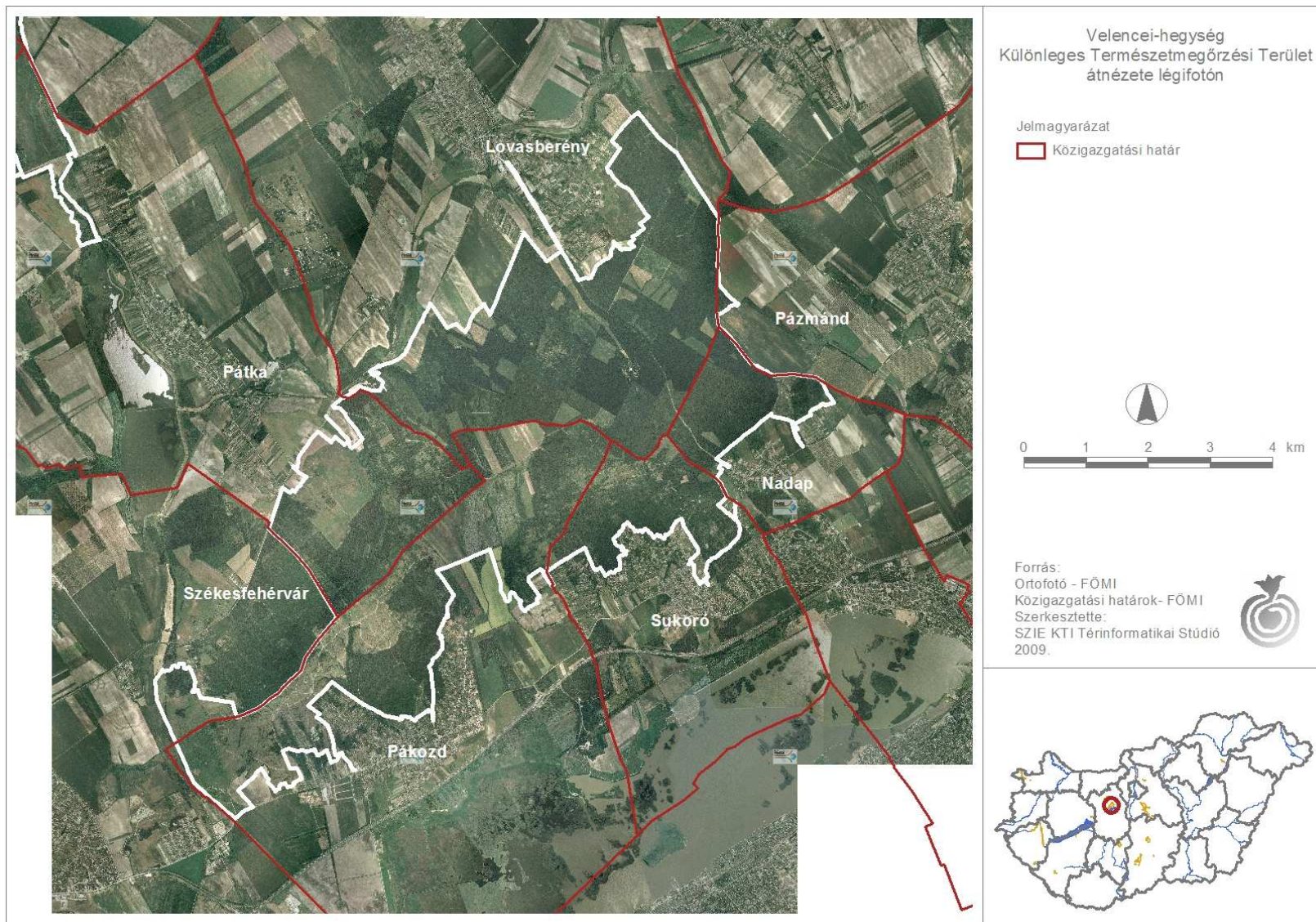
<http://geo.kvvm.hu/tir/>

A kijelölt Natura 2000 területek adatlapjai (Cntryhu 2008.mdb)

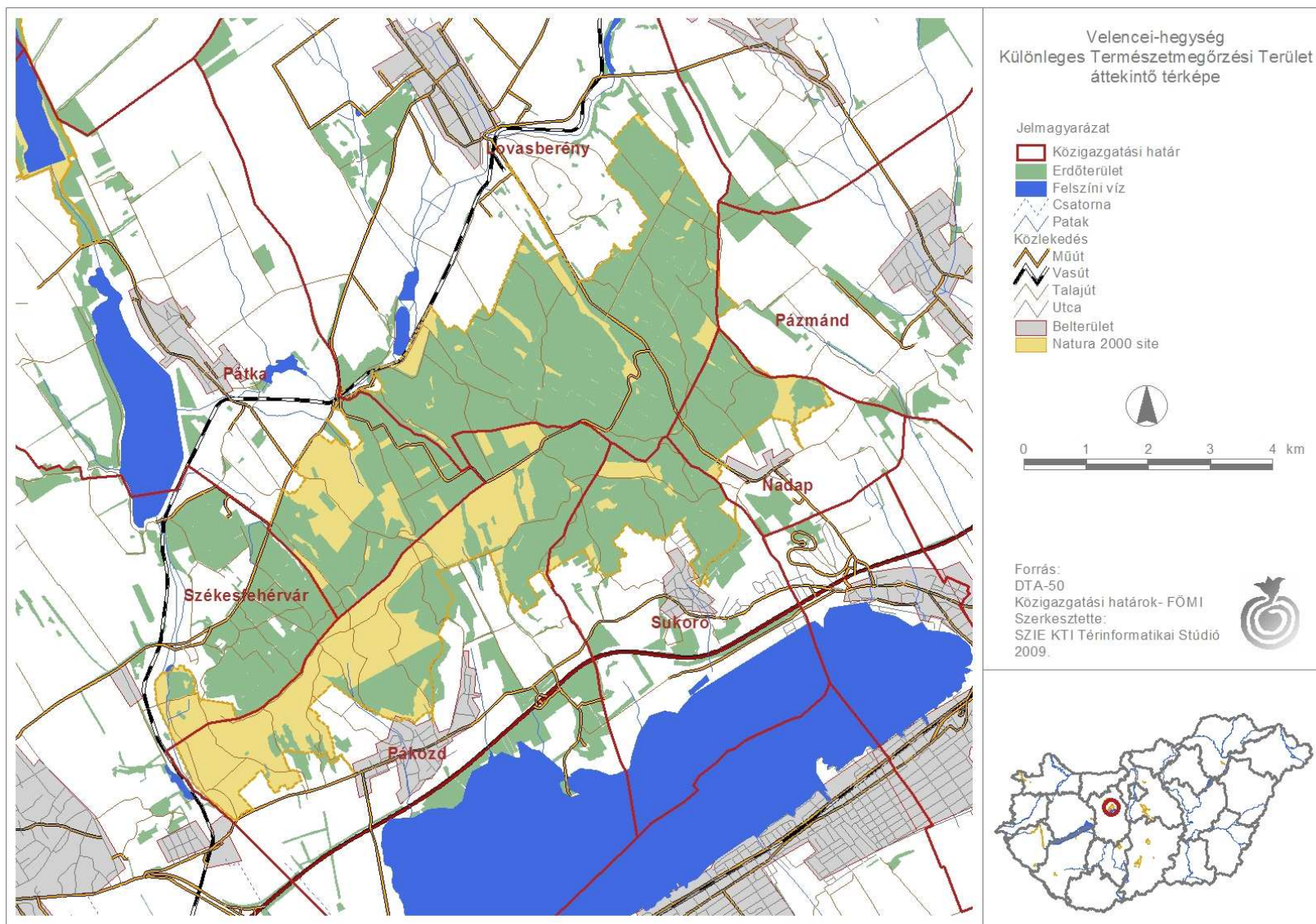
A kijelölt Natura 2000 területek térinformatikai fedvénye (Natura 2000 shape)

Országos védett területek határa

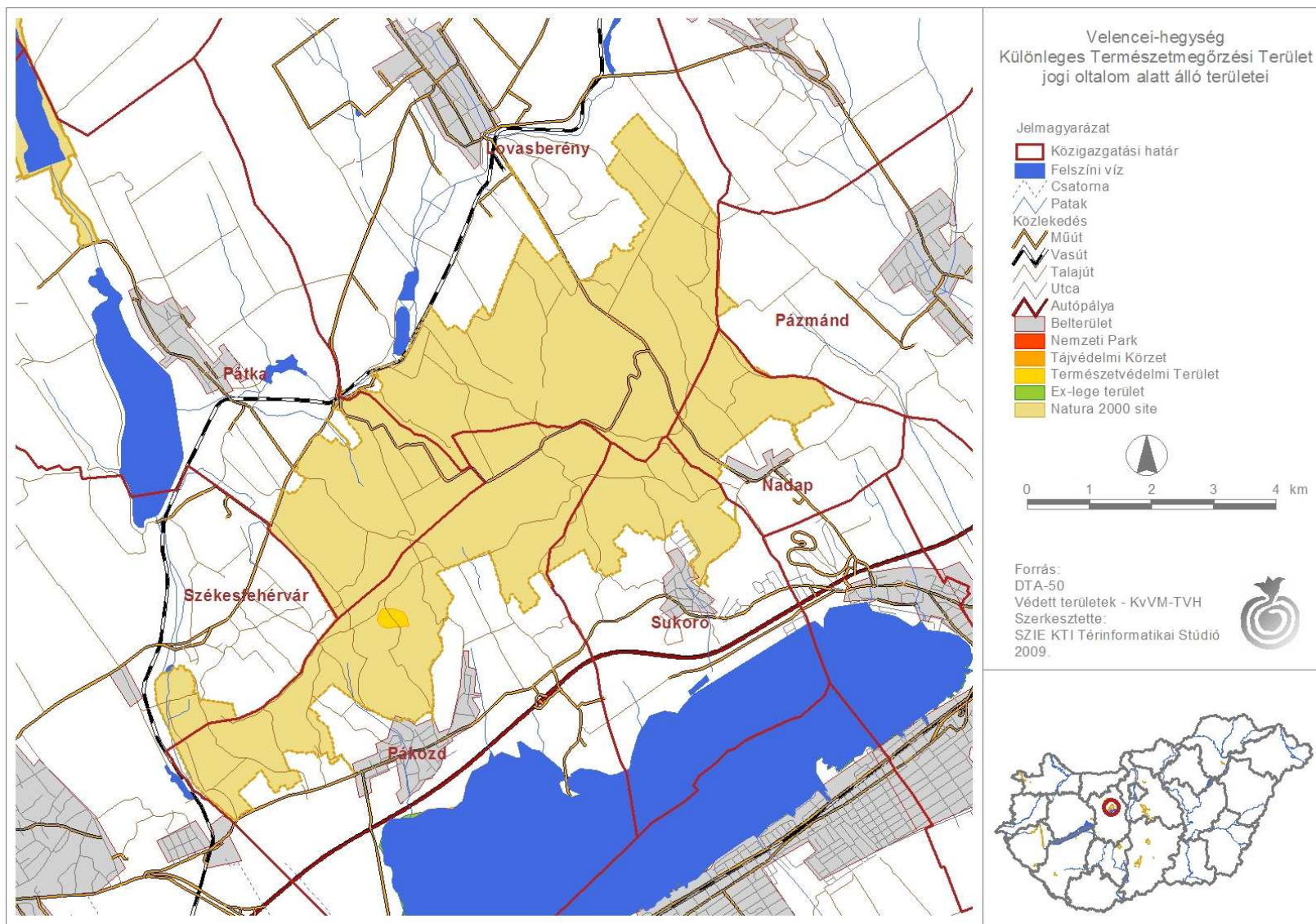
III. MELLÉKLETEK
Térképek

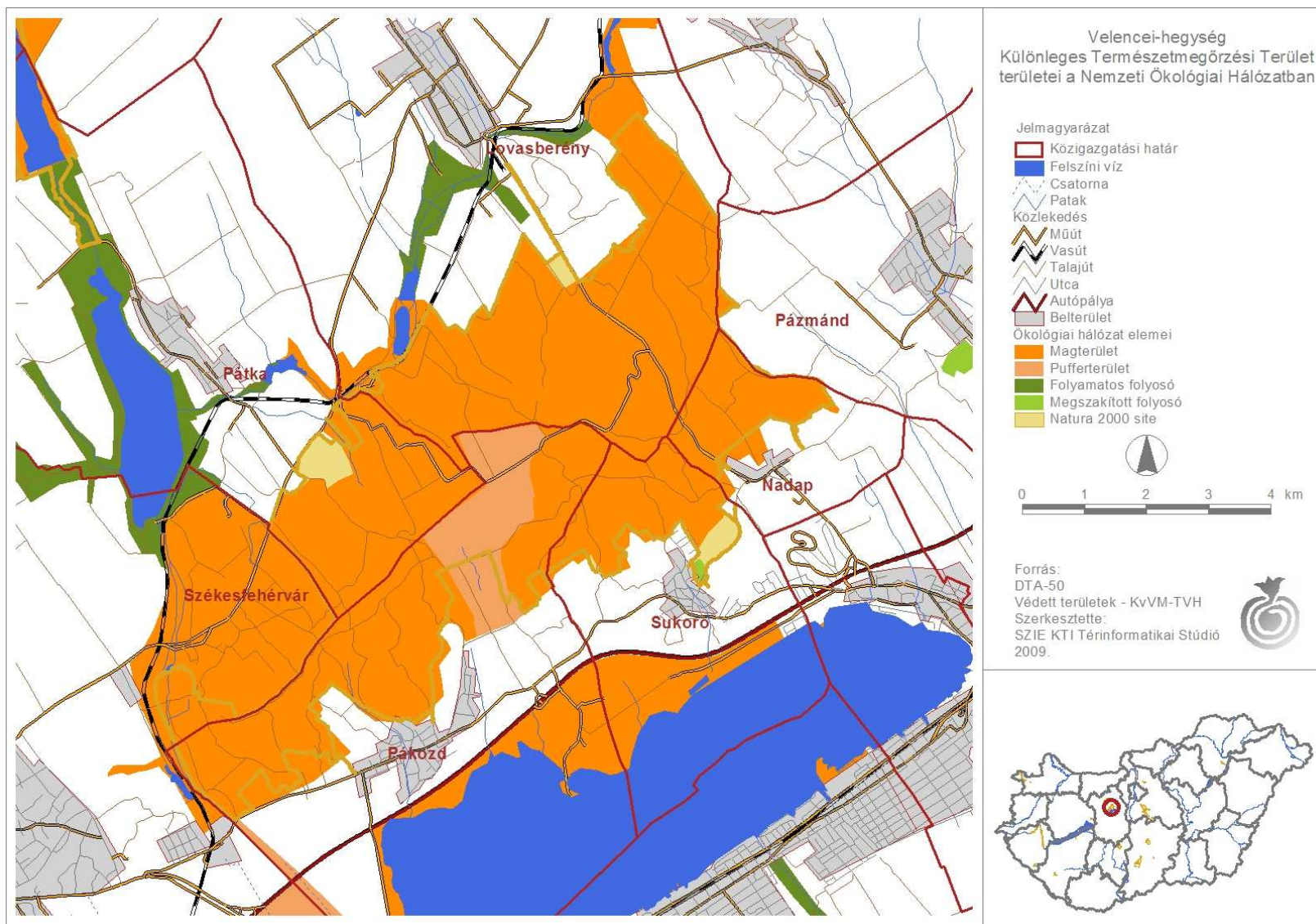
1. sz. melléklet: A tervezési terület átnézeti légifotója

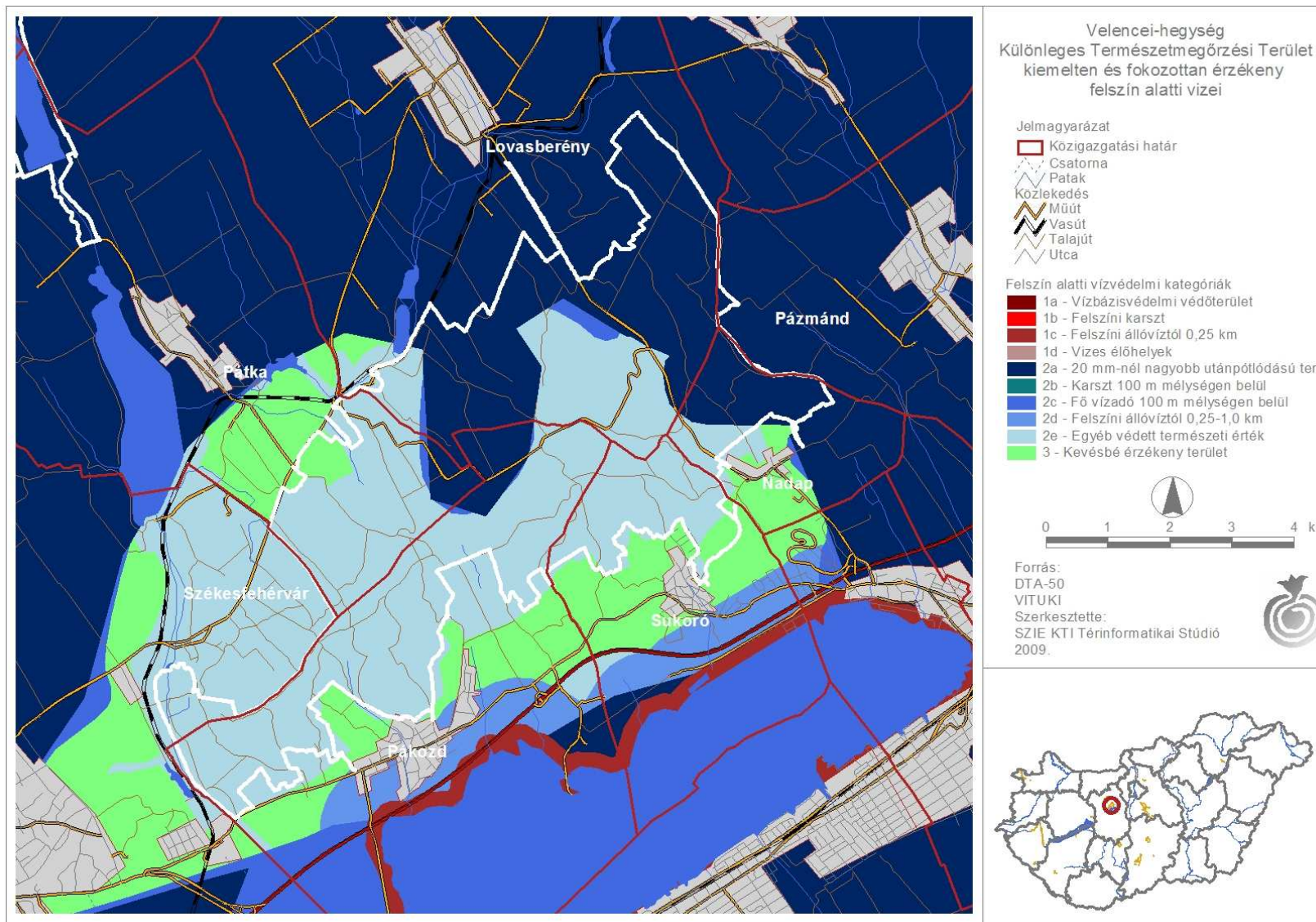
3. sz. melléklet: A tervezési terület DTA-50 átnézeti térképe

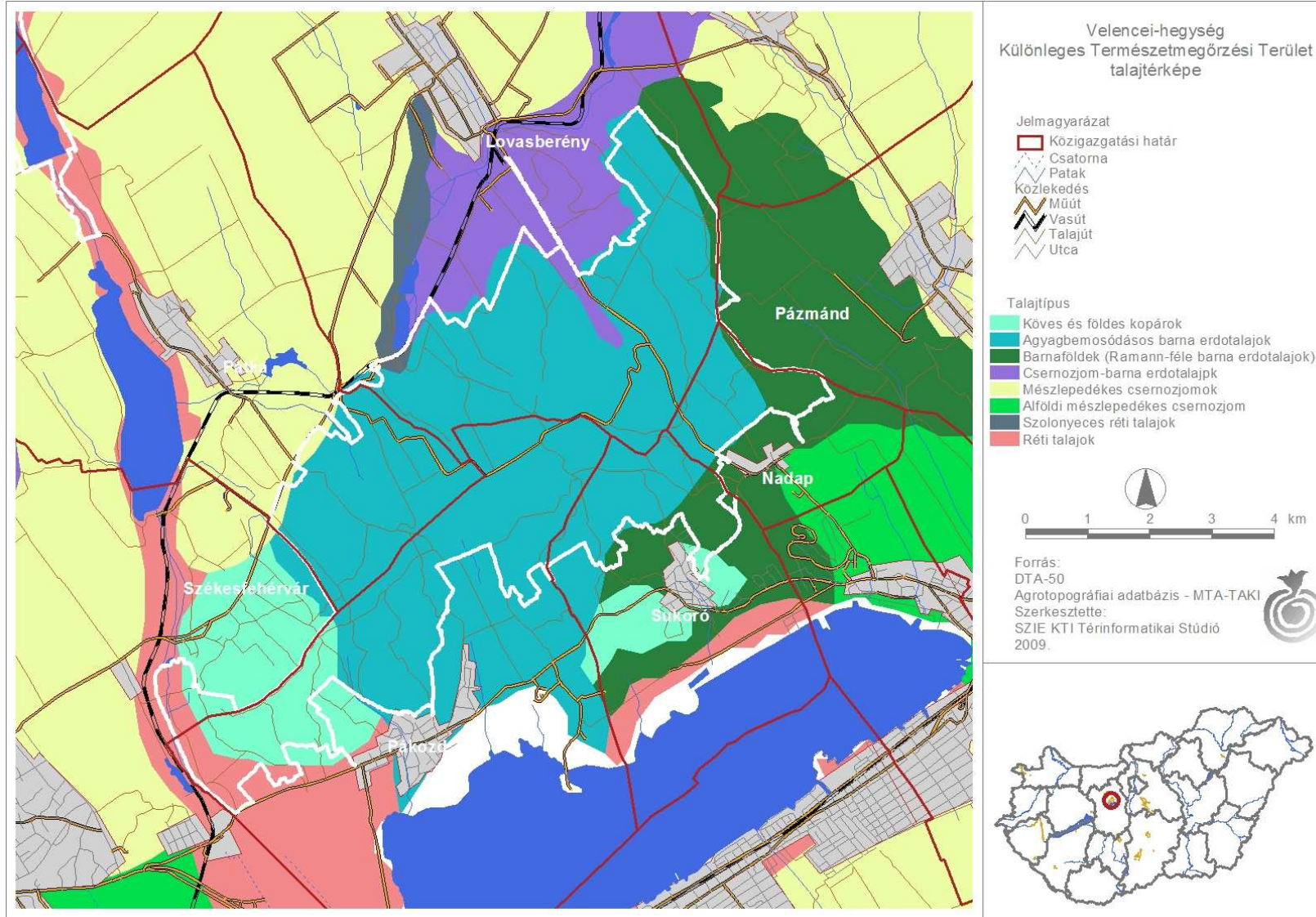
4. sz. melléklet: A tervezési terület jogi oltalom alatt álló területei

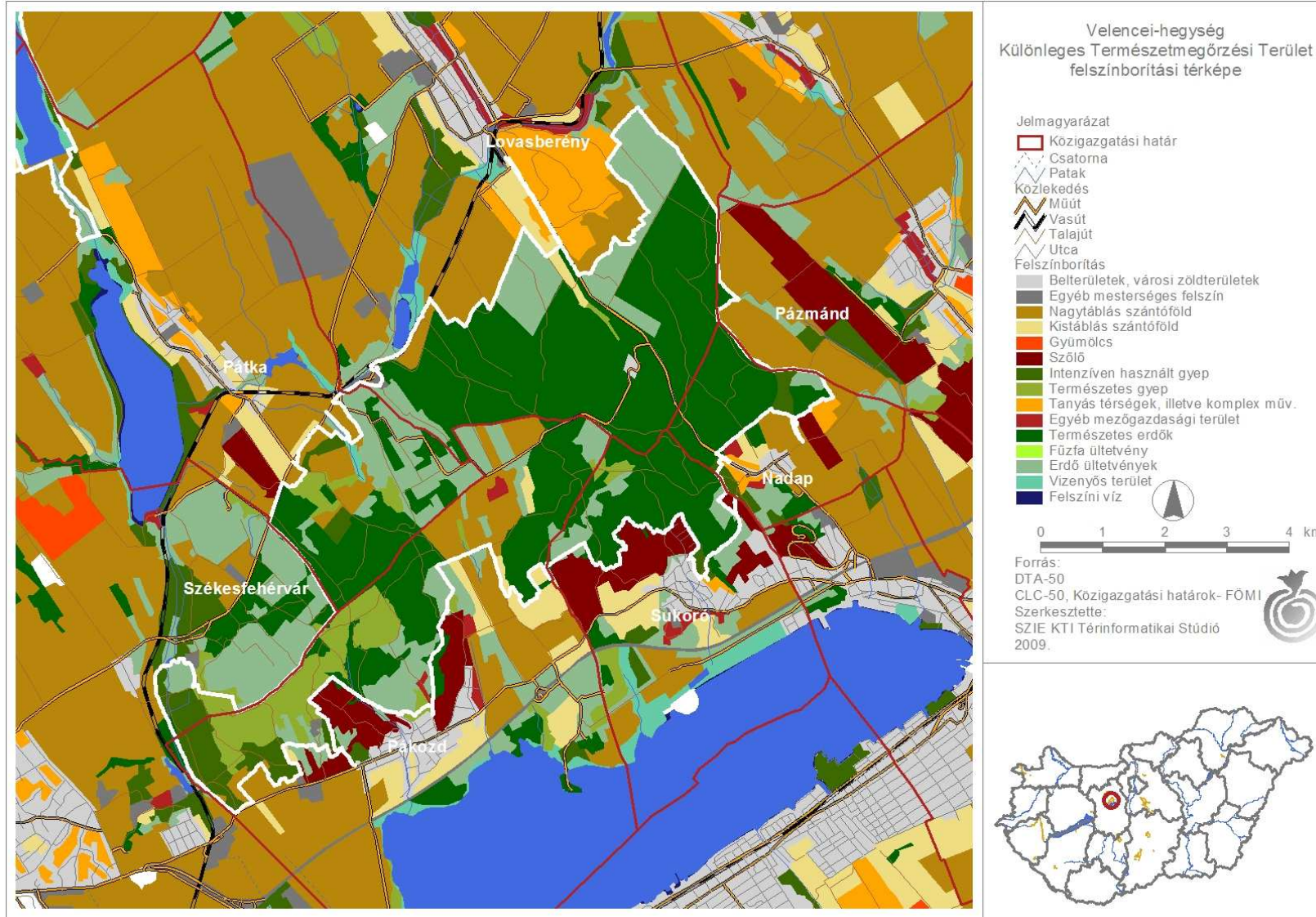
5. sz. melléklet: A tervezési terület érintettsége a Nemzeti Ökológia Hálózatban

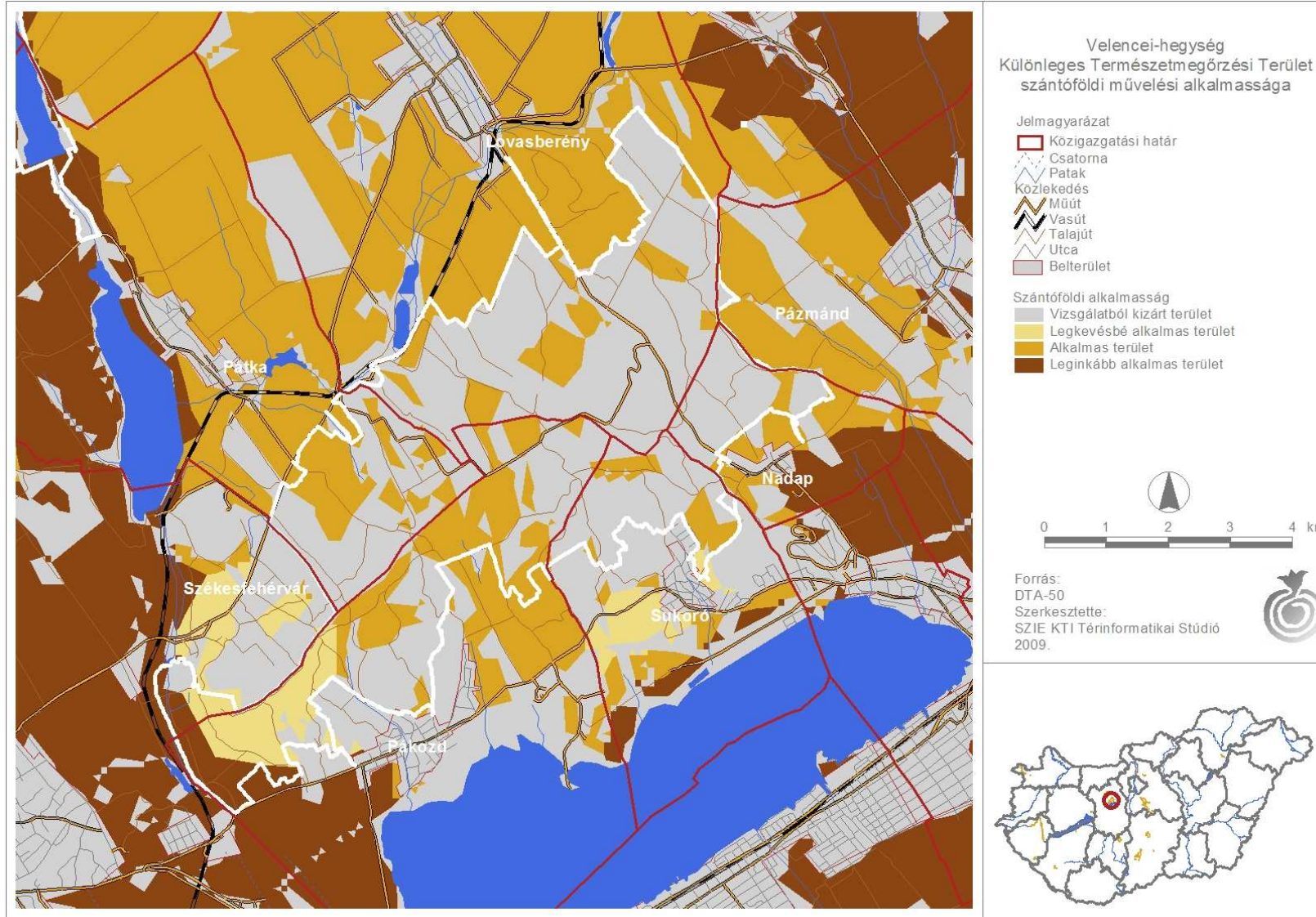
6. sz. melléklet: A tervezési terület kiemelten és fokozottan érzékeny felszín alatti vizei

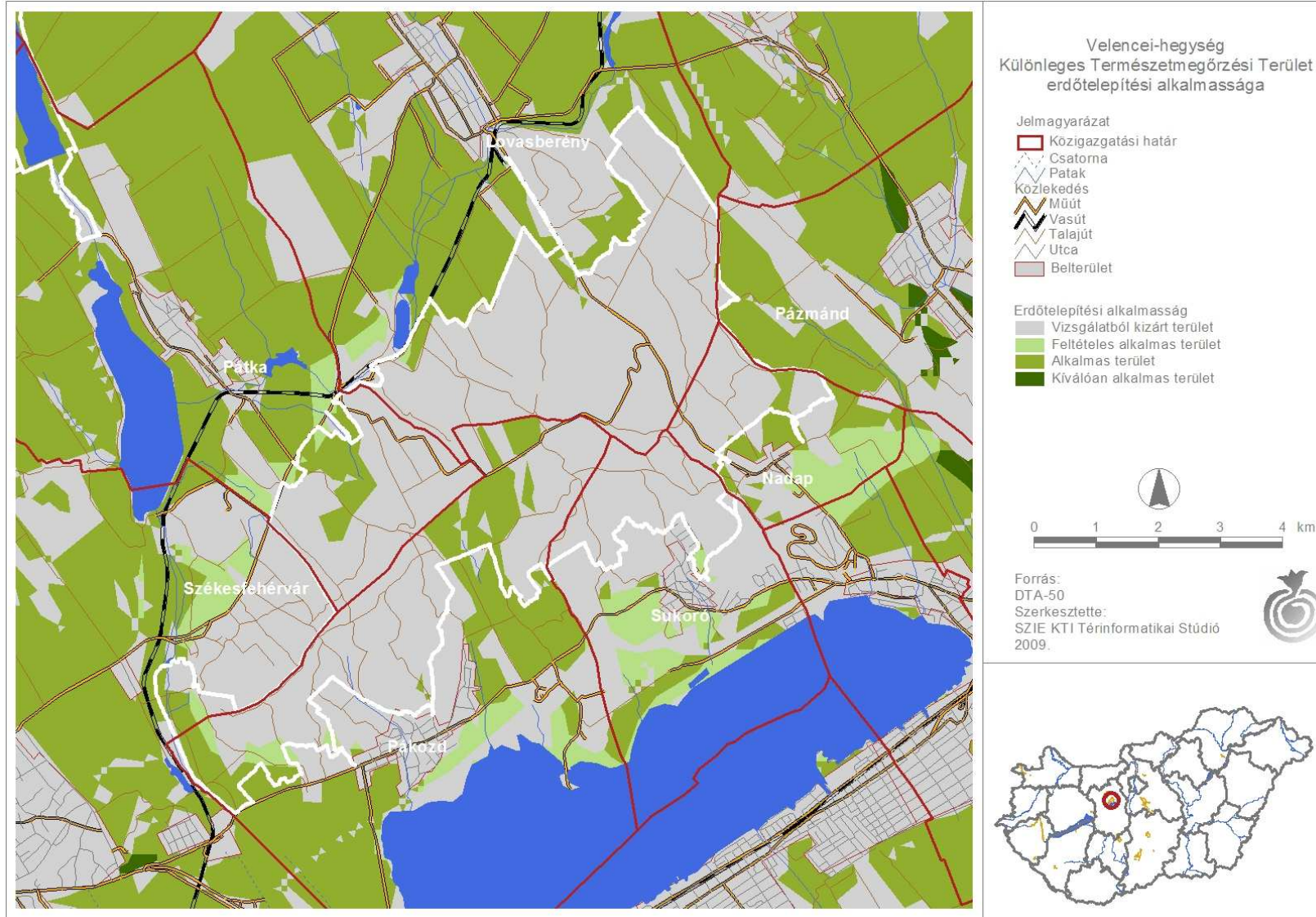
7. sz. melléklet: A tervezési terület talajtérképe

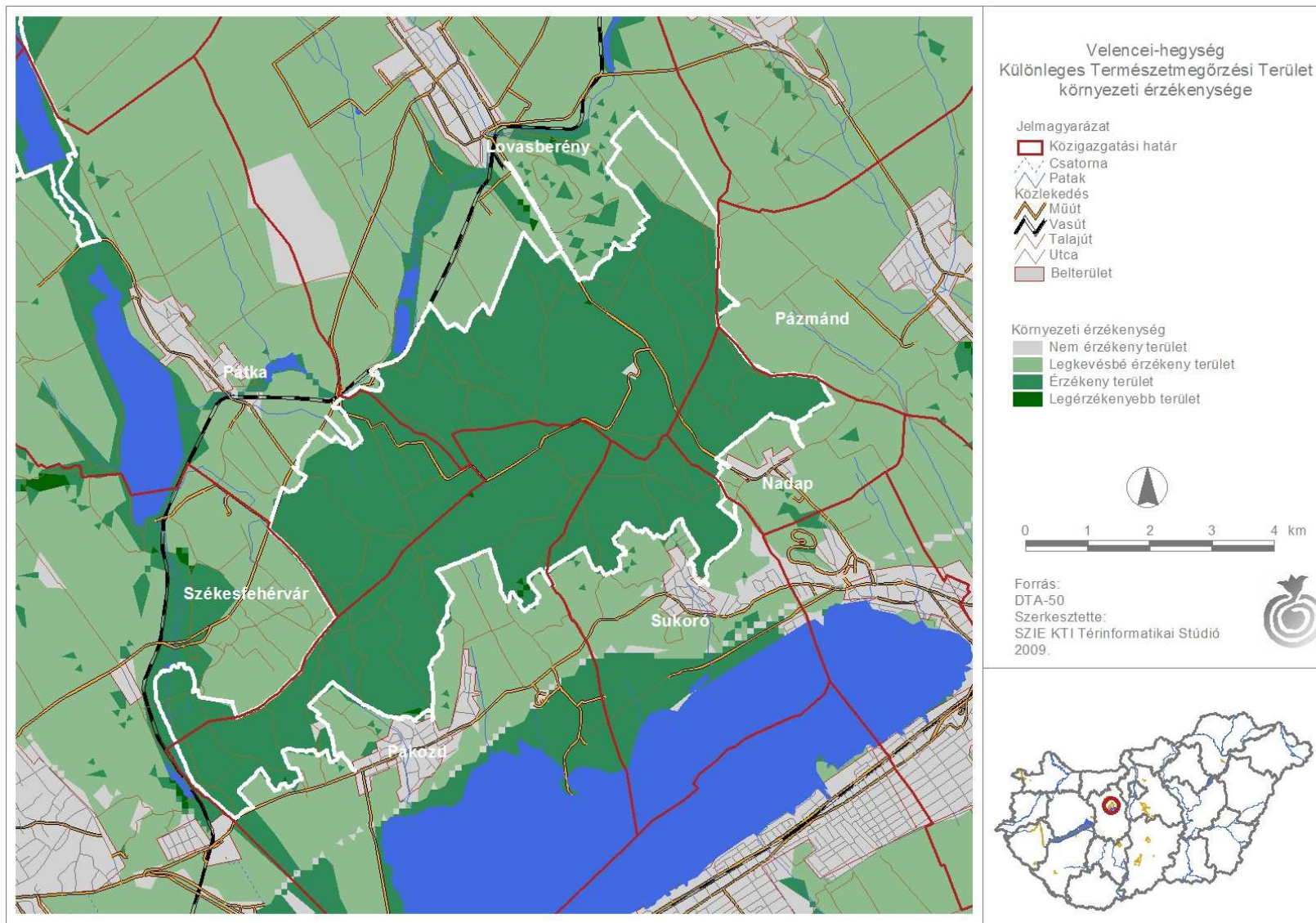
8. sz. melléklet: A tervezési terület felszínborítási térképe

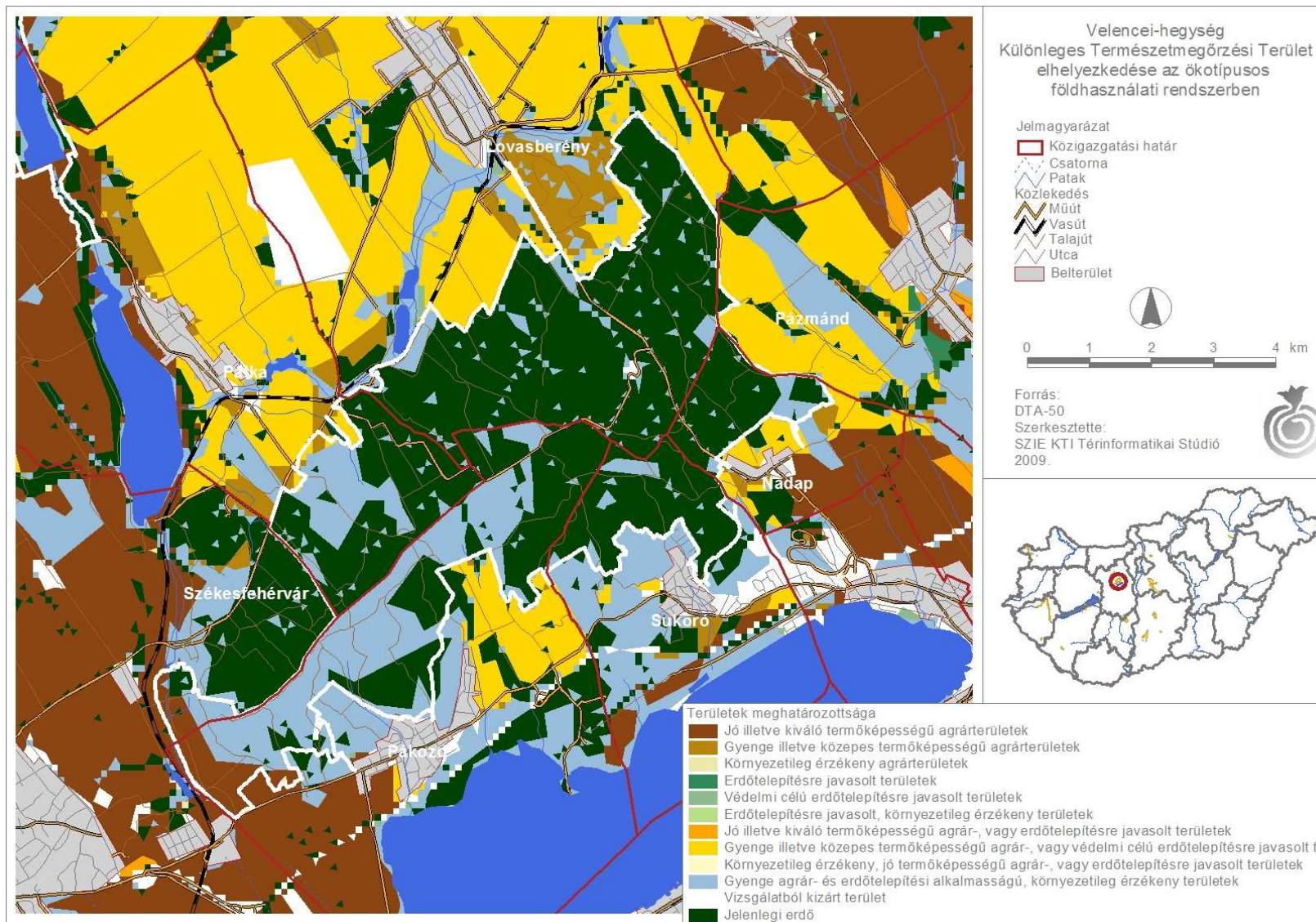
9. sz. melléklet: A tervezési terület szántóföldi művelési alkalmassága

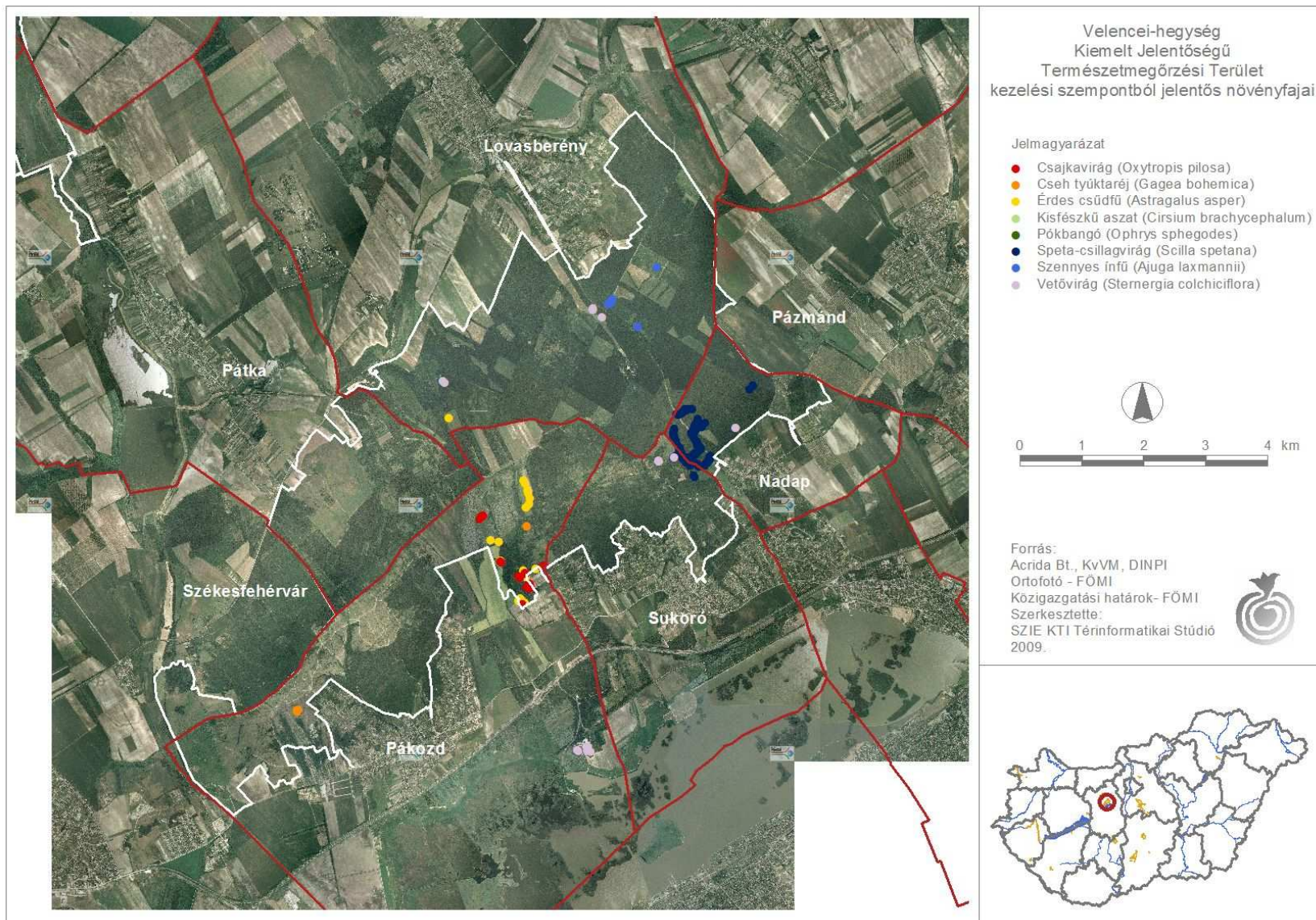
10. sz. melléklet: A tervezési terület erdőtelepítési alkalmassága

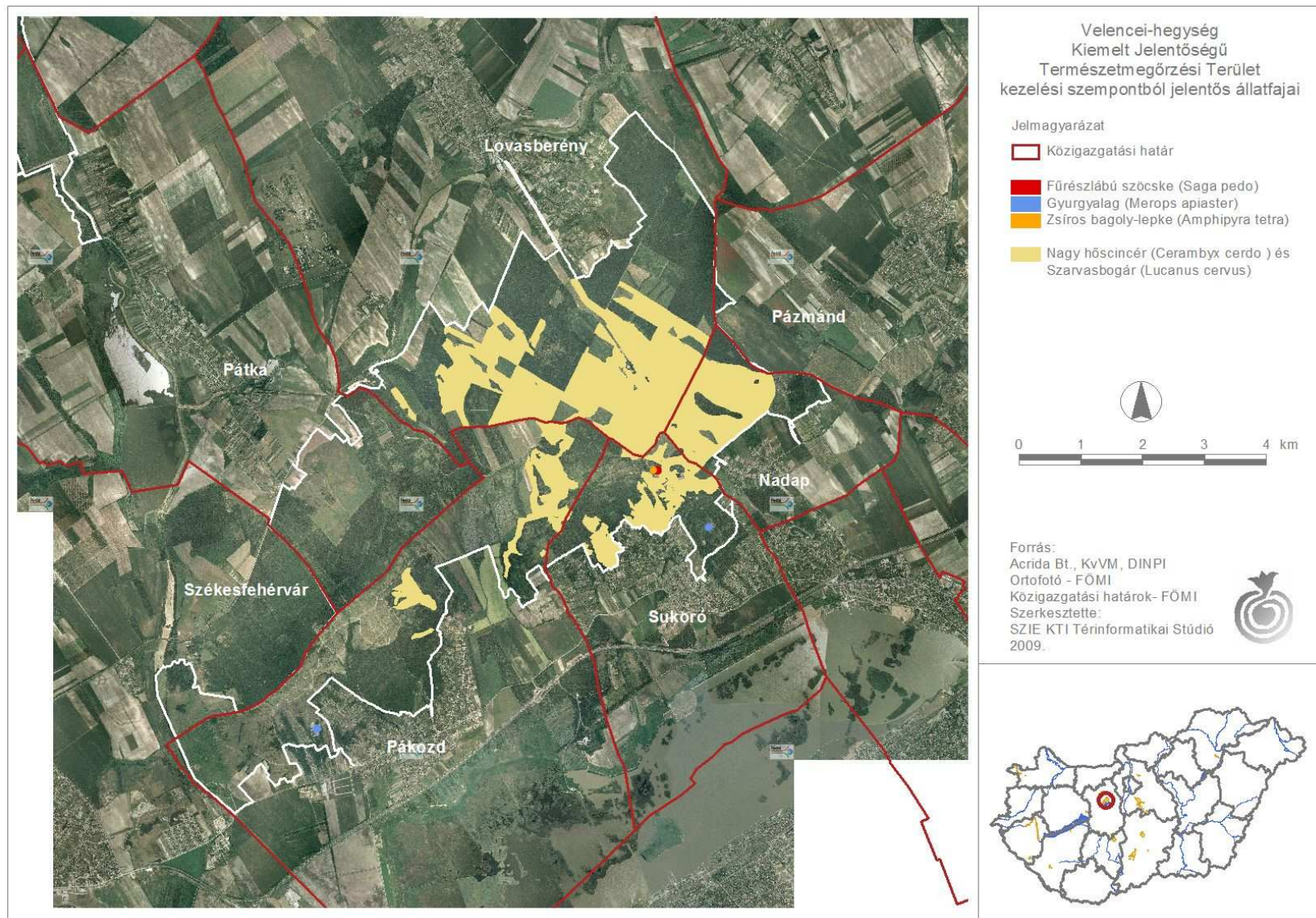
11. sz. melléklet: A tervezési terület környezeti érzékenysége

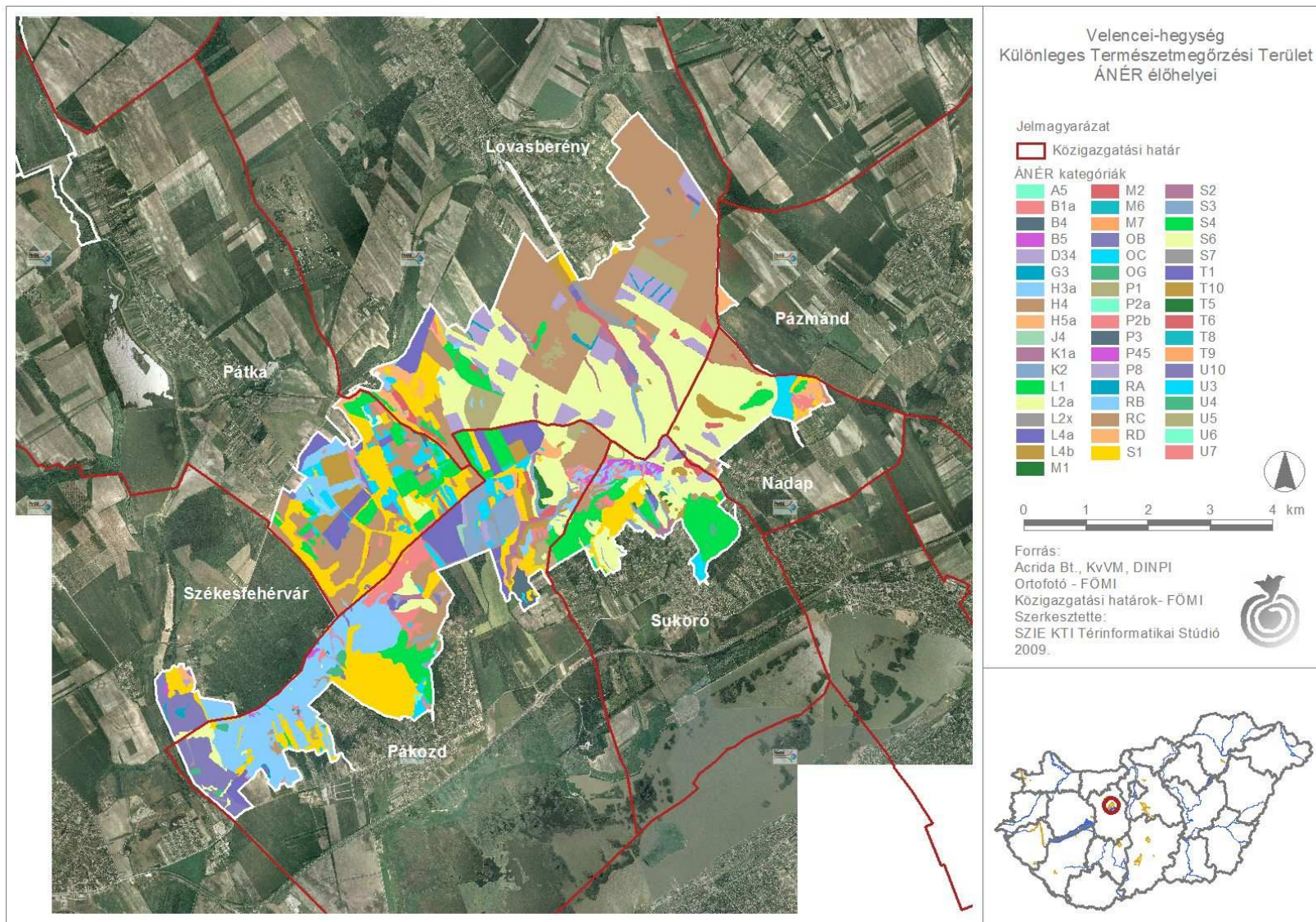
12. sz. melléklet: A tervezési terület elhelyezkedése az ökotípusos földhasználati rendszerben

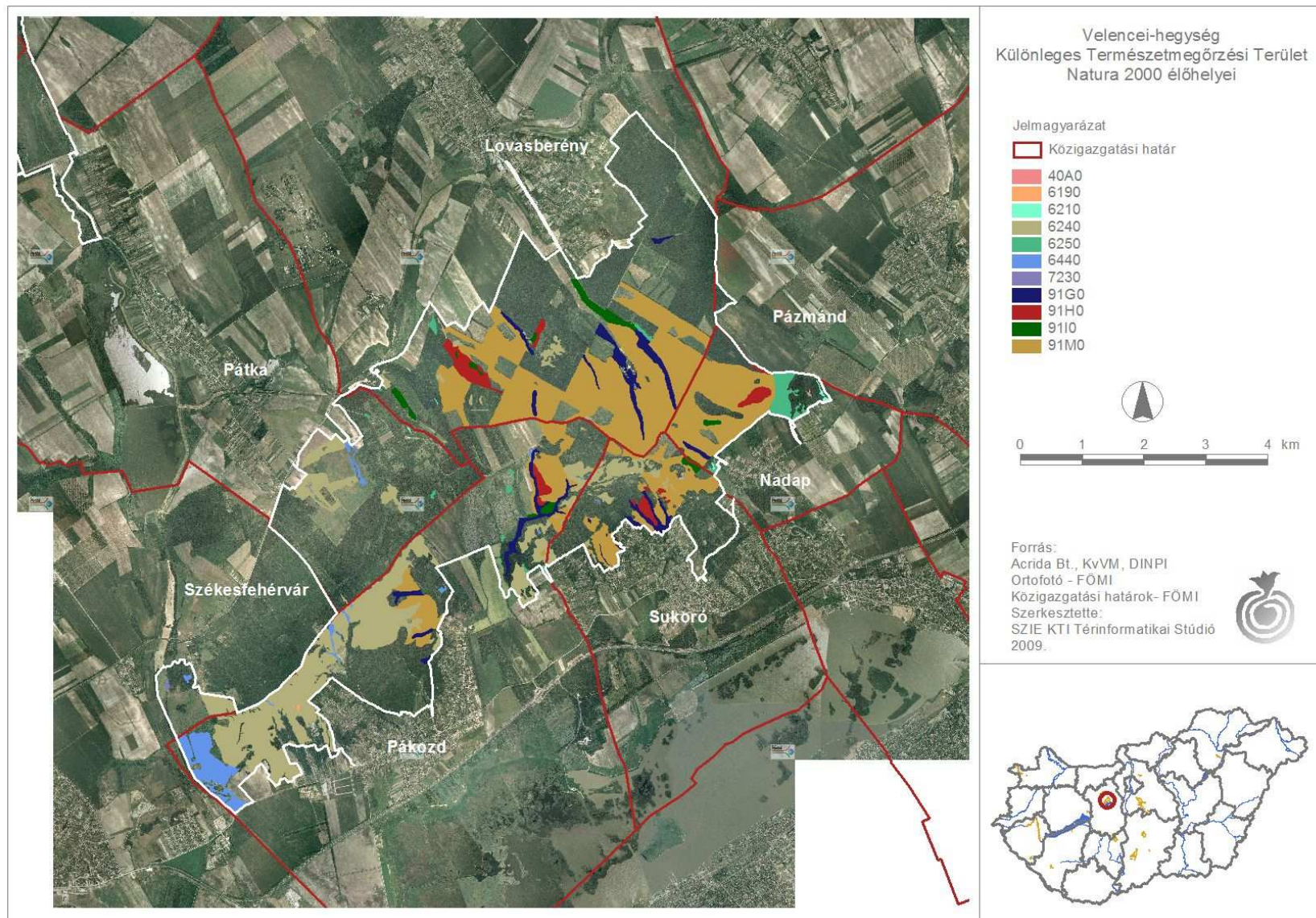
13. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési szempontból jelentős növényfajainak elterjedése

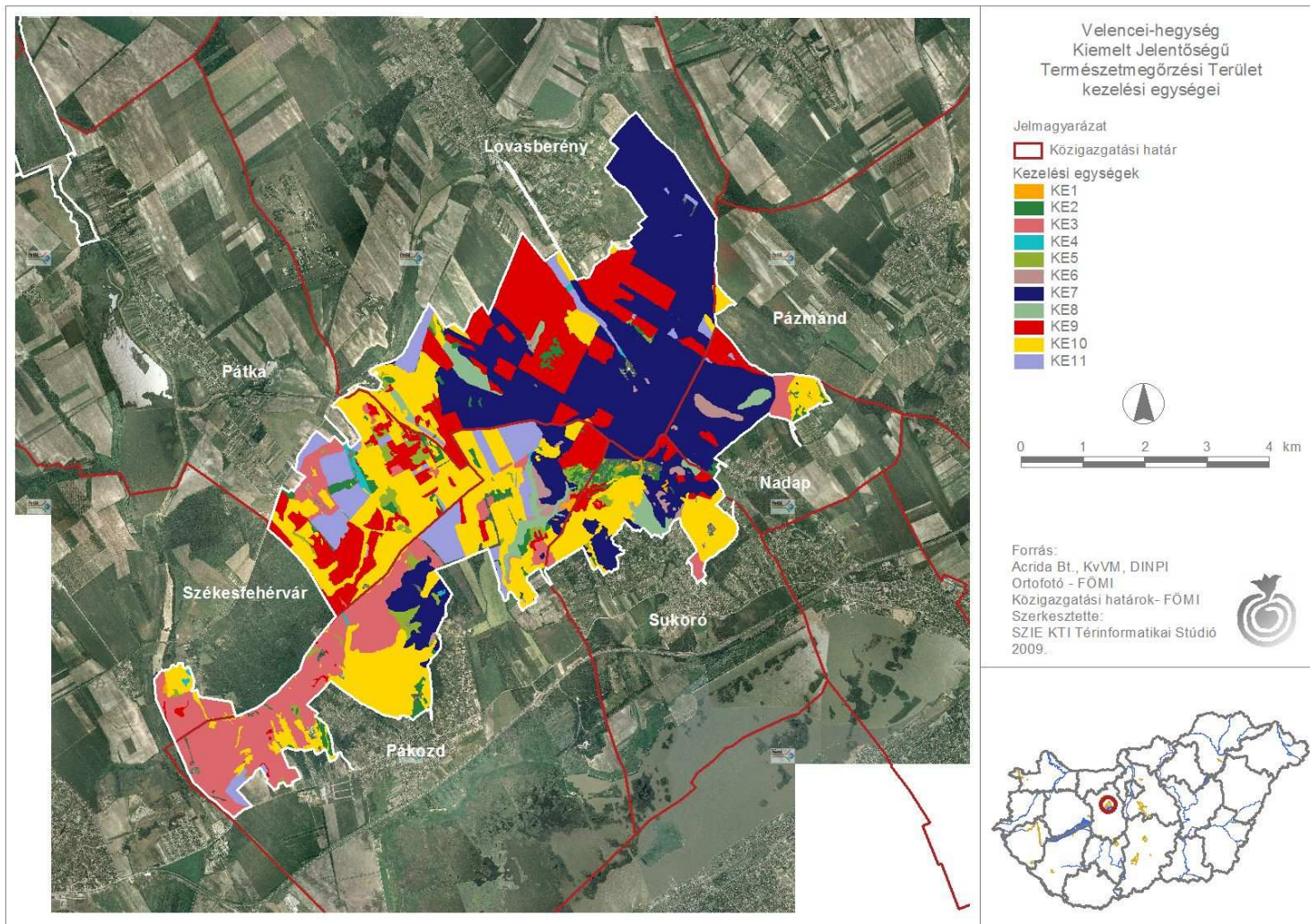
14. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési szempontból jelentős állatfajainak elterjedése

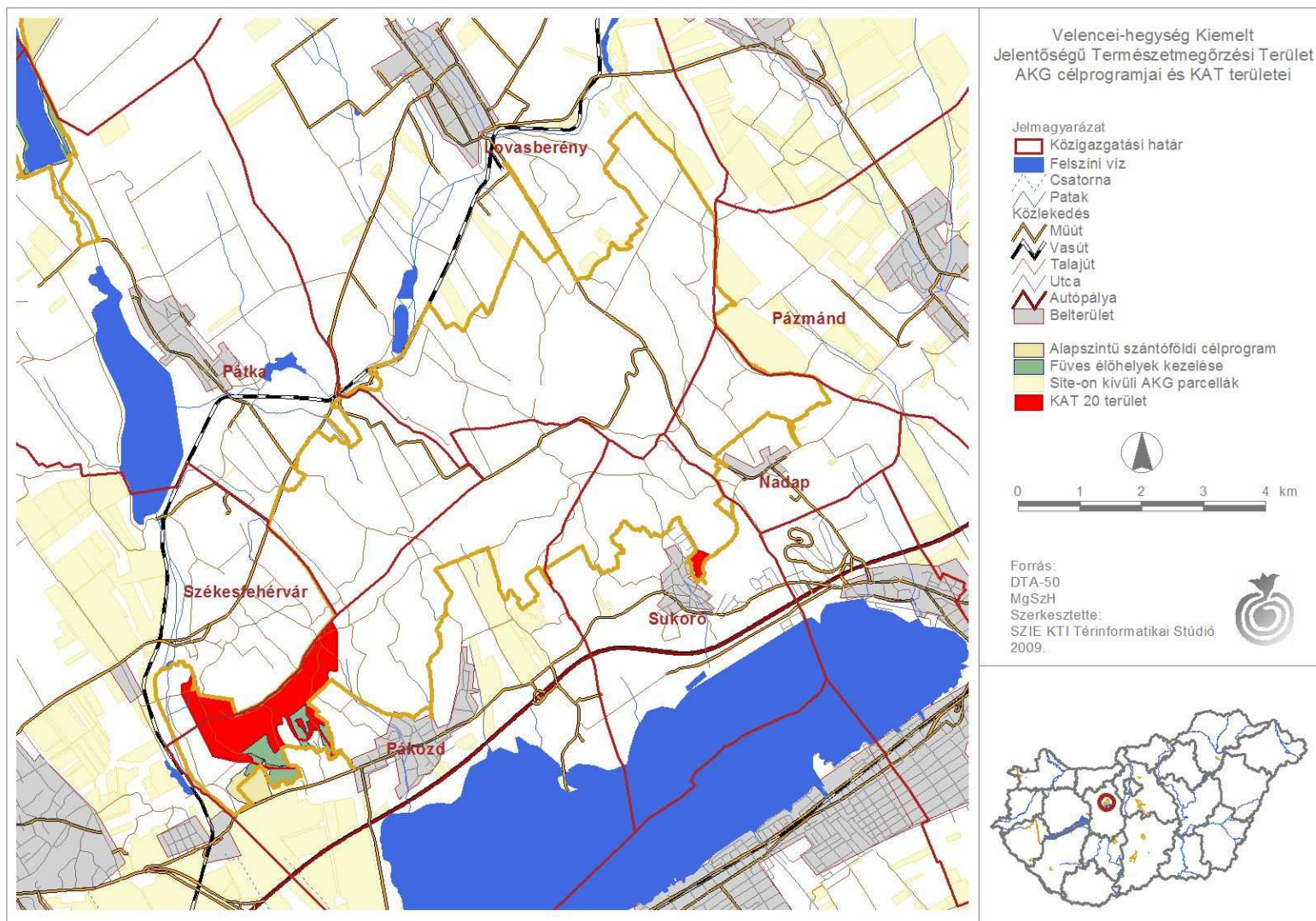
15. sz. melléklet: A tervezési terület ÁNÉR élőhelyei

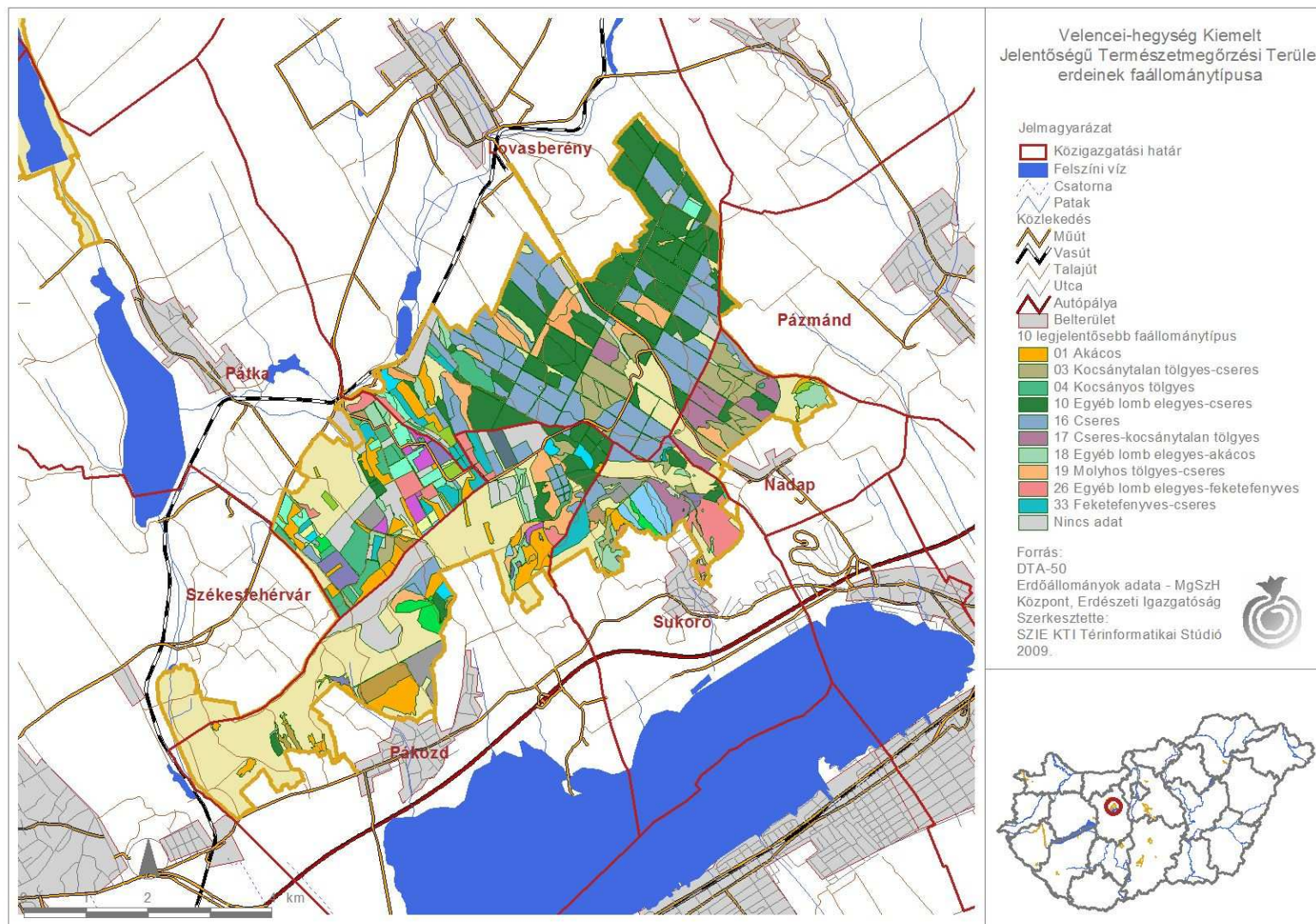
16. sz. melléklet: A tervezési terület NATURA 2000 élőhelyeinek térképe

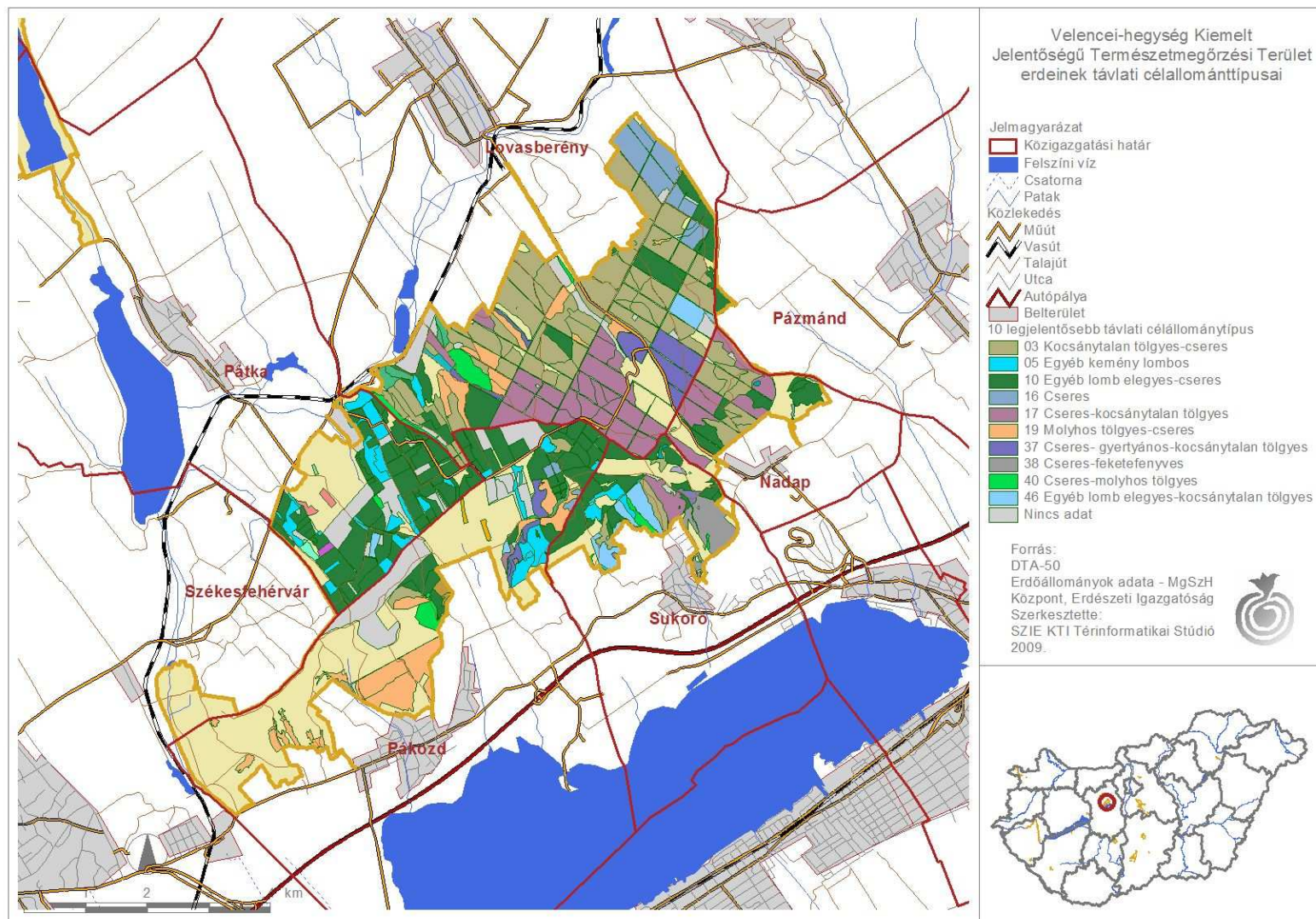
17. melléklet A tervezési terület kezelési egységeinek térképe

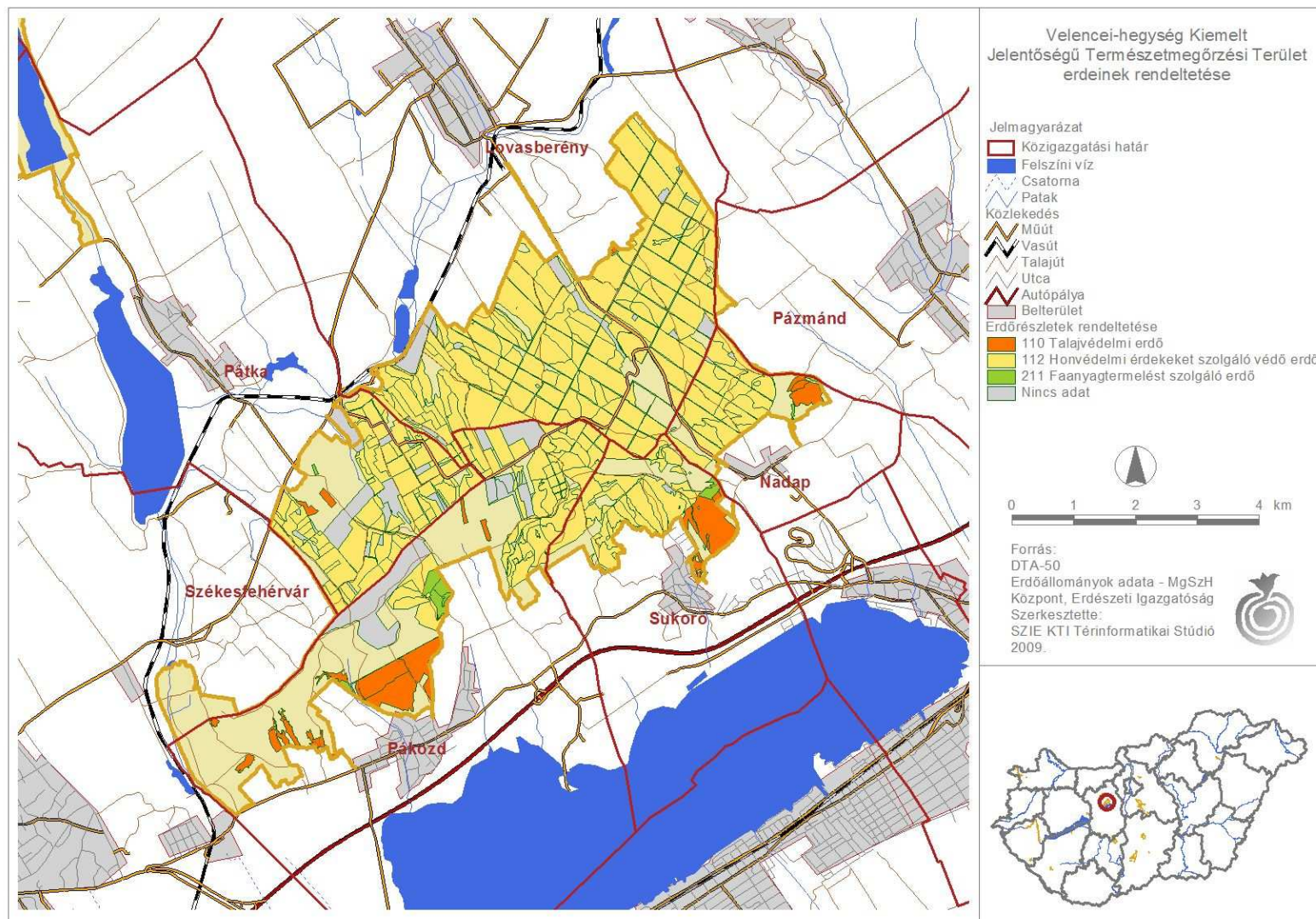
18. sz. melléklet: A tervezési terület AKG célprogramja

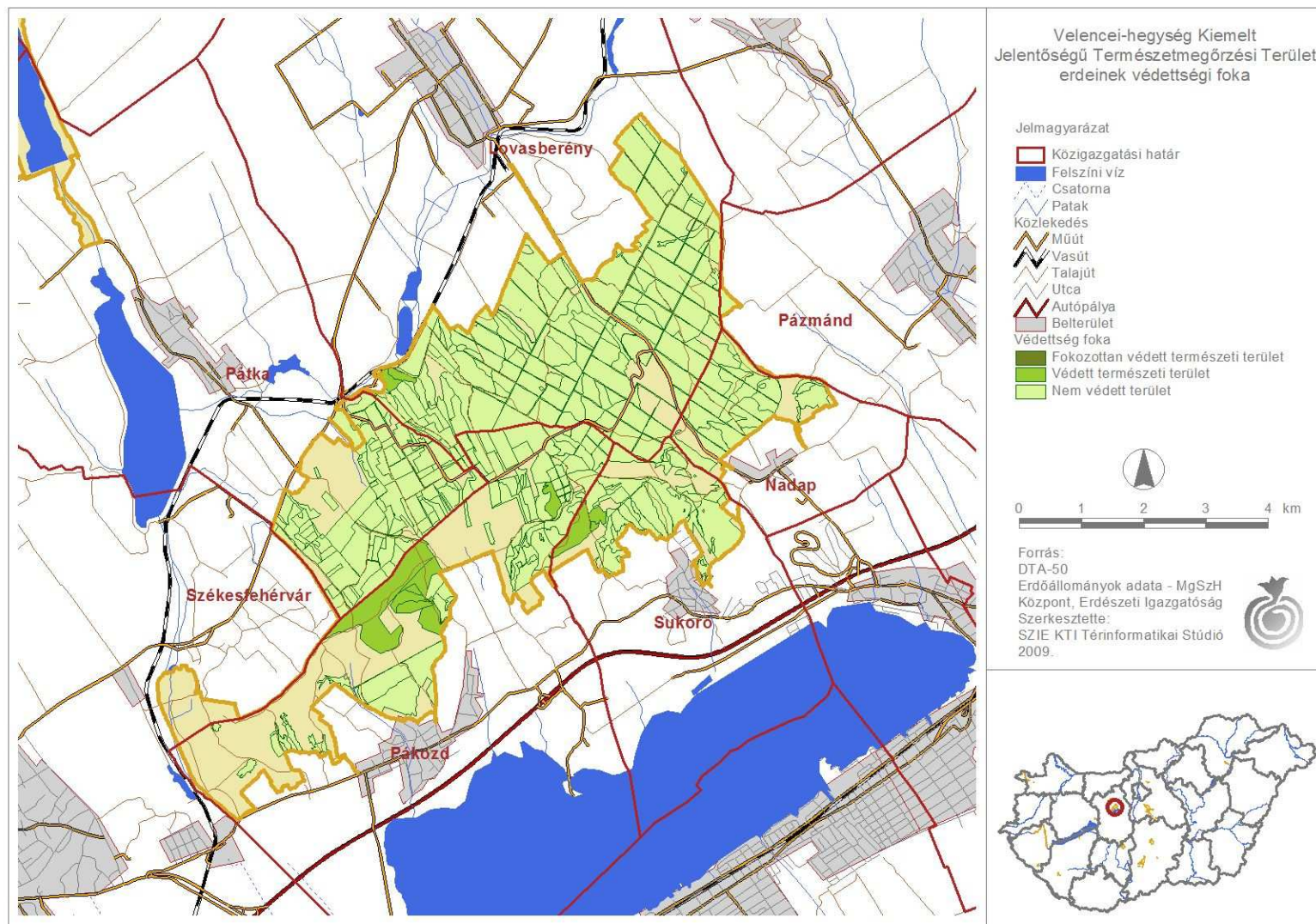
19/1. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek faállomány típusai

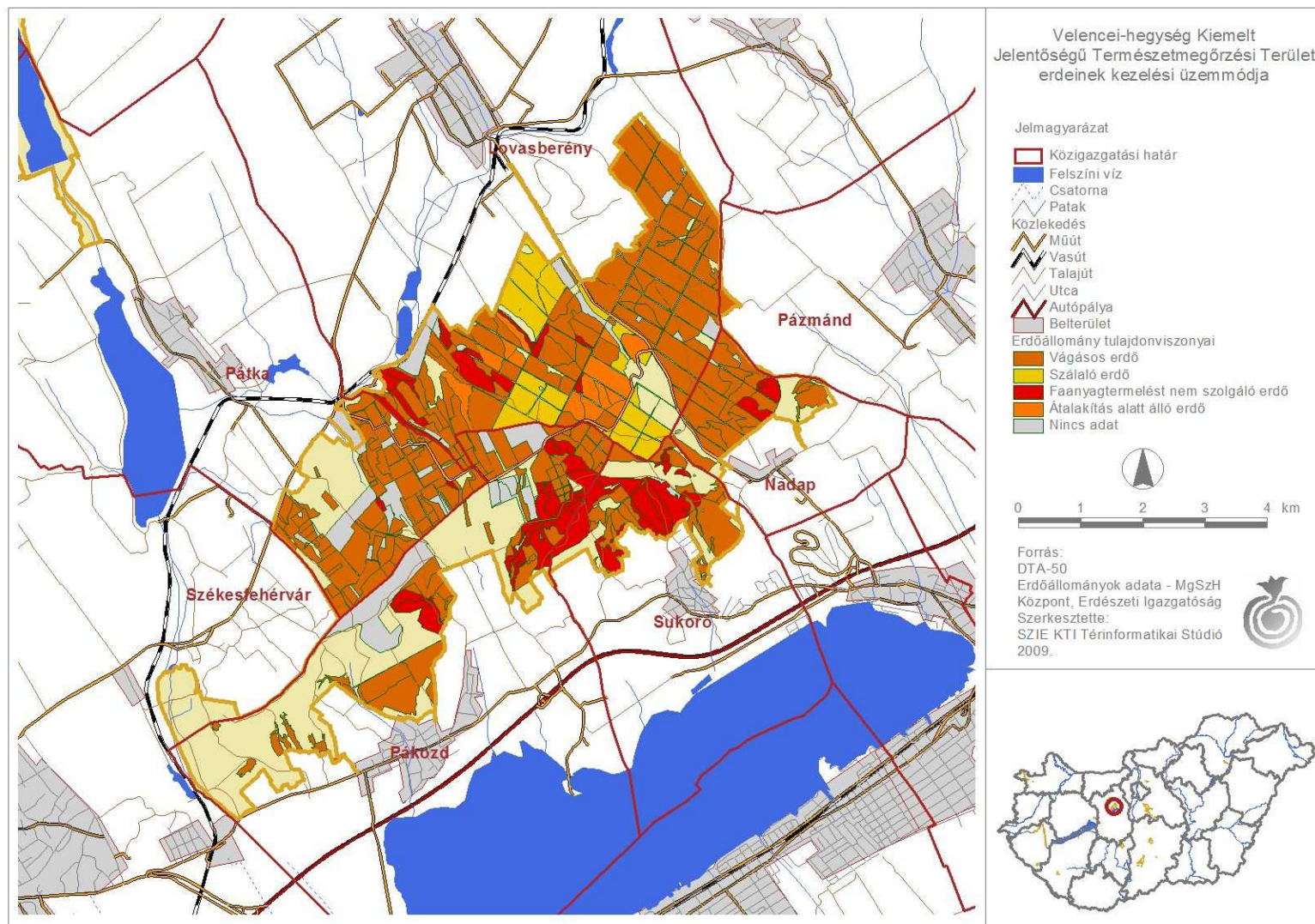
19/2. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek célállomány típusai

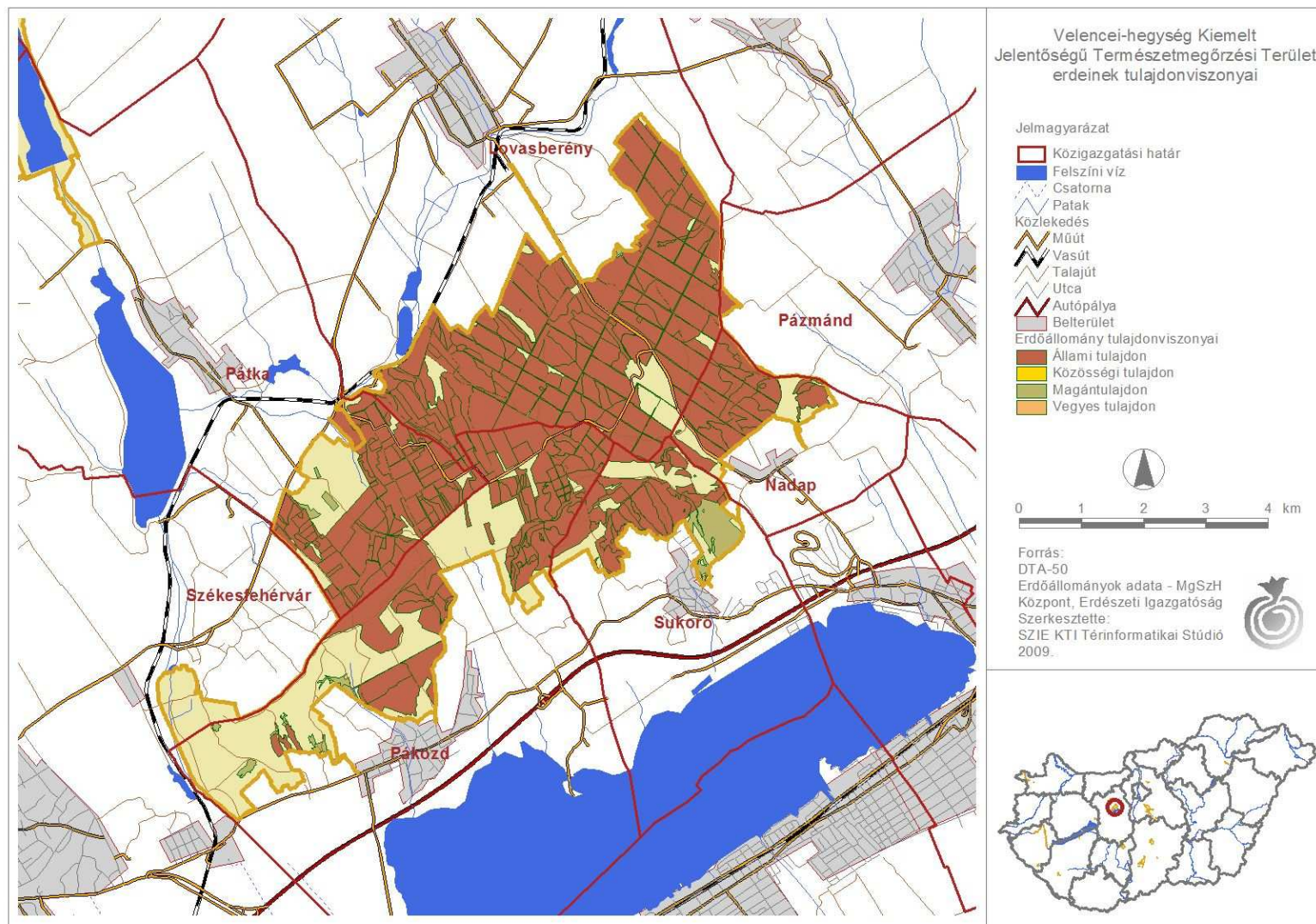
19/3. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek rendeltetése

19/4. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek védettségi foka

19/5. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek kezelési üzemmódja

19/6. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek kezelési tulajdonviszon

Natura 2000 területek egységes kezelési előírásai

Sorsz.	Kategória	Szántókra vonatkozó előírások
SZ01	betakarítás	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
SZ02		Évelő szálás pillangós takarmánynövények teljes területének kijelölt legalább 50%-án az első növedék június 30. után vágható le, a teljes terület másik legfeljebb 50%-án az első növedék április 25-ig vágható le.
SZ03		Kalászos gabonák betakarítása esetén minimum 25 cm-es tarlót kell hagyni.
SZ04		A betakarítást követő tarlóhántás, illetve tarlóápolás kötelező.
SZ05		Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező
SZ06	fajvédelem	Évelő szálás pillangós takarmánynövények betakarítása esetén minden kaszáláskor táblánként legalább 5%, de legfeljebb 10% kaszátlan területet kell hagyni, a tábla szélével érintkezően.
SZ07		Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve kaszálást azonnal abba kell hagyni, és haladéktalanul értesíteni kell az illetékes állami természetvédelmi szervet. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül a természetvédelmi szerv köteles a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről tájékoztatni. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható.
SZ08		Repce esetén a teljes repceterületnek az illetékes állami természetvédelmi szerv által kijelölt legalább 5, de legfeljebb 10%-án a madarak téli táplálékának biztosítása céljából a hóeltakarítás kötelező.
SZ09	környezeti édelem	A növénytermesztéssel kapcsolatos technológiai munkálatok során bármilyen depóniát csak szántókon lehet létrehozni, és ott legfeljebb 2 hónapig lehet tárolni.
SZ10		Szántóföldön trágyaszarvas kialakítása tilos.
SZ11	növényvédelem	A parcella szélein legalább 3 méter széles növényvédőszer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ12		A parcella szélein legalább 6 méter széles növényvédő szer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ13		A parcella szélein legalább 20 méter széles növényvédő szer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ14		Természetközeli állapotú erdőtervi jellel ellátott láperdő és keményfás ligeterdő illetve vizes élőhely szélétől számított 50 m-es sávban szántóföldi növénytermesztés során kemikáliák és bioregulátorok nem alkalmazhatók.
SZ15		A táblán egy gazdálkodási évben egyszer szabad gyomirtó szert használni.
SZ16		Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása.
SZ17		Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.
SZ18		Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás tilos.
SZ19		Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek alkalmazása tilos.
SZ20		Rovarölő szerek nem alkalmazhatók, kivéve a repce, a mustár, illetve az olajretek rovarirtását.
SZ21		Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.
SZ22		Rovarölő szerek nem alkalmazhatók.
SZ23		Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.

Sorsz.	Kategória	Szántókra vonatkozó előírások
SZ24		Vegyszer gyomirtás, kivéve az özönnövények mechanikus irtását kiegészítő vegyszeres kezelést, tilos.
SZ25	tárgazdálkodás	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 2 hektár.
SZ26		Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 5 hektár.
SZ27		Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 10 hektár.
SZ28		Szalma- vagy szénakazal maximális magassága 5 m lehet.
SZ29	talajvédelem	5 évente legfeljebb egyszer végezhető középmező lazítás, maximum 25 cm mélységben.
SZ30		Talajkímélő gazdálkodást kell folytatni, a talajművelés mélysége legfeljebb 10 cm lehet.
SZ31	tápanyagutánpótlás	Istállótrágya kijuttatásának mértéke, éves átlagban nem haladhatja meg a 100 q/ha-t.
SZ32		Tápanyag utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év mértéket.
SZ33		Tápanyag utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 170 kg/ha/év mértéket.
SZ34		Tápanyagutánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni.
SZ35	vetésváltás	5 év átlagában a következő vetésszerkezet betartása kötelező fővetésű növények tekintetében: legalább 30% kalászos gabona, legalább 20% szálas pillangós takarmánynövény (szálas pillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke), legalább 10% zöldugor, legfeljebb 25% egyéb kultúra.
SZ36		Kijelölt területen évelő szálas pillangós takarmánynövényeket (évelő szálas pillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke) kell termesztetni legalább 5 évig.
SZ37		A lucerna felülvetése 5 év alatt egy alkalommal végezhető augusztus-szeptember hónapban.
SZ38		5 év átlagában a következő vetésszerkezet betartása kötelező fővetésű növények tekintetében: legalább 20% kalászos gabona, legalább 20% szálas pillangós takarmánynövény (szálas pillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke), legalább 20% zöldugor, legalább 10% őszi repce, legfeljebb 20% egyéb kultúra.
SZ39		Szemes kukorica, napraforgó, kertészeti kultúra, rizs, dohány, szudánifű termesztése nem megengedett.
SZ40		Fás szárú energetikai ültetvény, energiafű, kínai nád, olasz nád telepítése tilos.
SZ41		Fóliasátras és üvegházhas termesztés tilos.
SZ42	agrotechnika	Öntözés tilos.
SZ43		Melioráció tilos.
SZ44		Meszezés tilos.
SZ45		Drénezés tilos.
SZ46		Az időszakos- és állandó vízállások körül 3 méteres szegélyben talajművelés nem végezhető.
SZ47	élőhely rekonstrukció	Szántó vizes élőhelyé alakítása, spontán gyepesedéssel.
SZ48		Szántó füves élőhelyé alakítása, gyeptelepítéssel.
SZ49		Szántó füves élőhelyé alakítása, spontán felhagyással.
SZ50		Szántó füves élőhelyé alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.
SZ51		Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel.
SZ52		Mezőgazdasági földterület első erdősítése.
SZ53		Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása.

Sorsz.	Kategória	Szántókra vonatkozó előírások
SZ54		Őshonos fajokból és cserjefajokból álló erdő telepítése, korábbi erdőterületen lehetséges.
SZ55	gyepezítés részletes előírásai	A talaj maximum 40 cm mély beszántása, illetve erős gyomosodás esetén a talaj felső 5 cm-ének eltávolítása csak az első magvetést megelőzően, a program első évében történhet; kivételt képez, ha a terület selyemkóróval fertőzött, mert akkor tilos szántani.
SZ56		Magvetéshez kizárólag a közeli természetes homoki gyepről származó magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni.
SZ57		Magvetéshez kizárólag a közeli természetes rétekről aratott magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni.
SZ58		Magvetés nyár végén vagy ősszel történjen.
SZ59		Telepítés előtt, valamint a program teljes ideje alatt műtrágya és bármilyen szerves trágya alkalmazása tilos.
SZ60		Tájidegen fűmagkeverékekkel történő vetés tilos.
SZ61		A telepítést követő évtől legalább évi egyszeri kaszálás illetve kéméletes, pástroló legeltetés szükséges.
SZ62		A vetést követő egy vagy két évben júliusi tisztító kaszálást kell végezni a nedves szántó gyomfajainak visszaszorítására.
SZ63	egyéb	A telepítést követő második évtől évi kétszeri kaszálás (május-júniusban illetve augusztus-szeptemberben), valamint a kaszálást követő sarjűlegeltetés szükséges az aranyvessző és a nád visszaszorítására, valamint a cserjésedés megakadályozására.
SZ64		Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyepek kialakulásának elősegítése; tájidegen magkeverék használata tilos, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vethetők.
SZ65		A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása illetve telepítése, amely őshonos cserjékből vagy fákból álló sövény illetve fasor kell legyen; a táblaszegély inváziós cserje és fajoktól való mentességét, kizárólag mechanikai eszközökkel, biztosítani kell.

Sorsz.	Kategória	Gyep és füves területekre vonatkozó előírások	
GY01	korlátozásra javasolt mezőgazdasági műveletek	agrotechnika	Felülvetés nem megengedett.
GY02			Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY03			Műtrágyázás nem megengedett.
GY04			Tápanyag-utánpótlás tilos, kizárólag telepítéskor és felülvetéskor megengedett legfeljebb 90 kg/ha nitrogén-hatóanyag mennyiség kijuttatása.
GY05			Tápanyag utánpótlás csak a legelő állatok által elhullajtott ürületekből származhat, trágya kijuttatása tilos.
GY06			A belvíz gyepterületről történő elvezetése és a gyepterület öntözése tilos.
GY07			Szerves trágyázás nem megengedett.
GY08			Dobkaszó és talaj meghajtású rendszóró, rendelkező használata tilos.
GY09			Fogasolás nem megengedett.
GY10			Tárcsázás nem megengedett.
GY11			Hengerezés nem megengedett.
GY12			Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13			Kiszántás nem megengedett.
GY14			Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY15			Tűzpázták létesítése nem megengedett.
GY16			A gazdálkodási tevékenység során a gypfelszín maradandó károsodása tilos.
GY17			Cserjeirtás nem megengedett.
GY18	mezőgazdasági használat	használat	Kizárólag legeltetéssel történő hasznosítás.
GY19			Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
GY20			Kizárólag kaszálással történő hasznosítás.
GY21			Legeltetés és kaszálás tilos, a területet kezeletlenül kell fenntartani.

Sorsz.	Kategória	Gyep és füves területekre vonatkozó előírások
GY22	s megakadályozás	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY23		Biztosítani kell a felhalmozódott fűavar eltávolítását.
GY24		A gyepek égetése csak a területileg illetékes KÖTEVIFE egyedi írásos engedélye alapján történhet.
GY25		A területen lévő cserjék irtása, és eltávolítása kötelező.
GY26		Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY27		Nem speciális növényvédőszer kijuttatás esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
GY28		A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY29		Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30		A természetes gyepekben szórtan jelentkező őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY31		A cserjeirtás megkezdését legalább 5 nappal írásban az NPI-nak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a NPI-gal egyeztetni kell.
GY32		A fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani.
GY33		Gyepterületen előforduló, 1,5 méternél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát a vegetációs időszak kezdetén (április-május) kell elvégezni.
GY34		legeltetési sűrűség
GY35	Minimum 0,1 ÁE/ha.	
GY36	Minimum 0,2 ÁE/ha.	
GY37	0,1-0,2 ÁE/ha.	
GY38	0,2-0,4 ÁE/ha.	
GY39	0,2-1,0 ÁE/ha.	
GY40	0,4-0,6 ÁE/ha.	
GY41	0,6-1,0 ÁE/ha.	
GY42	A legeltetési sűrűséget a működési területében érintett NPI-gal egyeztetni szükséges.	
GY43	legeltetési időszak	A legeltetés április 24 és október 31 között lehetséges.
GY44		Március 15 - május 31 között a legeltetés tilos.
GY45		Téli legeltetés a KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
GY46	legeltetési mód	Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése a NPI-gal.
GY47		Villanypásztor használat nem megengedett.
GY48		Villanypásztor használat esetén egy szakasz területe nem haladhatja meg a 5-ha-t.
GY49		Villanypásztor használat esetén egy szakasz területe nem haladhatja meg a 20 ha-t.
GY50		Villanypásztor használat esetén egy szakasz területe nem haladhatja meg a 50-ha-t.
GY51		Villanypásztor használat esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 5-ha-nál.
GY52		Villanypásztor használat esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 20-ha-nál.
GY53		Villanypásztor használat esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 50-ha-nál.
GY54		Villanypásztor használat esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 100-ha-nál.
GY55		Villanypásztor csak a területileg illetékes NPI írásos véleménye alapján alkalmazható.

Sorsz.	Kategória	Gyep és füves területekre vonatkozó előírások	
GY56		Inváziós növényekkel fertőzött nyílt évelő homokpuszta gyepekben és lejtősztyeppréteken kizárólag a mentesítést követően lehet legeltetni.	
GY57		Legeltetési terv készítése és egyeztetése a NPI-gal.	
GY58		A gyepek legelészakított terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a gyepterület 10%-át.	
GY59		A gyepek legelészakított terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a gyepterület 20%-át.	
GY60		A gyepek legelészakított terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a gyepterület 30%-át.	
GY61		Kaszáló sarjülegeltetése kizárólag szarvasmarhával és lóval lehetséges, a kaszálás napjától számított 30 napon belül megkezdeni tilos.	
GY62		Kaszáló sarjülegeltetése megengedett a kaszálás napjától számított 30 napon belül megkezdeni tilos.	
GY63		Sarjülegeltetést ugyanazon a területen csak minden második évben lehet alkalmazni.	
GY64		Sarjülegeltetést ugyanazon a területen csak minden harmadik évben lehet alkalmazni.	
GY65		legeltethető állatok	Szarvasmarhafélék.
GY66			Juh.
GY67			Kecske.
GY68			Lófélék (ló, szamár).
GY69		kasztálási időpont	Június 15 után .
GY70	Június 30 után.		
GY71	Július 15 után.		
GY72	Augusztus 1 után.		
GY73	Augusztus 10 után.		
GY74	Szeptember 1 után.		
GY75	Október 1 után.		
GY76	kasztálás	kasztálási mód	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepek állapotának megfelelő kasztálási terv készítése, egyeztetése a területért felelős, a természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő, a területet jól ismerő illetékessel, valamint az így egyeztetett kasztálási terv végrehajtása.
GY77			A gyepek évente csak egyszer lehet kasztálni.
GY78			A gyepek évente legalább kétszer kell kasztálni.
GY79			Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
GY80			Természetkímélő kasztálási módszert kell alkalmazni: a kasztálást a kasztalendő terület középpontjából indulva vagy a táblaszél mellől az ott élő állatok zárványterületre szorítása nélkül kell elvégezni.
GY81			Vadriasztó lánc használata kötelező.
GY82			A szénát a kasztálást követő 2 héten belül össze kell gyűjteni és eltávolítani a területről, vagy sávokban elégetni.
GY83			Szénát a kasztálást követően 1 hónapon belül le kell hordani a területről.
GY84			3 hektárnál nagyobb tábla esetében minden szárazzásánál, kasztálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50 % szárazzásának, kasztálásának befejezése után a másik 50 % szárazzását, kasztálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY85			10 hektárnál nagyobb tábla esetében minden szárazzásánál, kasztálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50 % szárazzásának, kasztálásának befejezése után a másik 50 % szárazzását, kasztálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY86	50 hektárnál nagyobb tábla esetében minden szárazzásánál, kasztálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50 % szárazzásának, kasztálásának befejezése után a másik 50 % szárazzását, kasztálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.		

Sorsz.	Kategória	Gyep és füves területekre vonatkozó előírások
GY87	kaszálatlan terület	Mozaikos kaszálás folytatása, egybefüggő kaszált terület nem haladhatja meg az 5 hektárt, vagy a terület 30 %-át. A kaszálások között legalább 1 hétnek el kell telni.
GY88		A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén minimum 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY89		5-10% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY90		10-15% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY91		15-20% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY92		20-30% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY93		A parcella max 50%-a hasznosítható kaszálással.
GY94		A kaszálatlan területet kaszálásonként más helyen kell kialakítani.
GY95		A kaszálatlan területet évente más helyen kell kialakítani.
GY96		A kaszálatlan területet a földön fészkelő fokozottan védett madarak fészke körül kell kialakítani.
GY97		Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezelni
GY98		a kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszálatlan területbe bele tartozhatnak
GY99		fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell az illetékes állami természetvédelmi szerv munkatársát. A talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani a természetvédelmi szerv javaslata alapján.
GY100		tisztító kaszálás
GY101	minden évben tisztító kaszálás elvégzése kötelező	
GY102	legalább 2 évente tisztító kaszálás elvégzése kötelező	
GY103	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.	
GY104	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább 3szor kezelni kell.	
GY105	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.	
GY106	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.	
GY107	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: október 1.	
GY108	Tisztítókaszálás, szárzúzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15.-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárzúzás.	
GY109	A terület maximum 30%-a kezelhető tisztító kaszálással.	
GY110	Legelőterületen a tisztítókaszálást és szárzúzást úgy kell végezni, hogy az őshonos legelőgyomokkal terhelt területrészek se kerüljenek 50 %-nál nagyobb arányban eltávolításra.	
GY111	Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról gondoskodni kell mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédőszer kijuttatással, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.	
GY112	körm	Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos.
GY113	rekonst. yvéd	Élőhely rekonstrukció.
GY114		Mezőgazdasági földterület első erdősítése.
GY115		Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása .

Sorsz.	Kategória	Vizes területekre vonatkozó előírások
V01	agrotechnika	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V02		Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos (max. 2 ha) kialakítása kötelező.

Sorsz.	Kategória	Vizes területekre vonatkozó előírások	
V03	vizgazdálkodás	Felhagyott tőzegbányaterületek kezelésmentesen kell tartani.	
V04		Tilos a kaszálás.	
V05		Vegyszer használata kizárólag fainjektálás során lehetséges.	
V06		fajvédelem	Az illetékes nemzeti park által kijelölt területen tilos a nádaratás.
V07		területhasználat	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
V08			Nyílt vízfelületek kialakítása legeltetési állattartás segítségével.
V09			Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
V10		halastó	Halastavak medrének meszezése tilos.
V11			A vízi növényzet irtása nem engedélyezhető.
V12	Tókaszálás tilos.		
V13	Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos (max. 2 ha) kialakítása kötelező.		
V14	A vízi növényzet és a partmenti növényzet irtása (vágás, nádégetés, cserjék kivágása) tilos.		
V15	Kotrásuk nem engedélyezhető.		
V16	A halastavak medrének kotrásából származó iszap a parton nem deponálható, azt a területről el kell szállítani.		
V17	Április 1. és július 15. között tókaszálás tilos.		
V18	Hínárvágással kell foltonként minimum 2 hektár, maximum 5 hektár nyílt vízfelületet kialakítani.		
V19	halgazdálkodás		Idegenhonos halfajok visszaszorítása kötelező, idegenhonos halfaj telepítése tilos.
V20		A halastavak népesítése az összes halfajra vonatkoztatva évi 100-400 kg/ha között kell legyen – kivéve a zsenge és előnevelt ivadék, valamint az anyaállomány kihelyezését.	
V21		A víz leeresztésének megkezdése előtti 30. naptól trágyázni nem szabad.	
V22		A természetes hozam javítására legfeljebb 10t/év/ha istállótrágya használható.	
V23		A természetes hozam javítására legfeljebb 5 t/év/ha szerves trágya használható.	
V24		A természetes hozam javítására a tavakban csak istállótrágya alkalmazható.	
V25		Horgászvízként és halastóként hasznosítani tilos.	
V26	fajvédelem	A területen élő és táplálkozó madarak riasztása csak korlátozottan végezhető, (15%-os idő, és 20%-os területi korlát), ezt a kötelezően elkészítendő madárriasztási tervben konkrétan is meg kell jeleníteni. A területi korlátozás (20%) töegységenként értendő.	
V27		Halastavak nyílt vízfelületein csérek, szerkők, sirályok megtelepedését segítő mesterséges fészkelőszigetek kialakítása és karbantartása – (részletek: 33/2008 FVM rendelet a nem termelő beruházásokról).	
V28		Védett récefajok megtelepedését segítő mesterséges ládák kihelyezése halastavak partmenti növényzetébe és szegélyeibe, nádasokba, növényzettel borított szigetekre – (részletek: 33/2008 FVM rendelet a nem termelő beruházásokról).	
V29		A halastóra a működési területével érintett Nemzeti Park Igazgatóság által jóváhagyott „madárriasztási tervet” kell készíteni és alkalmazni.	
V30		A halastóterület 5%-át (töegységenként, a 20%-os riasztási korlátozáson felül) kíméleti területnek kell nyilvánítani (tógazdaság üzemeltetője működési terület szerint érintett NPI-vel egyeztetve), ahol mindennemű madárriasztás tilos.	

Sorsz.	Kategória	Vizes területekre vonatkozó előírások	
V31		A halastavakat elválasztó gátak és csatornák növényzetét egy kaszanyom szélességben szabad kaszálni középen, hogy mindkét oldalon maradjon legalább 1-1 m kaszálatlan sáv.	
V32		A halastavakat elválasztó gátak és csatornák hosszának 20%-a kíméleti terület, ahol gépjármű és szervezett közlekedés tilos.	
V33	vízgyáldkódás	a szaporodási időszakban a tó feltöltését követően a - tervezett lehalászási időszakoktól eltekintve - a tó vízszintje legfeljebb 20 cm-t ingadozhat.	
V34		A tavasszal szárazon álló tavakat július 15-ig nem lehet feltölteni.	
V35		Vízborítás és szint fenntartása, a területen mindennemű vízelvezetés tilos.	
V36		A halastavakat – az őszi lehalászású és az ivadéknevelő tavak kivételével – legkésőbb április 30-ig fel kell tölteni.	
V37		A halastavakat – az őszi lehalászású és az ivadéknevelő tavak kivételével – legkésőbb április 1-ig fel kell tölteni.	
V38		Őszi lehalászású tavakon április 1. és július 15. között a vízszint ingadozása nem haladhatja meg a napi 5 cm-t	
V39		Őszi lehalászású tavakon április 30. és június 15. között a vízszint ingadozása nem haladhatja meg a napi 5 cm-t.	
V40		Csak a keskeny nádszegéllyel rendelkező, illetve nádszegéllyel nem rendelkező tavakat szabad tavasszal és nyáron leereszteni, illetve feltölteni a működési terület szerint érintett NPI-vel egyeztetve.	
V41		adminisztráció	A learatott nád vizes élőhelyről történő kiszállításának nyomvonalát működési terület szerint érintett NPI-vel egyeztetve kell kialakítani.
V42			A nádaratás megkezdése előtt 48 órával működési terület szerint érintett NPI-t értesíteni kell.
V43	A nádaratás befejeztéről értesíteni kell a működési terület szerint érintett NPI-t.		
V44	A hagyásfoltok kialakítását a területileg illetékes nemzeti parkkal egyeztetve kell kijelölni.		
V45	betakarítási idő	November 1 és február 28 között lehet nádaratást folytatni.	
V46		December 1. és február 28. között lehet nádaratást folytatni.	
V47		December 15. és február 28. között lehet nádaratást folytatni.	
V48	nádas	A nyílt vízfelszín kialakítás érdekében a működési terület szerint érintett NPI-vel egyeztetve, annak írásos hozzájárulásával vegetációs időben is végezhető nádvágás elsősorban kézi módszerrel (pl.: kézi adapteres kaszával).	
V49		A nádas minimum 10-20 %-át nem szabad learatni.	
V50		A nádas minimum 20-30 %-át nem szabad learatni.	
V51		A nádas minimum 30-40 %-át nem szabad learatni.	
V52		A hagyás foltokat évente eltérő helyen kell kialakítani.	
V53		A hagyásfoltot 5 évig fenn kell tartani, az 5 évben aratása kötelező, és a hagyásfoltot eltérő helyen kell kialakítani.	
V54		A területen nádgyáldkódást kell végezni.	
V55		Nádgyáldkódás a területen nem folytatható.	
V56		A nádaratás csak fagyott talajon végezhető.	
V57		A betakarítás során a nád rizómjának megsértését kerülni kell.	
V58	Nádat deponálni, válogatni a területen tilos.		
V59	egyéb	A nádaratást végzőnek, a nád aratásához, a rendelkezésére álló nádvágó gépek közül mindig a talaj és hidrológiai adottságainak megfelelő gépet kell használni.	
V60		A nádaratás során természetes, gyorsan lebomló anyagokból készített kötöző anyagot köteles használni.	
V61		A nádszegély kontrollált égetését december 1. és február 15. között kell elvégezni, a működési terület szerint érintett NPI-vel egyeztetve és annak felügyeletével.	

Sorsz.	Kategória	Vizes területekre vonatkozó előírások
V62		A nádatás megkönnyítése érdekében az érintett terület vízszintjének megváltoztatása tilos.
V63	élőhelyrekonstrukció	Élőhely rekonstrukció.
V64		Mezőgazdasági földterület első erdősítése.
V65		Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása.

AZ ERDŐS ÉS VADAS ELŐÍRÁSOK ÁTDOLGOZÁS ALATT ÁLLNAK!

Sorsz.	Kategória	Erdőterületekre vonatkozó előírások
E01	adminisztráció	A védett erdők esetében egy további rendeltetés, a nem védett, de természetközeli állapotú (Evt szerint természetes, természetszerű, származék) erdők esetében az elsődleges rendeltetés Natura 2000 rendeltetés legyen.
E02	adminisztráció	Az összes üzemtervezetlen (telepített, spontán kialakult) erdő erdészeti nyilvántartásba vétele javasolt.
E03	adminisztráció	A körzeti erdőtervezés során az erdőterület meghatározott, az illetékes természetvédelmi hatósággal, vagy nemzeti park igazgatósággal egyeztetett részét átalakító, szálaló, vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba kell átsorolni.
E04	egyéb	Közösségi jelentőségű fajok populációi, közösségi jelentőségű élőhelyek, továbbá minden természetközeli állapotú (Evt szerint természetes, természetszerű, származék) erdő és gyepek kétszáz méteres körzetében idegenhonos fajok telepítése tilos.
E05	egyéb	Idegenhonos fajok telepítése (erdő, szabad rendelkezésű erdő, fásítás formájában) a teljes területen tilos.
E06	egyéb	Rakodó, depónia kialakítása a működési terület szerint érintett természetvédelmi hatóság, vagy NPI szakvéleménye szerint történhet.
E07	egyéb	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomokat és utakat az illetékes természetvédelmi hatóság, vagy nemzeti park igazgatóság egyetértésével kell kijelölni.
E08	egyéb	Meghatározott erdőrészekben, ill. részterületen teljes érintetlenséget kell biztosítani (faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód, teljes korlátozás).
E09	egyéb	A fával nem, vagy gyengén fedett, erdőgazdálkodásra alkalmatlan területeket egyéb részletekké (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) kell módosítani (szükség esetén az erdőrészlet megosztásával).
E10	erdőszegély	Állománynevelés során a nyiladékok és állomány szélek felé legalább 5 m széles erdőszegélyt kell létrehozni és/vagy fenntartani az elő- és a véghasználatok során is (belőlük csak a tájidegen növények irthatók ki, az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel)
E11	fajvédelem	Az illetékes természetvédelmi hatóság, vagy nemzeti park igazgatóság által kijelölt részterületen minden előhasználattal kapcsolatos tevékenység (beleértve a közelítést és készletezést is) tilos.
E12	fajvédelem	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha (az állomány átlagos közép-, vagy mellmagassági átmérőjét elérő méretű) álló és fekvő holtfa jelenlétét kell biztosítani.
E13	fajvédelem	A fahasználatok, különösen gyérítések, véghasználatok és egészségügyi termelések során hektáronként legalább 4-5 db lábön száradó vagy kidőlt egyed meg kell hagyni a holtfához kötődő fajok védelme érdekében.
E14	fajvédelem	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető lábön álló holtfát kivágni tilos.
E15	fajvédelem	Az illetékes természetvédelmi hatóság, vagy nemzeti park igazgatóság által előzetesen kijelölt, ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős, vagy más okból értékes faegyedeket az elő- és véghasználatok során meg kell őrizni.
E16	fajvédelem	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, ill. cserjefajok minden egyedét meg kell kímélni.

Sorsz.	Kategória	Erdőterületekre vonatkozó előírások
E17	fajvédelem	Fokozottan védett madárfaj fészkeinek 200 m-es körzetében fészkelési időszakban mindenfajta erdőgazdálkodási tevékenység tilos.
E18	fajvédelem	Az erdőrészletben kijelölt mikroélőhelyen ??a 2. évtől?? folyamatosan biztosítani kell 10 m ³ mennyiségben álló, vagy/és fekvő elhalt faanyag, vagy 30 cm mellmagassági átmérő feletti odvas, böhönc, fészkelő- és bűvőhelynek alkalmas élő fák jelenlét.
E19	fajvédelem	Egyéb részleteknek (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) az illetékes természetvédelmi hatósággal, vagy nemzeti park igazgatósággal egyeztetett részein teljes védelmet, háborítatlanságot kell biztosítani.
E20	fajvédelem	Egyéb részletként el nem különített, értékes élőhelyként funkcionáló tisztások, cserjés foltok, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E21	fajvédelem	A kitermelt faanyag a gyepterületeken keresztül csak a természetvédelmi hatóság, vagy nemzeti park igazgatóság által kijelölt helyeken szállítható
E22	állománynevelés	A gyérítések során a biztosítani kell az elegyfajok meglétét az alsó és felső lomb szintben is, a természetes erdőtársulásra/jelölő élőhelyre jellemző fajösszetételben, mennyiségben és t-k. egyenletes eloszlásban.
E23	állománynevelés	A természetes erdőtársulás/jelölő élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása/fenntartása érdekében az előhasználatok során az alsó korona-, és a cserjeszint kialakulását elő kell segíteni, a kialakult szintek megfelelő záródását fenn kell tartani.
E24	állománynevelés	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban az előhasználatok során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre vissza kell szorítani (lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani).
E25	állománynevelés	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágásokat minden esetben az őshonos fafajok javára kell végezni.
E26	állománynevelés	Az idegenhonos, ill. tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során a természetes fafajok minden egyedét meg kell kímélni (az alsó és a cserjeszintben is).
E27	állománynevelés	A előhasználatok során biztosítani kell az özönfajok teljes eltávolítását.
E28	véghasználat	A tájra és termőhelyre jellemző fafajú erdőállományokban tarvágásos véghasználati előírás esetén csak mikrotarvágások (összefüggő vágásterület legfeljebb 0,25 ha) végezhető, a felújítás alatt álló részterületek összege a részlet területének 35%-át nem haladhatja meg.
E29	véghasználat	Természetközeli állapotú (Evt szerint természetes, természetszerű, származék) erdőben a tarvágás tilos.
E30	véghasználat	A fahasználattal érintett területen összefüggően legfeljebb 0,5 ha véghasználati terület alakítható ki, ill. tartható fenn, melyeken legalább 2 db életképes magszóró fát kell meghagyni a természetes erdőtársulásra jellemző főfafajokból.
E31	véghasználat	Előzetesen meghatározott, az illetékes természetvédelmi hatósággal, vagy nemzeti park igazgatósággal egyeztetett erdőrészletekben szálalóvágást, ill. szálalást kell alkalmazni.
E32	véghasználat	Őshonos fafajú állományok véghasználata során az idős állomány legalább 5%-a visszahagyandó, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló (a természetvédelmi kezelésért felelős szervvel egyetértésben kijelölt), egészséges hagyásfa csoportok formájában.
E33	véghasználat	A véghasználat során elszórtan és csoportosan egészséges hagyásfákat kell meghagyni, úgy, hogy a természetvédelmi hatósággal/nemzeti park igazgatósággal előzetesen egyeztetett fedettség az idős fákból fennmaradjon.
E34	véghasználat	Hagyásfákat kivágni tilos.
E35	véghasználat	A fakitermelés és -anyagmozgatás során az erdőrészlet területén nem keletkezhetsz 10 cm-nél mélyebb közelítési ill. vonszolási nyom, a tő- és törzssérülés pedig nem haladhatja meg az 5 %-ot
E36	véghasználat	Fakitermelés csak az illetékes természetvédelmi hatósággal, vagy

Sorsz.	Kategória	Erdőterületekre vonatkozó előírások
		nemzeti park igazgatósággal egyeztetett időszakban végezhető.
E37	véghasználat	A fakitermelés és -anyagmozgatás során az erdőrészleten belül csak kötélpálya, facsúszda, lófogat, állati erővel vontatott közelítő kerékpár, vagy szán használható.
E38	véghasználat	Fakitermelés és anyagmozgatás csak télen, fagyott talajon, vagy teljesen kiszáradt talajon végezhető, az anyagmozgatás lehetőleg vonszolás nélkül.
E39	véghasználat	Felnyíló erdők esetében 30% záródás fölött (előzetesen meghatározott, az illetékes természetvédelmi hatósággal, vagy nemzeti park igazgatósággal egyeztetett erdőrészletekben) véghasználat nem végezhető.
E40	felújítás	Természetközeli állapotú erdő felújítása teljes talaj-előkészítéssel tilos.
E41	felújítás	Mesterséges felújítás, ill. kiegészítés esetén géppel csak részleges talajelőkészítés végezhető.
E42	felújítás	Talajelőkészítés és tuskózás nem megengedett.
E43	felújítás	A vágásterületen égetés tilos.
E44	felújítás	Felújítás a teljes területen csak az adott tájban őshonos, és a termőhelyi viszonyoknak megfelelő fafajokkal, ill. faállománytípussal történhet.
E45	felújítás	Őshonos fafajú faállomány csak természetes (a tájra és termőhelyre jellemző) fa és cserjefajokkal újítható fel.
E46	felújítás	Őshonos fafajú faállomány csak természetesen (magról, ill. sarjról) újítható fel.
E47	felújítás	Idegenhonos fafajú faállomány mesterséges felújítása tilos.
E48	felújítás	A természetközeli állapotú (Evt szerint természetes, természetszerű, származék) erdőkkel és más élőhelyekkel határos erdőterületek felújítása csak az adott tájban őshonos, és a termőhelyi viszonyoknak megfelelő fafajokkal, ill. faállománytípussal történhet.
E49	felújítás	Tájidegen és nem őshonos fafajok ültetése még elegyfajaként, pótlásban, állománykiegészítésben is tilos.
E50	felújítás	Az erdősitések során a közösségi jelentőségű élőhelynek, ill. a természetes erőtársulásnak megfelelő, természetes elegyfajok meglétének biztosítása szükséges a természetes erőtársulásnak megfelelő mértékig.
E51	felújítás	Őshonos faj telepítése természetszerű elrendezésben.
E52	felújítás	szálaló üzemmódban a lékek egymástól mért távolsága nem lehet kevesebb, mint ötven méter, és méretük nem haladhatja meg az 500 m ² - t. (ekv73)
E53	felújítás	Amennyiben a termőhely felnyíló erdőtípus előfordulását biztosítja csak, úgy már a 30%-os záródást elérő telepítést is sikeresnek kell tekinteni.
E54	felújítás	Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp) erdők esetében a felújítás során a természetes fafajok minden tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatát meg kell kímélni.
E55	felújítás	Az idegenhonos és tájidegen fafajú állományok véghasználatát is fokozatosan, a természetes cserje és lágyszárú szint, valamint a talaj megóvása mellett kell elvégezni.
E56	felújítás	Agresszív tájidegen fafajok erdőtelepítésben a területen nem alkalmazhatók.
E57	felújítás	Tájidegen fafajok erdőtelepítésben a területen nem alkalmazhatók.
E58	felújítás	Tájidegen fafajokból monokultúrák a területen nem alakíthatók ki.
E59	felújítás	A véghasználat során a termőhelynek megfelelő tájhonos fafajok minden egyedét meg kell kímélni (az alsó és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E60	felújítás	Akác, ill. - egyéb invazív faj a felújításokban célállományként és elegyfaként sem alkalmazható.
E61	felújítás	Meghatározott üzemtervezetlen erdők (fásítások) felújítása kötelező.
E62	felújítás	Meghatározott tájidegen fafajú üzemtervezetlen erdők (fásítások) véghasználat után más művelési ágban hasznosítandók.
E63	inváziós visszasz	Totális gyomirtó szerek használata csak özönfajok ellen, ellenőrzött körülmények között engedélyezhető.

Sorsz.	Kategória	Erdőterületekre vonatkozó előírások
E64	inváziós visszaszorítás	A környező gyepterületek védelme érdekében a tájidegen fajok alkotta állományok jelenlegi területi kiterjedésükön való túlterjeszkedését meg kell gátolni. Az állomány-szegélyeken az invazív lág- és fásszárúakat továbbterjedését meg kell akadályozni (kézi cserjeirtás, szárzúzás).
E65	inváziós visszaszorítás	Az özönfafajok elleni vegyszer használata során alkalmazandó szabályok: o A vegyszerbe minden esetben színező anyagot kell keverni az ellenőrizhetőség biztosítására. o Javasolt alkalmazási idő: július-augusztus. o Az alkalmazható szerek környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak legyenek, melyek szelektív kijuttatásra alkalmasak. Levélen, vagy kambiumon keresztül felszívódjanak, és a növény sarjadásmentes irtását biztosítsák (pl.: gyökérbe szívódó, gyökér elhalást okozó hatóanyagok). o A megfelelő vastagságú egyedek esetében kizárólag injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. o A vékonyabb egyedek esetében illetve az első kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de a talajra a vegyszer nem juthat (elcsöppenés mentes kijuttatás).
E66	inváziós visszaszorítás	A tűzpásztákon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok megtelepedésének megakadályozásáról az erdőgazdálkodónak gondoskodnia kell.
E67	inváziós visszaszorítás	Az irtani szándékozott őshonos faj ellen csak mechanikai védekezést szabad folytatni.
E68	erdővédelem	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés csak különleges esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból) végezhető.
E69	erdővédelem	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel, vagy biológiai módszerekkel lehetséges. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, ill. védett fajok egyedeit is elpusztítják.

Sorsz.	Vadgazdálkodási előírások
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-vel egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét minden esetben be kell keríteni.
VA03	A területen szóró, vadetető, sózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos. (EKV41)

Alkalmazott kommunikációs eszközök és eredmények

A Velencei-hegységi Natura 2000 terület keleti, északi-keleti részén közép-európai lomberdőtársulások találhatóak, nyugati-délnyugati irányba haladva az őshonos fákból álló erdőket gyepek, illetve telepített elegyes (feketefenyő) fenyvesek, akácerdők váltják fel. A Natura 2000 terület botanikai szempontból elkülönülő része a Nadap határában található Csúcsos-hegy. A hegy felső részein sziklagyepek, sztyepprétek találhatóak, míg a hegyláb korábban szőlőtermő terület volt. Mára a szőlőtermesztés valamivel lejjebb szorult, a hajdani pincék jó részét lerombolták, illetve azok egy része tönkrement. Ezeken a részeken jelenleg művelés nem folyik. Kezelési szempontból itt a cserjésedést kell lassítani, visszafordítani, mivel a Csúcsos-hegy és az erdők közötti állami kezelésben lévő területet szinte teljesen elborította a keskenylevelű ezüstfa.

A Velencei hegység őshonos fákból álló elegyes erdeit fokozatos felújító vágásokkal termelik ki. Ez megfelel mind a szakmai, mind a természetvédelmi szempontoknak. Székesfehérvártól keletre, a Császárvíz nevű vízfolyás feletti részeken a sziklagyepeket sorolták a rendelet hatálya alá. Ezeket a cserjésedés, (ezüstfa, bálványfa) veszélyezteti, valamint a terepmotorozás, a kijelölt turistautakról letérő kirándulók és az elhanyagolt, műveletlen területek, amelyek jelentős része osztatlan közös tulajdonban van.

A Natura2000 tervezési folyamatának helyi előzményei

A megkérdezettek elmondása szerint a Natura 2000 programról, vagy a területkijelöléséről annak idején nem kaptak részletes információt. A felkeresett önkormányzatok szintén hivatali úton, a Közlönyből értesültek a települést érintő Natura2000 területről. A hivatali úton megszerzett információt hirdető táblákon, illetve a falugazdász a gazdákkal való személyes találkozás során próbálja eljuttatni a lakossághoz. Az érintetteket a tervezés előzményei szempontjából három csoportba sorolhatjuk: a gazdálkodók közül az erdészeti társaságok ismerték a programot, de megítélésük szerint az alapvetően nem befolyásolja tevékenységüket. A második csoportba azon önkormányzatok sorolhatók, amelyek nem számoltak be saját terveik és a Natura 2000 kijelölés közötti érdekütközéstől: Sukoró és Lovasberény. A harmadik csoportba azokat az önkormányzatokat sorolhatjuk, amelyek a több-kevesebb érdekütközés miatt egyeztetést kezdeményeztek a DINPI-vel, vagy a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériummal (Nadap, Pákozd, Pátka). A pátkai Királyberek ingatlan fejlesztést kivéve ezek az egyeztetések alapvetően nem érintették a Natura 2000 kijelöléseket.

Érintett-elemzés

A Velencei-hegység Natura 2000 terület kapcsán a kulcsérintettek a helyi önkormányzatok (Nadap, Sukoró, Pákozd, Pátka, Lovasberény), a HM Budapesti Erdőgazdaság Zrt. Lovasberényi Erdészeti Igazgatósága és a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága. E szervezeteken kívül a helyben élők, a KDT-KOVIZIG és a VADEX Zrt. tekinthetők érintettnek.

Érintettek:

- *Pákozd község Önkormányzata:* a község teljesen beszorult a különböző természetvédelmi jelentőségű területek, utak és szomszéd városok közé: Délről az M7-es és s Velencei tó, északról a Natura 2000 terület határolja, keletről Sukoró,

nyugatról Székesfehérvár. Mivel a település terjeszkedni csak ebbe az irányba tud, Székesfehérvárral hamarosan össze fog érni, Sukoróval talán nem. Ezek azonban mélyebb fekvésű, helyenként vizes területek, amelyek nem túl vonzóak, sem a befektetők, sem az esetleges betelepülők számára (bár, mivel a település lakossága 3000 fő körül van, a lakosság szám növelése nem is kiemelt cél). Komolyabb probléma, hogy a település feletti része a Natura 2000 területnek korábban kézi lőfegyver gyakorlótér, és katonai terepi gépkocsi gyakorlását szolgáló lőtér volt. A közelmúltban komoly, az országos médiában is megjelenő vita bontakozott ki arról, hogy beépíthetőek-e ezek a területek. Jelenleg gyepterületek művelési ágban vannak, és az illetékes hatóság nem járul hozzá a művelési ág megváltozásához. Bár a település szinte kinőtte a rendelkezésre álló helyet, a kijelölést és az adottságokat mára többé-kevésbé tudomásul vették. Míg korábban többször jelezték a kijelölés hátrányait, egyeztettek a KVVM-mel, és a DINPI-vel, meglátásuk szerint ezek nem vezettek eredményre. Nem számoltak be arról, hogy a hosszú távú terveikben a Natura 2000 területek felé való terjeszkedés szerepelne.

- *Nadap község Önkormányzata:* Kicsiny falu a Velencei tótól távolabb, az erdő mellett. Határában található a Csúcsos-hegy, amelyre egy vállalkozóval közösen szőlészeti, borászati beruházást terveznek. Itt hagyományos magyar szőlőfajtákat szeretnének bemutatni, szaporítani, erre épülne a helyi turizmus is. A Csúcsos hegy egy része felhagyott szőlőterület. A hegy lábánál jelenleg is folyik szőlőtermesztés, a vállalkozó és a község polgármestere ezt szeretnék a korábbi pincék fele kiterjeszteni. A hegy és az erdő közötti területet idegenforgalmi kezelésbe kapta az önkormányzat, bár ennek a fele is a Natura 2000 rendelet hatálya került korábban. Az önkormányzat vitatja a területkijelölés jogosságát, itt is szeretne elindítani bizonyos fejlesztéseket, erről azonban konkrét tervekkel nem rendelkezik.
- *Pátka község Önkormányzata:* Az egyetlen olyan Önkormányzat, ahol módosult a Natura 2000 területek határa. Ennek egyik oka, hogy a rendeletben kihirdetett és az EU számára elküldött kijelölés nem egyezett. A Király-berek ingatlanfejlesztés egy közelmúltban belterületbe vont szántóföldön fog megvalósulni; a szomszédos értékes gyepterületeket a tervek szerint nem érinti a fejlesztés. A Velencei-hegység Natura 2000 területtel kapcsolatos interjú során így fogalmazott a polgármester: „A természetvédelem nagyon fontos, de ha van egy fejlesztési lehetőség, akkor nekünk kötelességünk abban részt venni.” A település vezetése szeretné elérni, hogy közút épüljön Pátka és Pákozdt között; ezt az illetékes természetvédelmi hatóság nem támogatja, mivel a jelenleg is jogi oltalom alatt álló ingókövek mellett, védett gyepeket átszelve haladna.
- *Sukoró község Önkormányzata:* A település nem terjeszkedik a Natura 2000 terület felé, a zártkertek határa az erdők, gyepek szélén van, konfliktus nincs.
- *Lovasberény község Önkormányzata:* Északról határos a Natura 2000 területtel. A településen belső problémák vannak, a Natura kijelölés nem befolyásolja sem a helyiek életét, sem a fejlesztési elképzelések megvalósítását. Itt a csatornahálózat kiépítése fontos természetvédelmi cél, azonban a Natura terület kezelését ez sem befolyásolja.
- *KDT-KÖVIZIG:* A területen az igazgatóság kezelésében lévő vízfolyás nincsen.
- *HM Budapesti Erdőgazdaság Zrt. Lovasberényi Erdészeti Igazgatóság:* A területen honvédelmi, vadvédelmi és tájképvédelmi, valamint talajvédelmi erdők találhatóak. A vadállomány nagyon magas, új telepítéshez, felújításhoz vadvédelmi kerítés kell. A molyhos-cseres tölgyesek természetes úton igen gyengén újultak, minden esetben szükség volt mesterséges felújításra. Jelenleg őshonos, klímának, termőföldnek

megfelelő, heterogén korösszetételű, többszintes, elegyes faállományok kialakítása a cél. Ennek érdekében fokozatos felújító vágást alkalmaznak.

- *Vadex Zrt.*: A terület határán jobbra akácerdőkkel rendelkeznek. Megkeresés történt, további egyeztetés szükséges.
- *Duna-Ipoly Nemzeti Park igazgatósága*: a Velencei-hegység Natura 2000 területnek a két erdészet kezelésében lévő része természetvédelmi szempontból megfelelően kezelt (természetesen az akác fokozatos gyérítése és az őshonos fajok telepítése kívánatos cél). Érdekellentét az ingatlanfejlesztések kapcsán van. A Pátkai melletti Király-berek fejlesztés kérdése rendeződni látszik, bár a védendő gyepek fennmaradását a fejlesztés veszélyeztetheti. A Pákozdi feletti volt lőtérre tervezett fejlesztéseket sikerült megakadályozni a különböző hatóságokkal együttműködve. Szemben egyes sajtó hírekkel a különböző lövedékek, gránátok maradványai nem jelentenek veszélyt a terület látogatóira. A gyepek szabadon látogathatók, azon turista utak vezetnek keresztül. Ezeket a területeket legeltetéssel lenne érdemes hasznosítani, azonban a környéken nincs megfelelő állatállomány. Az keskenylevelű ezüstfa terjedése, s helyenként foltokban a bálványfa megjelenése jelent veszélyt a terület jelenlegi társulásaira. A keskenylevelű ezüstfa a teljes Natura 2000 területen gondot okoz. Az osztatlan közös tulajdonú területek esetén pedig szinte lehetetlen elérni a megfelelő kezelési végrehajtását.
- *Környező települések lakosai*, mint az osztatlan közös tulajdonú földek tulajdonosai, és mint a területet felkereső természetkedvelők érintettek. Számukra érdemes lehet általános tájékoztatást nyújtani a védendő értékekről és a megfelelő kezelési módszerekről.

Kapcsolat az érintettek között:

Az érintettek között gyakori az egyeztetés. Az erdészeti cégek és DINPI természetvédelmi őrök között jó, gyakori szakmai és emberi kapcsolat alakult ki. Az önkormányzatok és a DINPI természetvédelmi őrök, munkatársai között alapvetően hivatalos kapcsolat van. A Natura kijelölésről az érintett önkormányzatok a közlönyből értesültek. Némelyik a terület kijelölés ellen tiltakozott, mivel az a fejlesztési terveinek megvalósulását akadályozza, de az egyeztetések során változás nem történt. Ebből fakadóan az érintettek között a Natura 2000 kapcsán több kialakult nézeteltérés tapasztalható. Az önkormányzatok és az erdészetek között a formális hivatalos kapcsolatot meghaladóan nincs együttműködés.

A Natura 2000-hez kapcsolódó általános vélekedések

A Natura 2000 program nagyvonalakban ismert az érintettek körében, az egyetlen interjúalanyunk számára sem volt újdonság. A Natura 2000 mögött meghúzódó koncepció, illetve a területkijelölések mikéntje és a védendő értékek köre ugyanakkor csak az erdészetek számára ismert, az önkormányzatok számára sokkal kevésbé, bár ezek iránt az információk iránt is volna igény az érintettekben. A védendő természeti értékeket elméletileg elismerik, de az esetleges fejlesztési lehetőségeket azoknál fontosabbnak tartják. A legtöbb megkérdezett a Natura 2000 programhoz közvetlen előnyt nem kapcsol. Általánosságban úgy látják, hogy a program újabb megkötéseket, szabályokat jelent. Mivel a gyepterületeket ingatlanfejlesztéssel kívánták hasznosítani, az erre járó kompenzáció nem lehet képes ellentételezni az elmaradó befektetés hasznát. A Natura 2000 kapcsán növekvő idegenforgalomra, vagy más gazdaságilag is érezhető haszonra nem számítanak. Azon önkormányzatok, amelyeket hátrányosan érint a kijelölés, szeretnék módosítani a Natura kijelölést.

Egyeztetés a helyi érintettekkel

A Velencei-hegység Natura 2000 területen a fenntartási tervek elkészítéséhez kapcsolódóan 2009. március 9-én és április 22-én összesen tíz félig strukturált interjút készítettünk. Emellett az illetékes természetvédelmi örök vezetésével, valamint az egyik település falugondnokával is terepbejárásokat tartottunk. Az interjúk során felkerestük Lovasberény, Nadap, Sukoró, Pákozdi és Pátka önkormányzatát. Szintén megkerestük a HM Budapesti Erdőgazdaság Zrt-t, valamint annak Lovasberényi Erdészeti Igazgatóságát, a Közép-Dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóságot. Konzultáltunk a VADEX Zrt.-vel, és a Pro-Vértes Alapítvánnyal a terület kezelési tervéről. A Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatóságát pedig tájékoztatni fogjuk az egyeztetési folyamatról. A Duna-Ipoly Nemzeti Park természetvédelmi őreivel folyamatosan kapcsolatban álltunk munkánk során.

2009. július 6-án ötletbörzét szerveztünk a DINPI munkatársaival, valamint a konzorciumi partnerekkel arról, hogy a helyi tájhasználókat hogyan lehetne ösztönözni a fenntartási tervekben szereplő tájhasználati/gazdálkodási javaslatok betartására.

A Velencei-hegység Natura 2000 területen a fenntartási terv egyeztetésére külön fórum nem került megszervezésre, mivel az érintett települések részéről viszonylag csekély érdeklődés mutatkozott a fórum iránt. A helyi érintettek számára postán megküldtük a fenntartási tervet, telefonon egyeztetünk velük, s postán és elektronikus úton is lehetőséget adtunk a visszajelzésre.

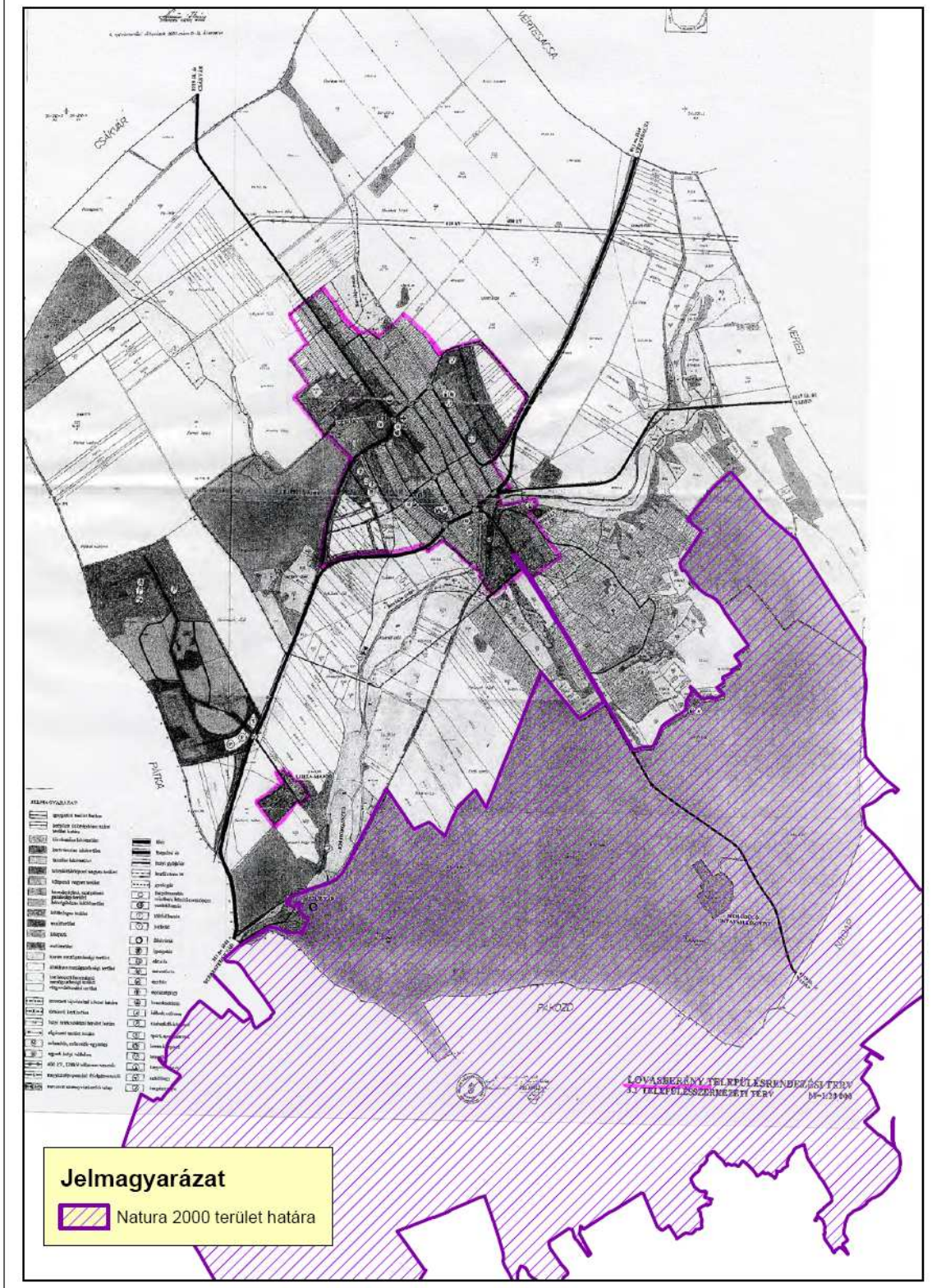
Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Az országos szinten érintett hatósági és területi kezelő szervekkel (mezőgazdasági, erdőgazdasági és vízgazdálkodási témában) a projekt felépítésének megfelelően a projekt vezetői konzultáltak, a kapcsolattartás e szervekkel a projekt során folyamatos. Az FVM-mel (2008.11.03. Kiss Zoltánnal), az MgSzH Erdészeti Igazgatóságával (2009. 03.11. Wisnovszky Károllyal és 2009.03.23.) és a VKKI által megbízott ÖKO Zrt.-vel (2009.03.17. Rákosi Judittal) tartott egyeztetéseket a II. negyedéves jelentésben dokumentáltuk részletesen. A helyi szinten érintett hatósági és területi kezelő szervekkel való egyeztetést beágyaztuk a területi kommunikációs folyamat menetébe.

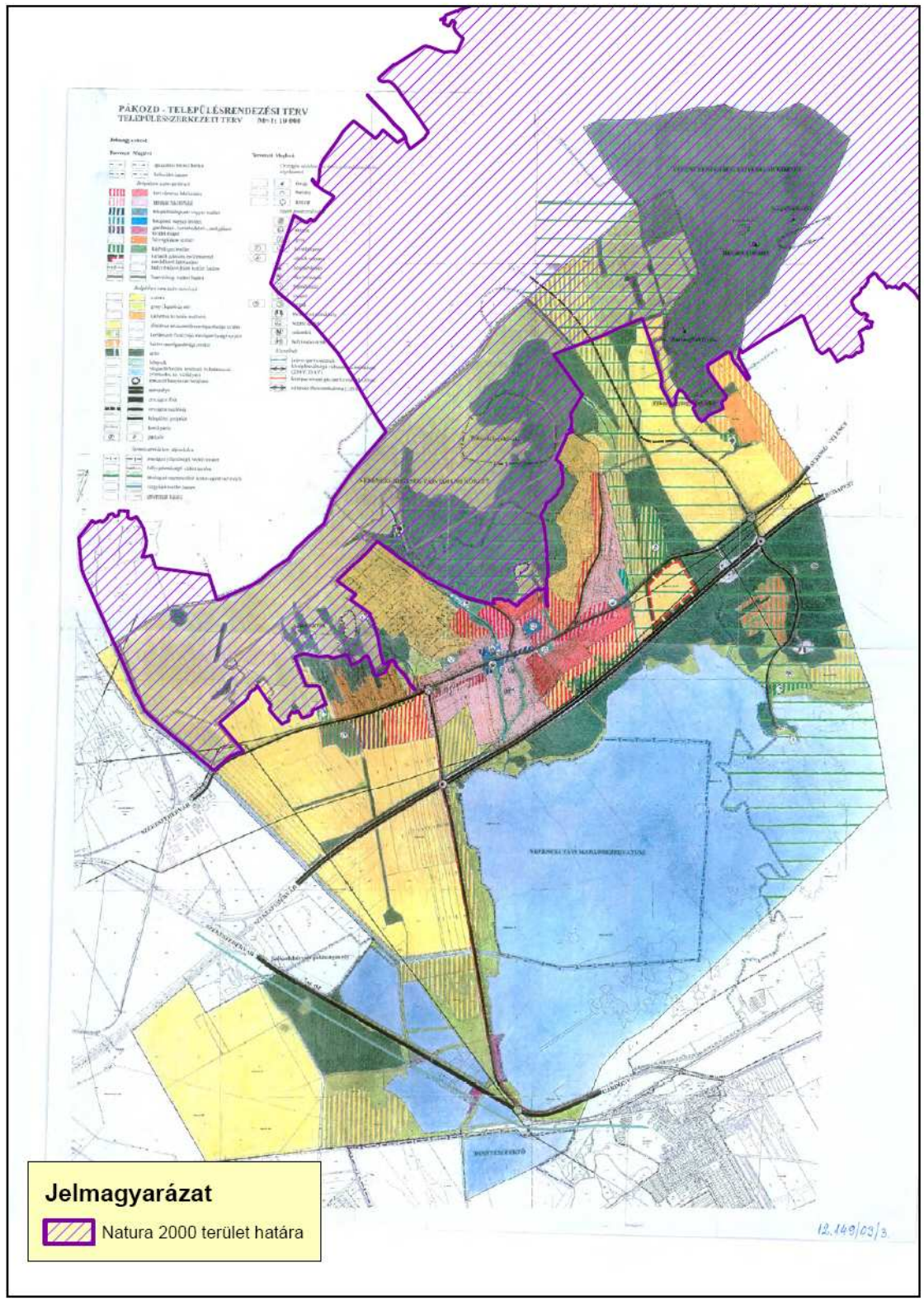
Kiemelt figyelmet kapott az interjúzás során a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság munkatársaival való egyeztetés: június folyamán ötletbörzét szerveztünk az Igazgatóság kollégáinak bevonásával, ahol a Natura 2000 programhoz kapcsolódó anyagi kompenzációt kiegészítő lehetséges ösztönzőkről gondolkodtunk közösen.

Az érintett települések településszerkezeti tervei

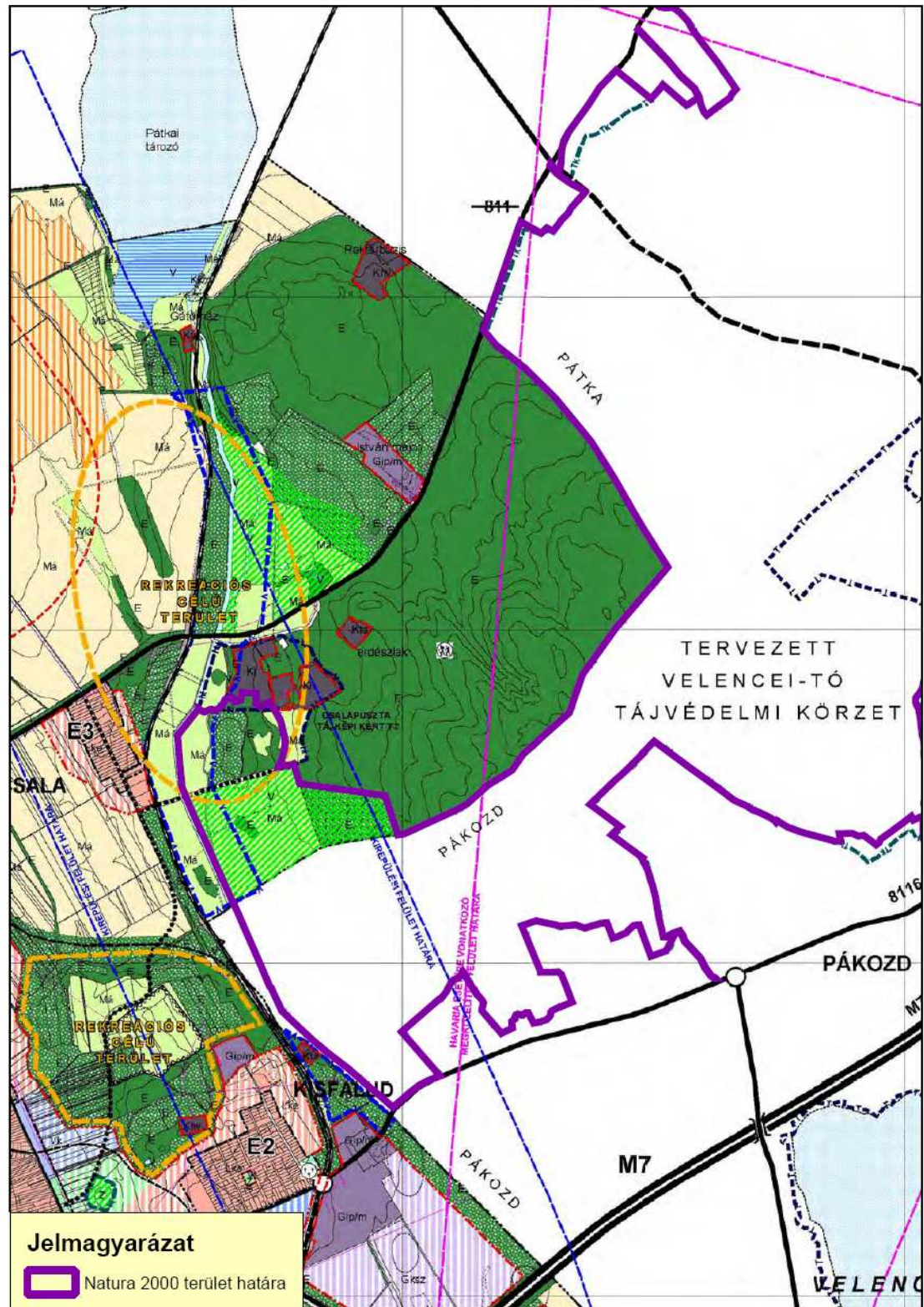
A Natura 2000 terület elhelyezkedése Lovasberény településszerkezeti tervén

A Natura 2000 terület elhelyezkedése Pákozd településszerkezeti tervén

A Natura 2000 lehatárolás elhelyezkedése Székesfehérvár településszerkezeti tervén

A fenntartási terv véleményezése

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. kormányrendelet szerint érintett véleményezők

Sor-szám	Előírás/Téma	Natura 2000 terület	Kezelési egység	Véleményező szervezet	Véleményazonosító	Kivonatos vélemény	Tervezői válasz	Megbízóval egyeztetett álláspont (ha szükséges)	Vélemény átvezetése javasolt	Véleményezés módja L:levél F:fórum @:email
103.		Velencei-hegység		Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság	/1	A tervezési és egyéb előírások 1.7 fejezet A) és B) pontjának módosítása a levél alapján.				
104.		Velencei-hegység		Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság	/2	A 3.1. természetvédelmi célkitűzések, a terület rendeltetése fejezetben kérjük a jóváhagyott üzemtervek, körzeti erdőtervek előírásait figyelembe venni és átvenni, hiszen azok az előírások KvVM miniszter egyetértésével kerültek megállapításra. Valótlan állítás miszerint a NATURA 2000 terület fennmaradását kifejezetten az intenzív erdőgazdálkodás veszélyezteti. Szeretnénk felhívni a „szakértői csoport” figyelmét arra, hogy a védendő erdőterületek jelenlegi képe 50-100 év távlatában folytatott vágásos véghasználati üzemmód révén alakult ki. A szakanyag megállapítása e tekintetben számunkra elfogadhatatlan.	A terv nem állítja, hogy az intenzív erdőgazdálkodás a Natura 2000 terület „fennmaradását” veszélyeztetné. A területen természetvédelmi szempontból veszélyeztető tényezőnek számít, hogy az intenzív, vágásos erdőgazdálkodás nem ad lehetőséget a vegyeskorú, elegyes állományok kialakulásának. A hivatkozott fejezet azt is rögzíti, hogy természetvédelmi célkitűzések megfogalmazására a legtöbb esetben csak hosszú távon – a megkezdett felújítások befejeztével – van mód.		Általános erdősztereotípiát, hogy a védendő értékek is erdőgazdálkodás hatására jöttek létre. Ezért minden úgy jó ahogy van..... sőt erdészek és erdőgazdálkodás nélkül minden védett értékünk elveszne....	
105.		Velencei-hegység		Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság	/3	A 3.2. Kezelési javaslatok fejezetben az erdőgazdálkodás gyakorlatának gyökeres megváltoztatására olyan tiltások fogalmazódnak meg amelyeknek nincs jogszabályi alapja és elemeiben az Evt. Rendelkezéseivel ellentétes, szakmailag nem megalapozott.			Általános probléma	
106.		Velencei-hegység	KE1, KE2, KE3, KE4, KE5	Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság	/4	Csak gyepek és füves területekre vonatkozó előírásokat tartalmaz, pedig ezekben a kezelési egységekben is vannak üzemtervezett erdőterületek. Amennyiben ez azt jelenti, hogy ott az üzemterv szerinti előírásokat javasolják betartani, akkor elfogadható a javaslat. Ha azt jelenti, hogy az üzemtervezett erdőkben gyepezdálkodást, legeltetésre vonatkozó előírásokat javasolnak, akkor ez az erdészeti hatóság számára elfogadhatatlan, hiszen az erdőtörvény előírásaival ellentétes magatartást javasolnak az erdőgazdálkodóknak.	A kezelési egységek meghatározása élőhelytérkép alapján történt, a kezelési egységek erdészeti térképekkel való összevetése, prioritizálás folyamatban.			
107.		Velencei-hegység	KE6	Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság	/5	Kötelező kezelési, fenntartási javaslatok E73. Véghasználat nem engedélyezhető. Csak akkor fogadható el, ha az nem ellentétes a jóváhagyott körzeti erdőtervvel, üzemtervvel.			Általános probléma	

Sorszám	Előírás/Téma	Natura 2000 terület	Kezelési egység	Véleményező szervezet	Véleményazonosító	Kivonatós vélemény	Tervezői válasz	Megbízóval egyeztetett álláspont (ha szükséges)	Véleményátvezetése javasolt	Véleményezés módja L:levél F:forum @:email
				Hivatal Erdészeti igazgatóság						
108.	E25, E43, E45, E46	Velencei-hegység	KE7	Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság	/6	Kötelező kezelési, fenntartási javaslatok E25. Tájidegen és nem őshonos fafajok ültetése tilos. E43- Akácok a tervezési területen sen sarjrol, sem csemetével nem újítható fel. E45, E46- Az újulati szintben 1 méternél magasabb, illetve 1 évesnél idősebb agresszíven terjedő idegenhonos fafaj egyede nem lehet. Az erdészeti hatóság csak abban az esetben tud ezzel egyetérteni, ha az Országos Erdőállomány Adattárban foglalt előírással megegyezik.			Általános probléma	
109.	E17	Velencei-hegység	KE8	Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság	/7	Kötelező kezelési, fenntartási javaslatok E17. Fakitermelés csak egészségügyi termelésként végezhető. Csak akkor fogadható el, ha az nem ellentétes a jóváhagyott körzeti erdőtervvel, üzemtervvel.			Általános probléma	
110.	E45, E46	Velencei-hegység	KE9	Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság	/8	E45, E46- Az újulati szintben 1 méternél magasabb, illetve 1 évesnél idősebb agresszíven terjedő idegenhonos fafaj egyede nem lehet. Az erdészeti hatóság csak abban az esetben tud ezzel egyetérteni, ha az Országos Erdőállomány Adattárban foglalt előírással megegyezik.			Általános probléma	
111.	E25, E40, E42, E43	Velencei-hegység	KE10	Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság	/9	Tájidegen és nem őshonos fafajok ültetése tilos. Az erdészeti hatóság csak abban az esetben tud ezzel egyetérteni, ha az Országos Erdőállomány Adattárban foglalt előírással megegyezik. E42- Talajelőkészítés és tuskózás nem megengedett. E43- Nincs jogszabályi alapja és a Natura 2000 területek kijelölésével sincs összhangban a meglévő akácok állományok felújítási korlátozása.			Általános probléma	
112.		Velencei-hegység	KE11	Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság	/10	Csak szántókra vonatkozó előírásokat tartalmaz, pedig ebben a kezelési egységben is van üzemtervezett erdőterület, valamint erdőgazdálkodást közvetlenül szolgáló terület, vadföld. Amennyiben ez azt jelenti, hogy ott az üzemterv szerinti előírásokat javasolják betartani, akkor elfogadható a javaslat. Ha azt jelenti, hogy az üzemtervezett erdőben szántóföldi gazdálkodást javasolnak, akkor ez az erdészeti hatóság számára elfogadhatatlan, hiszen az erdőtörvény előírásaival ellentétes magatartást javasolnak az erdőgazdálkodóknak.	A kezelési egységek meghatározása élőhelytérkép alapján történt, a kezelési egységek erdészeti térképekkel való összevetése, prioritizálás folyamatban.			
113.		Velencei-hegység		Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság	/11	3.4.2. A kommunikáció címzettjei: A jelen fenntartási tervvel érintett területekre a Földművelésügyi Minisztérium 1417/54/2008, 1417/59/2008, 1417/56/2008. számon hozott határozatával jóváhagyott 2017. december 31-ig szóló körzeti erdőterv van érvényben.				
114.		Velencei-hegység		Fővárosi és Pest megyei Mezőgazdasági	/12	3.4.3 Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel: Tudomásunk szerint mindössze informális tárgyalást folytattak az MgSzH				

Sor-szám	Előírás/Téma	Natura 2000 terület	Kezelési egység	Véleményező szervezet	Vélemény-azonosító	Kivonatos vélemény	Tervezői válasz	Megbízóval egyeztetett álláspont (ha szükséges)	Vélemény átvezetése javasolt	Véleményezés módja L:levél F:fórum @:email
				Szakigazgatósági Hivatal Erdészeti igazgatóság		Központ Erdészeti Igazgatóságával adatszolgáltatás ügyben. Egyszerűbb és szerencsésebb lett volna, ha az érintetteket bevonják a tervezési folyamatba. Az pedig nem egy 15 napos határidős felülvizsgálat.				
128.		Velencei-hegység		Közép-dunántúli Regionális Államigazgatási Hivatal	/10	<p>A fenntartási terv 1.7. pontját - a rendelkezésünkre álló információk alapján - javasoljuk javítani az alábbiak szerint:</p> <p>– <i>településrendezési eszközök:</i></p> <p>Lovasberény</p> <ul style="list-style-type: none"> – 102/2004. (IX.29.) sz. határozattal megállapított településszerkezeti terv – 7/2005. (V.30.) sz. rendelettel jóváhagyott helyi építési szabályzat és szabályozási terv <p>Nadap</p> <ul style="list-style-type: none"> – 14/2004. (IV.8.) sz. határozattal megállapított településszerkezeti terv – 15/2006 (XII.13.) sz. rendelettel módosított 2/2004. (IV.8.) sz. rendelettel jóváhagyott helyi építési szabályzat és szabályozási terv <p>Pákozd:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 182/2006. (XII.11.) sz. határozattal módosított 73/2002. (VI.26.) sz. határozattal megállapított településszerkezeti terv – többször módosított 1/2003 (III.3.) sz. rendelettel jóváhagyott helyi építési szabályzat és szabályozási terv <p>Pátka</p> <ul style="list-style-type: none"> – többször módosított 47/2003. (VII.2.) sz. határozattal megállapított településszerkezeti terv – többször módosított 8//2003. (XI.29.) sz. rendelettel jóváhagyott helyi építési szabályzat és szabályozási terv <p>Pázmánd</p> <ul style="list-style-type: none"> – a településszerkezeti tervet és leírást megállapító határozatról nem rendelkezünk információval, kérjük egyeztetni a település jegyzőjével – 9/2006. (X.15.) sz. rendelettel jóváhagyott helyi építési szabályzat és szabályozási terv <p>Sukoró:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 61/2003. (XII.17.) sz. határozattal megállapított településszerkezeti terv – 13/2003. (XII.18.) sz. rendelettel jóváhagyott helyi építési szabályzat és szabályozási terv <p>Székesfehérvár MJV:</p> <ul style="list-style-type: none"> – többször módosított 17/2004. (II.12.) sz. határozattal megállapított Településszerkezeti terv és leírás – többször módosított Székesfehérvár MJV külterületének, valamint egyes belterületi területrészeinek szabályozási tervéről és helyi építési szabályzatáról szóló 7/2004. (II. 24.) sz. rendelet 				
129.		Velencei-hegység		Közép-dunántúli	/11	Problémának látjuk, hogy a kezelési terv a				

Sorszám	Előírás/Téma	Natura 2000 terület	Kezelési egység	Véleményező szervezet	Véleményazonosító	Kivonatos vélemény	Tervezői válasz	Megbízóval egyeztetett álláspont (ha szükséges)	Véleményátvezetése javasolt	Véleményezés módja L:levél F:fórum @:email	
				Regionális Államigazgatási Hivatal		magasabb rendű jogszabályok által előírtakat, és a jelenlegi ingatlan-nyilvántartási viszonyok meglétét nem veszi figyelembe. A NATURA 2000 területén jelentős nagyságú, erdő művelési ágban nyilvántartott földrészlet, illetve alrészlet található.					
130.		Velencei-hegység		Közép-dunántúli Regionális Államigazgatási Hivatal	/12	Fenti problémával érintett területek például: – Sukoró község: Meleg-hegy; – Nadap község: Csúcsos-hegy; – Lovasberény község: 8119. számú úttól északi irányban lévő területek, Szűz vár térsége (horgásztótól délre) fekvő területek; – Pákozdi község: bronzkori földváltól északra fekvő területek Felhívjuk a figyelmet, hogy Pátka község Királyberek-dűlő területe, a hatályos településrendezési tervek szerint beépítésre szánt lakó, illetve különleges területbe sorolt.					
131.		Velencei-hegység		Nadap község Wagner Péter polgármester	/1	Jelesül a 041 hrsz-ú mezőgazdasági terület egy része, ami a korábbi szántó besorolásból a múlt század 70-es éveiben lett kivonva és kisajátítva, miután eredetileg itt épült volna a Hungaroring autóverseny pálya. Másképpen a Csúcsos-hegy egyes részeit képező, de külön helyrajzi számon nyilvántartott területek (036, 037, 038). Önkormányzatunk idegenforgalmi hasznosításra kapta a területeket vagyongazdálkodásba, de nem látszik olyan befektetői szándék, amely a Natura területek védettségét figyelembe véve turisztikai beruházást valósítana meg. Fentiek alapján továbbra is fenntartom Önkormányzatunk azon véleményét és kérését, hogy a fenti helyrajzi számú területeket vonják ki a Natura 2000 védettségi körből.					
221.	Általános	Velencei-hegység		Pákozdi Község Önkormányzat Jegyzője	/1	Kérem a Natura 2000 területek fenntartási tervével kapcsolatos egyeztetési anyag véleményezésére vonatkozó határidő 30 nappal történő meghosszabbítását, tekintettel az egyeztetési anyag bonyolultságára és a Natura 2000 területek jelentőségére. Az eredetileg megjelölt határidő rövidebbé nem teszi lehetővé a kellően átgondolt, szakmailag megalapozott véleményadást.					
185.		Velencei-hegység, Berhidai-lőszőlőgyegek, Lajoskomáromi-lőszőlőgyegek, Tengelic-homokvidék		Környezetvédelmi Minisztérium Közép-Dunántúli Környezetvédelmi, természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	/1	A felvetett kezelési előírások és javaslatok gyakorlati alkalmazhatósága viszont csak az érintett gazdálkodók, és a természetvédelmi kezelő nemzeti park igazgatóságok közötti egyeztetések során alakulhat ki, melyben a természetvédelmi hatóságnak érdemben nem áll módjában részt vállalni. A későbbiek során ezen egyeztetések során kialakuló gyakorlat fogja meghatározni a későbbi hatósági feladatok	Választ nem igényel.				

Sor-szám	Előírás/Téma	Natura 2000 terület	Kezelési egység	Véleményező szervezet	Vélemény-azonosító	Kivonatos vélemény	Tervezői válasz	Megbízóval egyeztetett álláspont (ha szükséges)	Vélemény átvezetése javasolt	Véleményezés módja L:levél F:forum @:email
						szakmai tartalmát is.				
227.		Velencei-hegység, Lajoskomáromi löszvölgyek		Közép-Dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság	/2	A Fejér Megyei Szakmérnökség területén található Velencei-hegység és Lajoskomáromi löszvölgyek kezelésünkben lévő területet nem érintenek.	Választ nem igényel.			
191.	Általános	Velencei-hegység, Szigeti homokok, Lajoskomáromi löszvölgyek		Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	/1	A fenntartási tervek előírásai sok esetben a megalapozó dokumentáció alapadatai nélkül nem értelmezhetőek, javasolt az alapidokumentációt is minden esetben csatolni az egyeztetésekhez.				
192.	Általános	Velencei-hegység, Szigeti homokok, Lajoskomáromi löszvölgyek		Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	/2	A fenntartási tervekben egységesen szükséges kezelni a jelölő fajok élőhelyek kérdését, szükséges felsorolni az 1.4. pontban minden, a megalapozó vizsgálatok alatt detektált jelölő élőhelyet, jelölő fajt, hiszen ezek fenntartására a későbbiekben kezelési javaslatok épülnek.				
193.	Általános	Velencei-hegység, Szigeti homokok, Lajoskomáromi löszvölgyek		Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	/3	Több tervnél továbbra is gond, hogy a megalapozó dokumentáció készítése során jelzettek ellenére még mindig keverednek a célkitűzések megállapítása során a leírások, célok, magyarázatok és kezelések. A kezelési foltok lehatárolása nem egységes elvek alapján történik a tervekben. A minden élőhelyre külön kezelést megállapító rendszer helyett valószínűleg szerencsésebb az azonos módon kezelhető területek lehatárolása még ha azon belül több típusú élőhely fordul is elő. A kezelési foltok esetén nem szerencsés gazdasági szempontból kivitelezhetetlen határok felállítása.	A Velencei-hegység esetén a kezelési egységek az egységesen kezelendő élőhelyfoltok összevonásával kerültek kialakításra. A fenntartási javaslatok megfogalmazásakor a megvalósíthatóságot is figyelembe vettük.			
194.	GY21, GY90-93, GY113, E01, E51 Általános	Velencei-hegység, Szigeti homokok, Lajoskomáromi löszvölgyek		Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	/4	A kezelési egységekre vonatkozó előírások közül néhány a jelenleg hatályos jogszabályokba ütközik Pl.: GY21, GY90-93, karantén kártevők, károsítók elleni védekezést jogszabály kötelezővé teszi. Van nem konkrét kezelést megfogalmazó előírás Pl.: GY113 Monitoring előírást megfogalmazó előírás Pl.: E01. Hibás illetve túlzottan leegyszerűsítő előírás Pl.: E51.			Általános javítást igényel.	
195.	Általános	Velencei-hegység, Szigeti homokok, Lajoskomáromi löszvölgyek	KE6	Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	/5	Általánosságban a kezelési egységek lehatárolásának foltszerkezete jobban igazodik a kivitelezési lehetőségekhez. Az egyes kezelési egységek előírásai között és azok indokolásában is több logikátlanságot, hiányosságot is véltem felfedezni. A KE6 kezelési egység fenyeveseket is magában foglal tölgyesek mellett, az azonos kezelés szükségességét érdemes indokolni.	A KE6 kezelési egységhez tartozó fenyevesek területén végzendő esetleges beavatkozások az azok területén található gyepekre és tisztásokra hasonlóan negatív hatással lennének, mint a molyhos-tölgyesek, vagy az erdőssztyepp-tölgyesek esetében.			
196.	Általános	Velencei-hegység, Szigeti homokok, Lajoskomáromi löszvölgyek		Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	/6	A közösségi szintű monitoringás pontban célszerű minden a tervben említett jelölő élőhely vizsgálatára kitérni. A területkezelések hatásait monitoringását szükséges minden kezelési formára kiterjeszteni, nem elegendő az intenzív erdőgazdálkodás hatásainak vizsgálata.	A felvetés jogos, a realitásokat ismerve azonban Velencei-hegység fenntartási tervében javasolt monitoring programok megvalósulására is kicsi az esély. A koncepció általánosítása esetén javítandó.			

Ábrák, táblázatok

1. számú táblázat

Velencei-hegység érintett helyrajzi számai

Lovasberény

086, 090/42, 090/43, 096, 0112/3, 0112/4, 0112/5

Nadap

036, 037, 038, 039/47a, 039/47b, 039/47c, 039/48, 040, 041a, 041b, 056/2a, 056/2b, 056/2c, 057, 058, 059

Pákozd

02/17, 02/18, 02/19, 02/23, 03/1a, 03/1b, 03/1c, 03/1d, 04a, 04b, 04c, 05, 06, 07/1, 07/2a, 07/2b, 07/2c, 07/2d, 09, 010/2, 010/3, 010/4, 011, 012, 013, 014, 015a, 015b, 015c, 015d, 016/1a, 016/1b, 016/3, 016/4a, 016/4b, 016/5, 017/1, 017/2, 017/4, 017/5, 017/6, 017/7, 017/8, 018a, 018b, 019, 020/1, 020/3, 020/4, 020/5, 021, 022/1, 022/2, 022/3, 022/6, 022/7, 022/8, 022/9, 023, 024/1, 024/2a, 024/2b, 024/2c, 024/3, 024/4, 025, 026/1, 026/2, 038a, 038b, 038c, 054/2, 054/7, 054/8, 054/9, 055/3a, 055/3b, 055/3c, 055/10a, 055/10b, 0212/6a, 0212/6b, 0212/7a, 0212/7b, 0212/8, 0216/2, 0216/9, 0216/10, 0216/11, 0216/12, 0216/13, 0216/14a, 0216/14b, 0216/14c, 0216/15, 0217, 0218a, 0218b, 0218c, 0219, 0220, 0221a, 0221b, 0222, 0223

Pátka

0197, 0198/2, 0198/3, 0198/5, 0198/6, 0198/7, 0199, 0204/2, 0204/6, 0204/7, 0204/8, 0204/11, 0209

Pázmánd

0253, 0257

Sukoró

02/1a, 02/1b, 02/1c, 02/3, 02/6, 02/9, 02/8, 02/11, 02/12, 02/13a, 02/13b, 02/13c, 02/13d, 02/13f, 02/13g, 02/13h, 02/13j, 02/13k, 04, 06/1, 056/7, 056/26, 059/4, 059/5a, 059/5b, 059/6, 059/7a, 059/7b, 060/2, 062a, 062b, 062c, 063/1, 063/2

Székesfehérvár

20143, 20144, 20149/4a, 20149/4b, 20149/5, 20152, 20153a, 20153b, 20154, 20155, 20156, 20157/1a, 20157/1b, 20157/1c, 20157/1d, 20157/2, 20158, 20159,

Digitális melléklet

Natura 2000 kód	Natura 2000 név	Shp fájlok	Ápr 30-i dokumentációban csatolandó térképek száma
			1. áttekintő térkép ortofotón
			2. natura élőhelyek
			3. Á-NÉR élőhelyek
			4. kezelési szempontból kiemelt növényfaj
			5. kezelési szempontból

kiemelt állatfajok

6. kezelési előírások

HUDI20053 Velencei-hegység Velence_eh shp (attr. tábla
oszlopai G-VEG, Natura 2000,
kezelés)
állatfaj és növényfaj shp.

1.2.3.4.5.6.

IV. NATURA 2000 FOGALOMTÁR

Agrár-erdészeti rendszer : Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az agrár-erdészeti rendszerek mezőgazdasági földterületeken történő első létrehozásához nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 46/2009.(IV.16.) FVM rendeletben részletezett földhasználat (főként fás legelők létesítése szántó, gyep művelési ágon)

Á-NER: Az Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer (Á-NÉR) Magyarország növényzetének és élőhelyeinek térképezéséhez napjainkban leggyakrabban használt, többszörösen tesztelt és javított élőhely-osztályozási rendszer [Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer (Á-NÉR2007) Szerkesztők: Bölöni János, Molnár Zsolt, Kun András és Biró Marianna, Vácrátót 2007.]

Erdősítés: az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény értelmében erdőtelepítés és erdőfelújítás

Erdőtelepítés: Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az agrár-erdészeti rendszerek mezőgazdasági földterületeken történő első létrehozásához nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 46/2009.(IV. 16.) FVM rendelet értelmében erdei faállomány korábban más művelési ágú ingatlanon való telepítése

Élőhelyvédelmi irányelv – A Tanács 1992. május 21-i 92/43/EGK irányelve a természetes élőhelyek, illetve vadon élő növény- és állatvilág védelméről.

Fásítás: Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az agrár-erdészeti rendszerek mezőgazdasági földterületeken történő első létrehozásához nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 46/2009.(IV.16.) FVM rendelet értelmében a külterületen található fa, fasor, facsoport és fás legelő

a) fasornak kell tekinteni a miniszter által rendeletben meghatározott fajú, egy sorban lévő fák összességét, ahol a fák tőtávolsága nem nagyobb a fák idős korában várható korona átmérőjének a kétszeresénél;

b) facsoportnak kell tekinteni a miniszter által rendeletben meghatározott fajú fák idős korára várható korona vetülete által legalább hatvan százalékban fedett, ezeröttszáz négyzetméternél kisebb földterületet;

c) fás legelőnek kell tekinteni az olyan legelőterületet, amely a miniszter által rendeletben meghatározott fajú fák idős korára várható korona vetülete által egyenletes elosztásban legalább harminc százalékban fedett

Fenntartási terv - Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet alapján a Natura 2000 területen található közösségi jelentőségű és a kiemelt közösségi jelentőségű fajok, illetve élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzését, fenntartását, valamint helyreállítását szolgáló intézkedéseket magába foglaló terv

Irányelv - A közösségi joganyag egyik gyakran alkalmazott típusa, amely elsődlegesen csak a célt vagy célokat fogalmazza meg. A tagállamoknak az irányelvben rögzített célokat el kell érniük, de a nemzeti jog alapján meghozott intézkedésekkel ők maguk választhatják meg a megvalósítás módját és eszközeit.

Kiemelt közösségi jelentőségű faj - Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 2. B) és a 3. B) számú mellékletben meghatározott azon fajok, amelyek közösségi szempontból veszélyeztetettek, sérülékenyek, ritkák, illetőleg bennszülöttek, és amelyek megőrzéséért a Közösség kiemelt felelősséggel tartozik. Az élőhelyvédelmi irányelv II. mellékletében ezek a fajok *-gal vannak megjelölve.

Kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok - Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4. B) számú mellékletben meghatározott azon közösségi élőhelytípusok, amelyeket közösségi szinten eltűnés veszélye fenyeget, és amelyek megőrzéséért a Közösség különleges felelősséggel tartozik;

Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület¹: olyan közösségi jelentőségű terület, amelyen legalább egy kiemelt közösségi jelentőségű faj állománya, élőhelye vagy legalább egy kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus található, az Európai Unió jogi aktusával történt jóváhagyást követően az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikke (4) bekezdésének megfelelő természetvédelmi célkitűzés meghatározásával jogszabályban kihirdetésre került, és amelyre a kiemelt jelentőségű közösségi fajok, illetve kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok természetvédelmi helyzetének helyreállítása, illetve fenntartása érdekében az e rendelet szerinti természetvédelmi előírások alkalmazandók;

Közösségi jelentőségű élőhelytípusok: Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet a 4. A) számú mellékletében meghatározott azon közösségi élőhelytípusok, amelyeket közösségi szinten az eltűnés veszélye fenyeget, vagy elterjedési területük zsugorodása, illetőleg eredendően korlátozott elterjedésük következtében kis területen lelhetők fel;

Közösségi jelentőségű faj: Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet 2. A) és a 3. A) számú mellékletben, illetve az élőhelyvédelmi irányelv ŐŐ. mellékletében felsorolt növény- és állatfajok, amelyek közösségi szempontból veszélyeztetettek, sérülékenyek, ritkák, illetőleg bennszülöttek, megőrzésükhöz különleges természetmegőrzési területek kijelölése szükséges

Különleges madárvédelmi terület: Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet 5. melléklet szerinti, olyan közösségi szempontból jelentős természeti értékekkel rendelkező terület, amelyen az 1. A) számú mellékletben meghatározott közösségi jelentőségű madárfaj, valamint az 1. B) számú mellékletben meghatározott vonuló madárfaj jelentős állománya, illetve élőhelye található, különös tekintettel a nemzetközi jelentőségű és egyéb vizes élőhelyekre;

Különleges természetmegőrzési terület: olyan közösségi jelentőségű terület, amelyen közösségi jelentőségű faj jelentős állománya, élőhelye vagy közösségi jelentőségű élőhelytípus található, az Európai Unió jogi aktusával történt jóváhagyást követően a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő növény- és állatvilág védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: élőhelyvédelmi irányelv) 4. cikke (4) bekezdésének megfelelő természetvédelmi célkitűzés meghatározásával jogszabályban kihirdetésre került, és amelyre a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok vagy közösségi jelentőségű élőhelytípusok természetvédelmi helyzetének helyreállítása, illetve fenntartása érdekében az e rendelet szerinti természetvédelmi előírások alkalmazandók;

KÜVET: Magyarország külterületi vektoros digitális ingatlan nyilvántartási térkép.

Madárvédelmi irányelv: A Tanács 1979. április 2-i 79/409/EGK irányelve a vadon élő madarak védelméről.

MEPAR: mezőgazdasági parcella azonosító rendszer: a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről és az ezzel összefüggő törvénymódosításokról szóló 2003. évi LXXIII. Törvény 3.§ d) pontjában és a 115/2003.(XI. 13.) FVM rendeletben szabályozott azonosító rendszer

Fizikai blokk: a Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszerről szóló 115/2003. (XI. 13.) FVM rendelet alapján a földfelszínnek az e jogszabály rendelkezései alapján lehatárolt része.

Mezőgazdasági parcella: Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrárkörnyezet-gazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet alapján egy vagy több szomszédos táblából álló összefüggő földterület, amelyen egy növénycsoportot természet egy földhasználó

Tábla: Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrárkörnyezet-gazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet alapján a mezőgazdasági parcellán belüli, azonos hasznosítási irányú összefüggő földterület, amelyen egy földhasználó egy növényfajt természet, beleértve a takarmánykeverékeket és a vegyes gyümölcsösöket is

Natura 2000 hálózat: Az Európai Unió élőhelyvédelmi és madárvédelmi irányelvei alapján, az irányelvek mellékletein szereplő növény- és állatfajok, valamint élőhelytípusokra kijelölt területek (ökológiai) hálózata. A Natura 2000 fantázia név, amely többek közt 3 féle terület típust is takarhat lsd. a Natura 2000 terület magyarázatánál.

Natura 2000 terület: A Natura 2000 hálózat részét képező, konkrét területek. Az egyes területek egyedi kódszámmal (pl. HUBN20067) és névvel (pl. Szilvászvárad Aszaló és Szilvász-patak mente) rendelkeznek. Az egyes területeket bizonyos faj/fajok és/vagy élőhelytípusok megőrzése érdekében jelölték ki. A Natura 2000 területnek 3 típusát különböztetjük meg: különleges természet-megőrzési terület, kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület és különleges madárvédelmi terület.